

Uhkakuvien uutisvuosi

Euroopan pakolaiskriisin ja Suomen talouskriisin uutisointi Helsingin
Sanomissa vuonna 2015

Journalistiikan pro gradu –tutkielma
Jaakko Mäntymaa
Kieli- ja viestintätieteiden laitos
Jyväskylän yliopisto
Kevät 2018

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

Tiedekunta – Faculty HUMANISTIS-YHTEISKUNNALLINEN	Laitos – Department KIELI- JA VIESTINTÄTIETEIDEN
Tekijä – Author Jaakko Mäntymaa	
Työn nimi – Title Uhkakuvien uutisvuosi – Euroopan pakolaiskriisin ja Suomen talouskriisin uutisointi Helsingin Sanomissa vuonna 2015	
Oppiaine – Subject Journalistiikka	Työn laji – Level Pro gradu -tutkielma
Aika – Month and year 06/2018	Sivumäärä – Number of pages 125
Tiivistelmä – Abstract <p>Vuonna 2015 Suomen yhteiskunnallinen vakaus näytti olevan uhattuna. Euroopan talouskriisi oli kuristanut Suomea pitkään. Eduskuntavaalien jälkeen valtaan noussut Juha Sipilän hallitus otti poikkeuksellisen kovan leikkauspolitiikan käyttöön tavoitteenaan katkaista taantumakausi. Seurauksena oli poikkeuksellisen laajoja mielenilmauksia ja jopa vaatimuksia yleislakoista. Samaan aikaan Syyrian sodan ja Lähi-idän levottomuuksien aikaansaama turvapaikanhakijoiden määrä yllätti Suomen poliittiset päättäjät ja jakoi kansaa kahtia. Väkivallan ja levottomuuksien uhka leijui poikkeuksellisen vahvana vakaana pidetyn maan yllä.</p> <p>Tämä tutkimus käsittelee näiden kahden pitkäkestoisen uutisprosessin, Euroopan pakolaiskriisin ja Suomen talouspolitiikan kriisin, esittämistä maan suurimmassa sanomalehdessä Helsingin Sanomissa. Tutkimuksessa selvitetään, mitkä ovat olleet uutisoinnin päälähteet, miten uutiset on kehystetty, kuinka uutisaiheet ovat kamppailleet tilasta median agendalla, mitkä tekijät ovat laukaisseet uutisointia ja miten uutisaiheiden käsittely on muuttunut vuoden edetessä. Helsingin Sanomat on Suomen luotetuimpia ja luetuimpia medioita, joten sen uutisoinnilla on vaikutusta paitsi julkisyleisöön, myös muuhun mediaan ja mahdollisesti myös poliittisen vallan käyttäjiin. Tutkimus pyrkii selvittämään, miten lehti on journalistista valtaa ja vastuutaan käyttänyt poikkeuksellisenä aikana. Tutkimuksen teoriapohja on agenda setting -tutkimusperinteessä. Lisäksi tutkimus soveltaa turvallistamisen teoriaa kehystämisen jatkeena. Tutkimuksen aineisto on kerätty määrällisen sisältöanalyysin metodilla. Aiheita koskevien uutisten määrä, sijoittelu, koko, lähteet ja kehykset analysoidaan, jonka jälkeen uutisoinnista pyritään löytämään pitkällisten ja monimutkaisten uutisprosessien yhteydessä toistuvia kaavoja, eli huomiosyklejä.</p> <p>Tutkimus osoittaa, että tutkitut aiheet ovat hallinneet uutisointia Helsingin Sanomissa. Lehti on käyttänyt lähteenään pääasiassa valtaeliitin edustajia. Talouskriisin uutisoinnissa lehti on käyttänyt lähteenään huomattavasti enemmän hallituksen kuin opposition edustajia. Lehden pakolaiskriisi-uutisoinnista on löydettävissä huomiosyklin kaava, jonka mukaan uutisointi ensin kasvaa nopeasti, mutta hiipuu, kun yleisö alkaa menettää kiinnostustaan aiheeseen sen monimutkaisen luonteen vuoksi. Vuoden edetessä uutisten kehykset myös muuttuvat. Pakolaiskriisi-uutisissa rikos ja konflikti kehystävät uutisia yhä enemmän loppuvuoden lähestyessä. Uutisissa on merkkejä siitä, että aiheita on yritetty kehystää turvallisuusuhkiksi. Tutkimus osoittaa, että pääosin globaalien valtopolitiikan tutkimuksessa käytetyllä turvallistamisen teorialla on annettavaa myös joukkoviestinnän tutkimukselle.</p>	
Asiasanat – Keywords Helsingin sanomat, kehysanalyysi, agendatutkimus, joukkoviestimet, media- ja viestintätieteet, vallankäyttö	
Säilytyspaikka – Depository Jyväskylän yliopisto / Jyväskylän yliopiston kirjasto	
Muita tietoja – Additional information	

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	5
2 TUTKIMUKSEN VIITEKEHYS	9
2.1 Tutkittavien uutisaiheiden tausta	11
2.2 Helsingin Sanomat lyhyesti	16
2.3 Media yhteiskunnan osana ja vallankäyttäjänä	18
3 TUTKIMUSASETELMA JA -KYSYMYKSET	23
3.1 Aiheeseen liittyvä aiempi tutkimus Suomessa	23
3.1.1 Pitkän aikavälin agendatutkimus	24
3.1.2 Talouspolitiikkaan liittyvä tutkimus	25
3.1.3 Maahanmuuton ja pakolaisuuden esittäminen mediassa	27
3.2 Tutkimuskysymykset	30
3.3 Oma positio tutkijana	31
3.4 Yhteenveto	32
4 TEORIA JA SEN SOVELTAMINEN	33
4.1 Agenda-setting -tutkimus	34
4.2 Kehyistäminen	39
4.3 Turvallistamisen teoria	44
4.4 Downsian huomiosykli-teoria	50
4.5 Yhteenveto	57
5 AINEISTO JA METODI	58
6 TULOKSET	65
6.1 Euroopan pakolaiskriisi	65
6.1.1 Uutisoinnin määrälliset muutokset	65
6.1.2 Uutisoinnin kehystys	69
6.1.3 Turvallistaminen pakolaiskriisi-uutisoinnissa	73
6.2 Suomen taluskriisin politiikka	76
6.2.1 Uutisoinnin määrälliset muutokset	76
6.2.2 Uutisoinnin kehystys	80
6.2.3 Turvallistaminen taluskriisin politiikan uutisoinnissa	84
7 VASTAUKSET TUTKIMUSKYSYMYKSIIN	88
8 JOHTOPÄÄTÖKSET JA KESKUSTELU	93
8.1 Tulosten tulkinta	93

8.2 Itsekritiikki ja ajatuksia jatkotutkimuksesta	102
9 YHTEENVETO	106
KIRJALLISUUS JA MUUT LÄHTEET	108
LIITTEET	118

1 JOHDANTO

Vuotta 2015 voidaan Suomessa hyvällä syyllä luonnehtia kovien uutisten vuodeksi. Samana vuonna maassa konkretisoituivat kahden pitkäaikaisen ja kaukaiseksikin luonnehdittavan prosessin olemassaolot: Syyrian sodan ja Lähi-idän levottomuuksien aikaansaama turvapaikanhakijoiden määrä yllätti Suomen kesän ja syksyn aikana. Lähes samanaikaisesti vuosia kestäneen taloustaantumun vaikutus iski toden teolla tavallisen kansalaisen tajuntaan, kun uusi hallitus julkaisi tiukan leikkauspolitiikkansa raamit. Lisäksi uutisia täyttivät eurokriisi ja etenkin Kreikan talouskurimus, Ukrainan sota ja kansainvälinen terrorismi. Poliittisten päättäjien sekä eritoten median kannalta tilannetta hankaloitti vale- ja vastamedian nousu, jonka tehtävänä ei näyttänyt olevan mikään muu kuin tilanteesta hyötyminen ja eripurana kylväminen.

Kaikki yllämainitut uutisaiheet ovat pitkiä ja monimutkaisia prosesseja, joiden avaaminen suurelle yleisölle ei kiireen ja resurssien kanssa painivalta uutismedialta aina onnistu parhaalla mahdollisella tavalla. Uutinen on formaattina tapahtumaorientoitunut, jolloin pitkän ajan kehityksen taustoittaminen ja tulkitseminen voi jäädä paitsioon etenkin kaukaisilta tuntuissa tapahtumissa. Journalistien puolestaan tulisi nähdä vaivaa prosessien taustan avaamiseksi, jotta lukijalla/katsojalla/kuulijalla olisi mahdollisuudet saada käsitys kokonaisuudesta (Galtung ja Ruge 1963).

Voidaan olettaa, että lähes kymmenen vuoden ikään päässyt eurokriisi on monelle suomalaiselle etäinen ja abstrakti asia, vaikka sen seuraukset tuntuvatkin hyvin konkreettisesti myös Suomessa. Kriisin alkuvaiheessa aiheen uutisointi ei ole Suomessa kaikilta osin onnistunut, sillä aihetta on tarkasteltu hyvin lyhyellä aikavälillä, eikä ongelmien taustoja ole aina onnistuttu selvittämään. Tämä on tehnyt kokonaiskuvan hahmottamisesta vaikeaa (Simola ja Reunanen 2010, 59–61). Samalla tavoin on todennäköistä, että noin viisi vuotta kestänyt Syyrian konflikti on lähtökohtaisesti suurelle osalle lukijoita etäinen ja hankalasti käsitettävä prosessi. Tällaisten prosessien avaamisessa medialla on suuri vastuu. Jokaisella suomalaisella ei myöskään ole lähipiirissään maahanmuuttajataustaisia ihmisiä. Tällöin median välittämä kuva voi olla ainoa kontakti etnisiin vähemmistöryhmiin (Vehmas 2012, 117). Keskustelu kummastakin aiheesta on vahvasti politisoitunutta ja kiistanalaista. Tämän työn tarkoitus on selvittää, kuinka näiden kahden yhteiskunnallisesti merkittävän prosessin, Suomen talouspolitiikan ja Euroopan pakolaiskriisin, uutisointi on toteutettu Helsingin Sanomissa vuonna 2015: Kenen ääni uutisoinnissa on kuulunut, miten uutiset on

kehystetty, kuinka uutisaiheet ovat kamppailleet tilasta median agendalla ja miten uutisaiheiden käsittely on muuttunut vuoden edetessä.

Samaan aikaan Suomessa on koettu poikkeuksellista poliittista kuohuntaa ja väkivaltaisiksikin yltyneitä mielenilmauksia. Tutkimukset ovat osoittaneet, että media voi toimia sekä yhteiskuntaa lujittavana että hajottavana tekijänä (McQuail 2010, 82). Median toiminnalla on suuri vaikutus yleiseen mielipiteeseen ja epäsuora vaikutus toimintaan, joka seuraa yleistä mielipidettä. Koska tutkimuksessa käsiteltävien aihealueiden tapauksessa kyseessä ovat pitkät monimutkaiset prosessit, median roolin tapahtumien tulkitsijana ja selventäjänä voidaan olettaa olevan korostunut (Petersen 2009).

Tutkimus rakentuu pitkälti agenda-setting -teoriaperinteelle. Agenda-setting ja sitä tarkentavat framing-teoria (käytän tässä tutkimuksessa jatkossa suomennosta ”kehystäminen”) sekä huomiosykli-teoria ovat olleet käytettyjä työkaluja pitkien ja monimutkaisten prosessien tutkimisessa. Pitkäkestoisten uutisagendojen välistä keskinäistä kilpailua ja uutiskehysten muutoksia on tutkittu runsaasti etenkin Yhdysvalloissa (Brossard ym. 2004). Suomessa taloudellisten ja poliittisten aiheiden käsittely agenda-setting teorian ja sen johdannaisten pohjalta on ollut vähäisempää. Vuosi 2015 tapahtumineen tarjoaa suorastaan herkullisen lähtökohdan paikata tätä aukkoa. Vastaavanlaisissa tutkimuksissa agenda-settingin, huomiosykli-teorian ja kehystämisen yhteiskäyttö on aiemmin havaittu hedelmälliseksi (esimerkiksi Chyi ja McCombs 2004, 24; Muschert ja Carr 2006; Jasperson ym. 1998).

Agenda-setting -tutkimuksen kohteena on prosessi, jossa erilaiset sosiaaliset ongelmat kilpailevat mediahuomiosta. Mediahuomion saaneet aiheet tavanomaisesti nousevat myös julkiseen keskusteluun ja sitä kautta saattavat vaikuttaa myös yhteiskunnallisiin instituutioihin (Dearing ja Rogers 1996). Kehystäminen puolestaan on perinteistä agenda-setting -tutkimusta täydentävä teoria (Scheufele 2000, 297). Siinä missä agenda-setting on enemmän kiinnostunut ongelmien tärkeydestä ja keskinäisestä kilpailusta mediassa ja yhteiskunnassa, kehystäminen keskittyy näiden ongelmien välittämisen tutkimiseen (Entman 2007, 164). Huomiosykli-teoria taas pohjautuu Anthony Downsin työhön. Huomiosykli-teoria kuvaa sosiaalisten ongelmien nousemista median uutisagendan kärkeen, jonka jälkeen ne hitaasti haalistuvat pois valokeilasta (Downs 1972).

Tutkimus testaa, seuraako tutkittavien aiheiden uutisointi Downsian huomiosykli-teoriaa. Vastaavanlaista tutkimusta on Suomessa tehty vähänlaisesti (ks. esimerkit luvussa 4.1). Tarkoituksena on tuoda esiin, kuinka vuonna 2015 Suomessa näkyvästi esillä olleet sosiaaliset ongelmat ovat saaneet tilaa julkisella agendalla ja kuinka nämä ongelmat on kehystetty niiden siirtyessä huomiosyklin vaiheesta toiseen. Suomen talouskriisin politiikka ja Euroopan pakolaiskriisi ovat paitsi hallinneet suurta osaa koko vuoden julkisesta keskustelusta, ne ovat myös vaikeasti käsitettäviä, pitkällisiä prosesseja, jotka ainakin pääpiirteittäin täyttävät Downsian asettamat ehdot huomiosyklin toteutumiselle. Tutkimus mittaa määrällisen sisältöanalyysin keinoin aiheiden saaman huomion määrää sekä tarkastelee, kuinka aiheiden käsittely muuttuu vuoden aikana ja mitkä tahot pääsevät kertomaan näkemyksiään aiheita koskevassa uutisoinnissa. Tutkimuksessa pyritään selvittämään, mitkä ovat ne dramaattiset tapahtumat (*trigger-event*), jotka nostavat aihekokonaisuuden saamaa julkista huomiota ja käynnistävät huomiosyklin. Tutkimus soveltaa myös turvallistamisen teoriaa (Buzan ym. 1998), joka voidaan lukea kehystämisteorian jatkumoksi. Uutisista etsitään turvallistamisargumentteja, joiden löytyminen kertoo siitä, että uutisaiheesta ja sen sisällön määrittelystä käydään poikkeuksellisen kovaa poliittista kamppailua.

Tutkimusaineisto on koottu Helsingin Sanomien paperilehtien uutisartikkeleista vuodelta 2015. Pääsyynä Helsingin Sanomien paperiversion valintaan on sen vaikuttavuus valtakunnan tasolla. Sanoma Oy:n omistama Helsingin Sanomat on Suomen ylivoimaisesti luetuin sanomalehti (Kansallinen mediatutkimus 2015). Lehden vaikutuksesta koko Suomen mediakenttään kertoo se, että Helsingin Sanomat on STT-Lehtikuvan eniten siteeraama media jo kolmatta vuotta peräkkäin (Marttinen 2016, Pohjola 2015). Myös suomalainen valtaeliitti pitää sanomalehtiä ja etenkin Helsingin Sanomia julkisen kentän ydinalueena. Eliitin näkökulmasta Helsingin Sanomat, Ylen televisiouutiset ja MTV3:n uutiset muodostavat vallan julkisuuden ytimen. Näistä Helsingin Sanomia seurattiin kaikkein tarkimmin (Kunelius ym. 2009 265–269). Suomalaiset myös luottavat edelleen huomattavasti enemmän painettuun sanaan ja tv-lähetyksiin kuin verkossa julkaistuu sisältöön. Sanomalehtien liiton tutkimuksen (2014) mukaan suomalaiset pitävät sanomalehteä luotettavimpana tiedonlähteenä. Kunnallisalan kehittämissäätiön haastattelututkimuksessa (2013) luotettavimmiksi uutismedioiksi nousivat Ylen tv-uutiset, STT ja Ylen radiouutiset, mutta tässäkin tutkimuksessa Helsingin Sanomat oli luotettavin sanomalehti. Myös nuorten joukossa

painetut sanomalehdet ja tv-kanavat päihittävät verkon luotettavuuden edelleen selvästi (Sanomalehtien liitto 2015).

On myös esitetty, että juuri paperiset sanomalehdet ovat oleellinen väline politiikan ja talouden maailmojen ymmärtämisessä. Colin Sparks (1996) kutsui tätä ominaisuutta sanomalehtien julkisen valistamisen tehtäväksi, johon internet ei pysty vastaamaan. Sparksin näkemys voi olla jo vanhentunut (onhan internetjournalismi ottanut kahdenkymmenen vuoden aikana huiman harppauksen), mutta lienee turvallista olettaa, että paperilehden artikkeleita luetaan edelleen keskimäärin keskittyneemmin kuin samasta aiheesta kirjoitettuja verkkouutisia.

Tutkimuksen aineisto on kerätty määrällisen sisältöanalyysin metodilla. Vaikka tarkastelun kohteena on vain yksi lehti, koko vuoden ajalta aineistoa kertyy runsaasti. Tämän vuoksi tutkimuksen rajaaminen yhteen lehteen on perusteltu ratkaisu. Vaikka lehtien välinen vertailu varmasti olisi hyödyllistä ja toisi lisää näkökulmia tutkimukseen, useamman median valinta olisi pakottanut harventamaan artikkelien otosmääriä. Tämä olisi vaikeuttanut tutkimustulosten tulkintaa ja heikentänyt työn uskottavuutta. Näyteotos otetaan käyttäen niin sanottua rakennetun viikon metodia (*constructed week*) käyttäen. Tällä tavoin jokaisen kuukauden lehdistä käydään läpi yhden viikon lehdet. Kokonaisuudessaan otosmäärä on siis 84 lehteä, joista mukaan tutkimukseen seuloutui kaikkiaan 361 Suomen talouspolitiikkaa ja EU-alueen pakolaiskriisiä koskevaa uutisjuttua.

Tutkimus etenee yhteiskunnallisen viitekehyksen kuvailun sekä tutkimuksen teoriapohjan kautta esittelemään tutkimusaineiston ja -metodin. Esitän myös hypoteeseja tutkimuksen tuloksista. Lisäksi tutkijan positio ja sidonnaisuudet tuodaan esille. Tämän jälkeen aineisto käydään läpi, luokitellaan ja analysoidaan. Tutkimustulokset esitellään ja niitä vertaillaan aiempaan tutkimukseen. Lopuksi vuorossa on itsekriittinen tutkiskelu ja pohdintaa siitä, kuinka nyt aloitettua työtä voisi laajentaa ja jatkaa tulevaisuudessa.

2 TUTKIMUKSEN VIITEKEHYS

Tämä tutkimus asemoituu joukkoviestinnän tutkimuksen kolmijaottelussa (rakenteellinen/kulttuurillinen/käyttäytymistieteellinen) rakenteelliseen perinteeseen. Sen keskiössä on median ja ympäröivän yhteiskunnan välinen suhde (McQuail 2010, 18–19). Media on poikkeuksetta yhteydessä hallitsevaan poliittiseen rakennelmaan ja taloudelliseen valtaan. Medialla on taloudellinen arvo, sen hallinnasta taistellaan ja sen tuotoksiin pääsystä kilpaillaan. Samanaikaisesti media on myös alisteinen poliittiselle, taloudelliselle ja lakiin pohjautuvalle sääntelylle (emt., 87). Pohjimmiltaan agendatutkimuksessa on aina kyse yhteiskunnallisen vallankäytön ja sen ilmenemismuotojen tutkimisesta. Niinpä on paikallaan tarjota näkemyksiä siitä, mitä *vallalla* ja *vallankäytöllä* tarkoitetaan. Tässä yhteydessä kyseessä on nimenomaan poliittisesti tai taloudellisesti latautunut valta. Nämä kaksi eivät välttämättä ole sama asia, mutta ainakin ne tuottavat usein toisiaan. Tällaisella vallalla on kyky vaikuttaa yhteiskunnan julkiseen mielipiteeseen ja tätä kautta ehkä myös demokraattiseen päätöksentekoon.

Vallan määritelmiä on yhteiskuntatieteen historiassa esitetty useita, eikä niitä ole tarpeellista käydä laajasti läpi. Muutamia huomionarvoisia näkökulmia on kuitenkin syytä esittää. Michel Foucault näki vallan sijaitsevan monimutkaisissa ihmisten ja instituutioiden välisissä suhteissa. Tämän näkökulman mukaan valta ei ole absoluuttista. Sitä ei voi omistaa, varastoida tai paikantaa, vaan se syntyy aina suhteessa johonkin. Valta on verkostomaista, se läpäisee kaiken ja sitä on kaikkialla yhteiskunnan rakenteissa. Valta ilmentyy erilaisina tekniikoina, ja sitä voidaan kanavoida rakentamalla kaiken taustalla toimivia hallinnan koneistoja. Foucault'n kuvailemissa hallinnan koneistoissa kielellisellä diskurssilla ja tiedolla on aina keskeinen merkitys (1986). Jokapäiväinen esimerkki valtion hallinnan tekniikasta ja valtaa kanavoivasta koneistosta on sosiaaliturva, ja ennen kaikkea vastikkeellinen sellainen. Se on hienovarainen keino aktivoida ihmisiä toimimaan halutulla tavalla ja kerätä tietoa heidän toiminnastaan. Teoriassa vaikkapa työttömäksi jääneen ei ole pakko alistua tällaisen vallankäytön alle, mutta käytännössä vaihtoehtoa harvoin on. Karkeampi ja näkyvämpi esimerkki tällaisesta koneistosta on rangaistuslaitos. Kriittisestä näkökulmasta tarkasteltuna myös media voidaan nähdä tällaisena valtaa kanavoivana ja jakavana rakennelmana.

Max Weberille *valta* (*power*) ja *herruus* (*domination*) tarkoittavat mahdollisuutta säädellä toisten ihmisten käyttäytymistä oman tahtonsa mukaisesti. Tarvittaessa näin voidaan tehdä toisen tahdosta riippumatta. Kaikki hallinnolliset organisaatiot on jossain määrin rakennettu perustuen voimaan ja herruuteen. Voimankäytön teho perustuu siihen, että vallankäytön kohteet totutetaan kritiikittömyyteen ja tottelevaisuuteen (Weber 1978, 53–54). Poliittiset puolueet ovat tämän vallankäytön ytimessä (Weber ja Whimster 2004). Demokraattisessa yhteiskunnassa suurin poliittinen valta legitimoidaan vaaleissa ja sitä käytetään lakeja säätämällä.

Näissä kahdessa näkemyksessä tiivistyvät median vallankäytön osalta olennaisimmat asiat: Media on toisaalta itse vallankäyttäjä legitimoidessaan ja jakaessaan mielipiteitä sekä osallistuessaan yhteiskunnallisen agendan rakentamiseen. Medialla on valtaa rajata ihmisiä, mielipiteitä ja kokonaisia väestönosia julkisen mielipiteen muodostamisen ulkopuolelle. Toisaalta sen valta määrittyy täysin suhteessa vallitsevaan yhteiskuntaan, sen arvoihin, kulttuuriin, verkostoihin ja rakenteisiin. Median valta ei varastoidu mihinkään. Esimerkiksi poliittisen järjestelmän muutos demokratiasta diktatuurin saattaa kädenkäänteessä riisua median kaikesta vallasta. Samalla tavoin voidaan ajatella, että internet on riisunut valtaa niin kutsutulta perinteiseltä medialta mahdollistamalla oman mielipiteen julkaisun lähes jokaiselle, jolla on yhteys verkkoon.

Joukkoviestinnän tutkimuksessa median yhteiskunnallista roolia ja voimaa voidaan lähestyä kahdesta eri ääripään näkökulmasta. Media voidaan nähdä sekä poliittisen eliitin kritiikittömänä äänitorvena että itsenäisenä vallankäyttäjänä, joka imee valtaa muilta yhteiskunnan instituutioilta (ks. luku 2.2). Näiden näkökulmien väliin mahtuu tietysti maltillisempia tulkintoja, kuten funktionalistinen näkemys mediasta vallitsevan sosiaalisen tilanteen hyväntahtoisena ylläpitäjänä (Shoemaker ja Reese 2013, 77). Tässä kappaleessa tarkastellaan, kuinka media asemoituu yhteiskuntaan yhtenä sen instituutiona ja vallankäyttäjänä. Lisäksi pieni katsaus tutkimuskohteena olevien uutisaiheiden lähihistoriaan on paikallaan, jotta tämän tutkimuksen tuloksia ja päätelmiä voitaisiin arvioida oikeassa kontekstissa. Seuraavassa kappaleessa tarjotaan pääasiassa medialähteisiin pohjautuen lyhyt alustus tutkimusajankohtaa edeltävistä sekä tutkittavan vuoden tapahtumista.

2.1 Tutkittavien uutisaiheiden tausta

”Hyvää iltaa! Suomen tilanne on poikkeuksellisen vakava.”

Näillä sanoilla Suomen pääministeri Juha Sipilä aloitti parhaaseen katseluaikaan lähetetyn tv-puheensa Ylen TV1-kanavalla 16.9.2015. Puheessaan Sipilä otti kantaa kahteen asiaan: Euroopan pakolaiskriisiin sekä Suomen taloustilanteeseen, joka pääministerin mukaan oli kestävämmällä pohjalla. ”Näin emme voi jatkaa, rahat loppuvat”, Sipilä sanoi puheessaan maalatessaan synkkää kuvaa maan senhetkisestä tilanteesta. Sipilän 15 minuuttia kestänyttä puhetta seurasi keskimäärin 1,56 miljoonaa ihmistä. Se oli koko vuoden neljänneksi katsotuin tv-ohjelma Suomessa (Finnpanel 2015).

Vuosi 2015 tiivistyi monella tapaa Sipilän tv-puheeseen. Vuotta värittivät yllättävät ulostulot, yhteiskunnallinen kuohunta sekä dramaattinen ja vahvasti ideologisesti värittyynyt politiikka. Suomen päätöksentekoa pitkään leimannut sopimisen ja konsensuksen aika näytti tekevän tilaa jollekin uudelle ja tuntemattomalle. Mielenpisteet polarisoituivat ja keskusteluyhteys erilaisten mielipideryhmien välillä tuntui katoavan, etenkin sosiaalisessa mediassa. Sipilän ulostulo oli odottamaton, sillä Suomessa suoraan kansalaisia puhuttelevia tv-puheita on perinteisesti pitänyt yksinoikeudella tasavallan presidentti.

Pääministeri päätyi poikkeukselliseen ratkaisuun poikkeuksellisessa tilanteessa. Vain kahden päivän päässä hämötti lähes koko maan seisauttava ay-liikkeen suurmielenosoitus, joka oli protesti Sipilän hallituksen ajamaa leikkauspolitiikkaa vastaan. Suomen ”velkakello” tikitti ja työttömyys kasvoi. Kolme kuukautta aiemmin valtiovarainministeriö oli kertonut vuoden 2015 bruttokansantuotteen kasvun jäävän lähelle nollaa. Julkisen velan ennustettiin nousevan samana vuonna yli 60 prosenttiin bruttokansantuotteesta (Valtiovarainministeriö 2015), joka on EU:n perustamissopimuksessa määritelty sallitun julkisen velan raja (Euroopan unioni 2008). Samaan aikaan maahan saapui ennätysmäärä turvapaikanhakijoita, jotka pyrkivät Eurooppaan pääasiassa Lähi-idästä.

Yhteiskunnallisen ilmapiirin kärjistyminen ei kuitenkaan tapahtunut hetkessä. Sille oli rakennettu otollista maaperää pitkään. Eurokriisi ja sitä seurannut monivuotinen

matalan talouskasvun aika olivat luoneet olosuhteet eripuralle talouspolitiikan hoidossa. Talouskriisin alku Suomessa voidaan paikallistaa vuoteen 2008, jolloin maan julkisyhteisöjen velka lähti kipuamaan Yhdysvaltojen subprime-kriisin levitessä Eurooppaan. Kotimaisessa lehdistössä subprime-kriisiä pidettiin pitkään lähinnä Yhdysvaltain ongelmana, eikä kriisin rantautumista Suomeen osattu ennustaa. Rahoitusmarkkinoiden ongelmien yhteydet Suomeen jäivät paljolti lukijoiden itsensä pääteltäväksi. Sama koski reaalitalouden ja finanssitalouden välistä yhteyttä (Simola ja Reunanen 2010).

Vuonna 2009 Suomen julkisyhteisöjen yhteenlaskettu velka oli vielä reilu kolmannes bruttokansantuotteesta, mutta vuoden 2014 lopussa jo lähes 60 prosenttia (Tilastokeskus 2014). Samalla kun julkinen velka kasvoi, työttömyys lisääntyi. Vuoden 2008 alussa Tilastokeskuksen tilastoima työttömyysasteen trendi oli vielä reilut kuusi prosenttia, mutta vuoden 2009 lopussa jo lähes yhdeksän prosenttia. Työttömyystrendi laski muutaman vuoden, mutta tämän jälkeen suunta on taas ollut huonompaan päin (Tilastokeskus 2016). Tilannetta eivät auttaneet Suomen kansantalouden veturin, matkapuhelinyhtiö Nokian, kilpailukyvyyn häviäminen ja lopulta yhtiön pilkkominen sekä pitkään jatkunut Suomen metsätalouden taantuma.

Taloudellisesti haastava jakso ei koetellut hellästi maan poliittista päättäjäkuntaa. Vuonna 2011 aloittanut Jyrki Kataisen hallitus oli kaatua hallitusneuvotteluissa jo ennen kuin se oli ehtinyt aloittaakaan. Hallitusneuvottelut venyivät lopulta kahden kuukauden mittaisiksi (Hautanen 2015, Lehtimäki 2015). Hallitus saatiin kasaan, mutta sen edustus pilkkoutui kaikkiaan kuuden puolueen kesken. Opposition jäivät vaalivoiton saanut perussuomalaiset sekä kannatustaan menettänyt keskusta, joka oli tätä ennen johtanut maata kahdeksan vuotta Matti Vanhasen ja Mari Kiviniemen istuessa pääministerin paikalla. Kokoomuksen Jyrki Kataisen six-pack –hallitus ei missään vaiheessa näyttänyt pääsevän hankalan tilanteen herraksi. Suuret yhteiskunnalliset rakenneuudistukset, kuten sosiaali- ja terveystuudistus sekä kuntauudistus, eivät edenneet. Ongelmat alkoivat kasaantua, kun hallituskumppanit jättivät laivan. Vasemmistoliitto ilmoitti poistuvansa opposition maaliskuussa 2014, kun se ei hyväksynyt valtion budjettikehysneuvotteluissa päätettyjä sosiaaliturvaetuksien jäädytyksiä ja leikkauksia (Elonen ym. 2014). Kesällä Jyrki Katainen luopui pääministerin tehtävistä ja tilalle nousi Aleksander Stubb. Stubbin hallituksen vajaan vuoden mittainen taival vaikeutui entisestään, kun vihreätkin ilmoitti lähtevänsä hallituksesta syyskuussa. Tällä kertaa syynä oli ydinvoimaluvan myöntäminen Fennovoimalle. Neljään puolueeseen,

kokoomukseen, SDP:hen, kristillisdemokraatteihin ja RKP:hen, kutistunut hallitus lähes halvaantui eron myötä, sillä sille jäi enää kahden hengen paikkaenemmistö eduskunnassa (Tapiola 2014).

Alkuvuonna 2015 Suomessa keskityttiin huhtikuun eduskuntavaaleihin ja jännitettiin, ehtiikö Aleksander Stubb in vallasta luopuva hallitus saada pitkään rakennetun sosiaali- ja terveystuudistuksen kasaan ennen eduskuntakauden loppua. Ei ehtinyt. Hallituksen viimeiset kuukaudet olivat kaoottisia, kun puolueet kiistelivät keskenään ja vesittivät toistensa esityksiä. Stubb myönsi itsekin hallituksensa epäonnistumisen pääministerin haastattelutunnilla (Laakso 2015). Kataisen ja Stubb in hallitusten vaikea taival sai liikettä aikaan äänestäjissä. Tilanteesta hyötyi etenkin oppositiossa oleva keskusta, jonka kannatus nousi hallituksen kompuroidessa. Keskustan vaalivoitto näytti selvältä jo hyvissä ajoissa ennen vaaleja. Sen ero seuraavana tulevaan puolueeseen oli gallupeissa parhaimmillaan lähes kymmenen prosenttiyksikköä (Kinnunen 2014, Helsingin Sanomat 2014). Kannatuksen kasvun yhtenä syynä oli varmasti se, että keskustan puheenjohtaja Juha Sipilä tuli politiikan ulkopuolelta, liike-elämästä.

Keskusta voitti vaalit odotetusti, ja se muodosti hallituksen yhdessä kokoomuksen sekä perussuomalaisen kanssa. Vaalien jälkeen paine päätöksentekoon ja uudistuksiin oli kova. Juha Sipilän uusi hallitus ilmoitti jo toukokuussa ohjelmansa, jolla Suomen talous- ja työllisyystilanne oli määrä laittaa kuntoon. Hallitusohjelma sisälsi mittavia julkisten menojen leikkauksia muun muassa opetuksesta, tieteestä sekä sosiaalietuuksista (Valtioneuvoston kanslia 2015). Myöhemmin kesällä Sipilän hallitus julkaisi ehdotuksen työelämän osapuolten väliseksi *yhteiskuntasopimukseksi*, joka hengeltään vastasi menneiden vuosien tulopoliittisia kokonaisratkaisuita. Yhteiskuntasopimuksella tähdättiin työn yksikkökustannusten pienentämiseen viidellä prosentilla muun muassa vuosityöaikoja pidentämällä. Suurin ero aiempiin tuposopimukseen oli se, että hallitus oli valmis vauhdittamaan sopimuksen syntymistä lähes 1,5 miljardin euron lisäleikkauksilla. Nämä leikkaukset toteutuisivat, jos yhteiskuntasopimusta ei saataisi kasaan määräajassa (emt). Kun näin ei käynyt, hallitus ryhtyi valmistelemaan niin kutsuttua pakkolakipakettia, joka toteutuessaan olisi heikentänyt työehtoja voimakkaasti muun muassa lyhentämällä lomaa ja pienentämällä sairausajan palkkaa (Työ- ja elinkeinoministeriö 2015). Pakkolakipaketilla hallitus olisi lisäksi poikkeuksellisesti asettanut rajat työmarkkinajärjestöjen perustuslailliselle oikeudelle sopia työehdoista. Lakipakettia kritisoitiin voimakkaasti muun muassa sen kiireellisestä valmistelusta ja kyseenalaisesta perustuslaillisuudesta (Luukka ja Raeste

2015). Loppukesän ja syksyn aikana kansalaiset osoittivat useaan otteeseen mieltä pakkolakeja ja hallituksen leikkauksia vastaan.

Kuten Suomen taloustilanteen kärjistymisellä, myös Euroopan pakolaiskriisillä on pitkä historia, jonka puhkeamiseen on vaikuttanut Lähi-idän rooli maailmanpolitiikan pitkäaikaisena näyttämönä. Suurin yksittäinen syy kriisiin lienee Syyrian sisällissota, joka on repinyt maata rikki vuoden 2011 arabikevään kansannoususta lähtien. Sisällissodan varjossa ääri-islamistiset järjestöt, etunenässä ISIS, ovat saaneet kasvattaa suosiotaan ja levittää vaikutusvaltaansa Lähi-idässä. Vuoden 2015 puoliväliin mennessä syyrialaisia oli lähtenyt maanpakoon yli neljä miljoonaa. Kaikkiaan maailman pakolaismäärät ovat kasvaneet selvästi vuoden 2011 jälkeen. Vuoden 2015 kesällä maastaan lähtemään joutuneita pakolaisia oli maailmalla jo yli 14 miljoonaa. Myös turvapaikkahakemusten määrä on lisääntynyt: Vuoden 2014 alkupuoliskolla koko maailmassa tehtiin 560 000 hakemusta, kun vuoden 2015 vastaavana aikana määrä oli jo noussut jo lähes miljoonaan hakemukseen. Kaikesta huolimatta turvapaikanhakijoiden määrän voimakas kasvu on alkanut näkyä Euroopassa vasta viime vuosina. Saksassa turvapaikanhakijoiden määrä kasvoi voimakkaasti jo alkuvuonna 2015 (UNHCR 2015).

Suomessa turvapaikanhakijoiden kasvu kääntyi voimakkaaseen nousuun loppukesästä 2015. Koko vuonna kaikkiaan yli 32 000 ihmistä haki Suomesta turvapaikkaa, mikä on lähes kymmenen kertaa enemmän kuin vuotta aiemmin (Maahanmuuttovirasto 2016). Eurooppaan saapuessaan turvapaikanhakijat kohtasivat runsaasti vastustusta niin kutsutun kantaväestön puolelta ympäri Eurooppaa, eikä Suomi ollut poikkeus. Mielenilmausten lisäksi turvapaikanhakijat joutuivat kokemaan myös suoranaista väkivaltaa. Mediatietojen mukaan loppuvuoden 2015 aikana yritettiin polttaa tai muulla tavoin vahingoittaa ainakin kymmentä vastaanottokeskusta tai hätämajoitustilaa (Nironen 2015). Turvapaikanhakijoiden määrän lisääntyminen näkyi myös äärikansallisten ryhmittymien, kuten Rajat kiinni –liikkeen tai Soldiers of Odin –katupartioiden, esiinnousuna. Poliitikoista tulilinjalle joutui ennen kaikkea Sipilän hallituksen valtiovarainministeri ja ex-pääministeri Aleksander Stubb. Ensin hänen asuntonsa joutui ilkeiden kohteeksi ja myöhemmin hänen päälleen kaadettiin mukillinen juomaa ravintolassa. Molemmat tapaukset johtivat rikostutkintaan (Tiainen 2015, Koskinen 2015).

Yleisellä tasolla maailmantalous ja maahanmuutto ovat vahvasti linkittyneet toisiinsa. Globaalilla talouskriisillä on ollut vaikutusta maahanmuuton kaavoihin, prosesseihin ja maahanmuuttopolitiikkaan Euroopassa. Esimerkiksi työperäinen maahanmuutto Eurooppaan alkoi tyrehtyä vuonna 2008 talouskriisin kärjistyttyä (Koser 2011). Voidaan myös olettaa, että taloudellinen taantuma on koventanut yleistä mielipidettä turvapaikanhakijoita kohtaan.

Hallituksen näkövinkkelistä sekä taloudellinen kurimus että pakolaiskriisi voidaan molemmat nähdä niin sanottuina yhteiskunnallisina *viheliäisinä ongelmina* (*wicked problem*). Viheliäisen ongelman käsitteen loivat Rittel ja Webber (1973). Tällaisten monimutkaisten ongelmien luonteeseen kuuluu se, ettei niillä ole yhtä tiettyä kaavaa, vaan ne voivat ilmentyä erilaisin tavoin ja muuttaa muotoaan. Niitä ei koskaan voi täysin ymmärtää ja siksi niitä ei voi ratkaista jotain tiettyä sääntöä noudattamalla. Viheliäiseen ongelmaan ei ole olemassa täydellistä oikeaa tai väärää ratkaisua, vaan vaihtoehdot ovat akselilla hyvä-huono. Niiden ratkaisemiseen ei voi myöskään käyttää yritystä ja erehdystä metodina, koska jokainen yritys muuttaa tilannetta merkittävästi. Jokainen tällainen ongelma on uniikki. Rittelin ja Webberin mukaan viheliäisten ongelmien korjaamista kuitenkin vaaditaan samalla tavoin kuin minkä tahansa muunkin ongelman (emt.).

Painetta yhteiskunnan kattilassa oli siis runsaasti jo ennen kuin vuosi 2015 edes ehti pyörähtää käyntiin. Silti sen tapahtumarikkaus on jälkeen päin katsoen hengästyttävä. Nyt tutkittavien aiheiden lisäksi eurokriisi, Syyrian ja Ukrainan sodat sekä ISIS-terroristijärjestön iskut hallitsivat ulkomaan uutisia. Medialle tilanteen on täytynyt olla haasteellinen, kun prosessien tuoreita käännteitä on pitänyt jatkuvasti asettaa merkitykselliseen kontekstiin ja yhdistellä aiemmin tapahtuneeseen. Lisäksi uutisten keskinäinen arvottaminen ja sijoittelu lehden taitossa, internet-sivulla tai uutislähetyksessä on vaikeutunut, kun kerrottavia uutisia on varsinkin loppuvuodesta ollut tavallista enemmän. Usealle median kuluttajalle tilanne on myös varmasti ollut uuvuttava. Faktojen tarkistaminen ja retoristen heittojen taakse näkeminen vaativat todellista työtä ja jatkuvaa uutisseurainta. Simola ja Reunanen (2010, 10) kirjoittavat:

Politiikan näkökulmasta julkisuudessa on kyse legitimaatiosta. Talouskriisi on pakottanut hallitukset suuntaamaan talouspolitiikkaansa ja hankkimaan valitsemilleen toimenpiteilleen julkista hyväksyntää... Kansalaiset ja erityisesti sidosryhmät (yritykset, etujärjestöt, asiantuntijat)

on saatava uskomaan yhtäältä toimien tarpeellisuuteen, mikä edellyttää kriisitietoisuuden luomista, ja toisaalta niiden tehokkuuteen, mikä puolestaan edellyttää toimenpiteiden perusteiden avaamista ja niistä keskustelua.

Koska *talouspolitiikka* on terminä hankala, mutta tässä tutkimuksessa oleellinen, sen määritelmä on syytä selventää. EMU-sanaston (1999, 112) määritelmän mukaan talouspolitiikan käsite kätkee sisälleen seuraavat asiat: ”*julkisen vallan toimenpiteet kokonaistaloudellisten tavoitteiden kuten talouskasvun, täystyöllisyyden, hintavakauden ja oikeudenmukaisuuden tulonjaon saavuttamiseksi. Talouspolitiikan osa-alueita ovat finanssipolitiikka, rahapolitiikka, valuuttakurssipolitiikka, tulopolitiikka, kauppapolitiikka, elinkeino- ja rakennepolitiikka sekä aluepolitiikka*”. Tässä tutkimuksessa tärkeää on, että talouspoliittiseksi luonnehditussa uutisessa on mukana sekä *poliittinen* että *julkistaloudellinen* aspekti. Muuten termi on määritelty, kuten EMU-sanasto yllä tekee.

Simolan ja Reunasen huomio ei ulotu vain talouspolitiikkaan, vaan kaikkiin julkisuudessa politisoituihin asioihin, kuten esimerkiksi pakolaiskriisin hoitoon. Pääasiassa Lähi-idästä 2010-luvulla alkunsa saanutta ihmisten joukkomuuttoa kutsutaan tässä tutkimuksessa *Euroopan pakolaiskriisiksi*. Pakolaisilla ei tässä yhteydessä tarkoiteta pelkästään Geneven rauhansopimuksen mukaisesti pakolaisstatuksen saaneita ihmisiä, vaan kaikkia levottomuuksia pakoon lähteneitä. Selkeyden vuoksi tässä yhteydessä ei liene tarpeellista tehdä eroa turvapaikanhakijoiden ja pakolaisten välillä. Myös EU käyttää ilmiöstä nimitystä pakolaiskriisi.

Uutisvuosi 2015 oli monella tapaa uuvuttava. Julkisuudessa käyty pitkäkestoinen legitimaatiotaistelu ja suoranainen uutistulva on haastanut sekä prosesseja työkseen seuraavat journalistit että uutisia seuraavan *julkison*. Median käyttäytymisen ja sen yhteiskunnallisen vallankäytön tutkimiseen tapahtumarikas vuosi on kuitenkin mitä parhain.

2.2 Helsingin Sanomat lyhyesti

Helsingin Sanomat on Suomen median arvostetuimpia päivittäisjulkaisuita. Sillä on voimaa nostaa agendoja maan sisäiseen julkisen keskustelun valokeilaan. Sanoma Oy:n omistama Helsingin Sanomat on Suomen ylivoimaisesti luetuin sanomalehti

(Kansallinen mediatutkimus 2015). Vaikuttavuudesta kertoo myös se, että lehteä siteerataan maassa medioista eniten (Marttinen 2016, Pohjola 2015). Kansainvälisenä vertailukohtana voitaisiin käyttää esimerkiksi New York Timesia, jonka agendan asettamisen voimaa on erilaisissa tutkimuksissa todistettu useaan otteeseen (McCombs 2005). Helsingin Sanomien rooli agendan asettajana antaa vihjeitä myös muun suomalaismedian käytöksestä tutkimusvuoden aikana, sillä medioiden on todettu tarkkailevan toisiaan ja nostavan toistuvasti samoja aiheita tapetille (emt., Dearing ja Rogers 1996).

Poliittisesti liberaaliksi luonnehdittava Helsingin Sanomat oli ensimmäisiä suomalaisia sanomalehtiä, joka katkaisi julkisesti puoluepoliittisen sitoumuksensa. Lehti irtautui edistyspuolueesta jo 1930–1940 –lukujen aikana. Tätä on myös pidetty yhtenä lehden menestyksen salaisuuksista (Holmberg 2004, 70; Lounasmeri 2013, 385). Vuosien varrella se on profiloitunut suomalaisen julkisen keskustelun areenana. Se on korostanut yhtenäisyyttä ja luonut konsensusta etenkin sosiaalisesti epävakaina aikoina. 2000-luvulla Helsingin Sanomat on ollut voimakas liberaalin markkinatalouden ja kansallisen kilpailukyvyn puolestapuhuja. Globalisaatiota lehti on pitänyt vääjäämättömänä, eikä sitä ole esitelty yhteiskunnallisesti tai poliittisesti ongelmallisena (Lounasmeri 2013).

Lounasmeren (emt, 392) mukaan lehden tapa keskittyä kansaa yhdistäviin seikkoihin on pitkään auttanut lehteä saavuttamaan runsaasti lukijoita, mutta tänä päivänä tämä piirre saattaa olla heikkous, jos kansaa jakavia asioita ei käsitellä riittävästi. EU-aikakaudella nämä kansallisvaltiota yhdistävät seikat voivat teoriassa toimia myös yhtenäisyyttä pirstovana tekijänä, jos nähdään että EU:n ja Suomen kansalliset edut ovat keskenään ristiriidassa.

Helsingin Sanomien omistaja Sanoma on yksi Pohjoismaiden ja Euroopan johtavista mediayhtiöistä (emt, 285). Pienten ja kiinteiden piirien Suomessa lehden pää- ja erikoistoimittajilla on kiinteät suhteet poliittiseen eliittiin, ja heidät voi myös laskea osaksi eliittiä (Kunelius ym. 2009). Tästä johtuen lehdellä on moneen kilpailijaan nähden suurempi näköyhteys demokraattisen vallankäytön ytimeen, mutta samalla se altistaa itsensä erilaisille vaikutus- ja ohjausyrityksille. Poliitikolle ei ole sama, saako hän näkemyksensä esiin Helsingin Sanomissa vai Lappeenrannan Uutisissa. Journalistisesta näkökulmasta tällaiset vaikutusyritykset tulisi tietysti torjua. Ongelmana on se, että verkostoissa lymyävää vallankäyttöä ei aina ole helppo paikallistaa. Miten torjua sellaista, mitä ei havaitse?

2.3 Media yhteiskunnan osana ja vallankäyttäjänä

Journalistinen ura on yksi tärkeimmistä ammattimaisen poliittisen toiminnan teistä. Se tie ei kuitenkaan ole avoinna kaikille. Kaikkein vähiten heikoille luonteille...Journalistin elämä on sen sijaan aina silkkää uhkapeliä, ja hän elää olosuhteissa, joissa hänen sisäistä turvallisuuden tunnettaan koetellaan ehkä enemmän kuin millään muilla aloilla (Weber ym. 2009, 102).

Yhteiskuntatieteilijä Max Weberille toimittaja oli korkealla moraalilla varustettu ammattipoliitikko, joka joutui alati kiusausten houkuttamaksi (emt.). Vaikka Weber lausui yllä olevat sanat lähes vuosisata sitten vuonna 1919, ne ovat edelleen ajankohtaiset ja pohtimisen arvoiset. Työnsä oikein tekevä journalisti osallistuu väistämättä yhteiskunnallisen agendan määrittämiseen ja tämän vuoksi hän saattaa joutua sietämään kovaakin painetta. Hänen on pidettävä päänsä kylmänä, jotta hänen työnsä ei vääristy jonkin yhteiskunnallista valtaa käyttävän tahon tiedotuskanavaksi. Tänä valemedian ja uudenlaisen informaationsodankäynnin aikakautena toimittajien kokema paine on ehkä kovempi kuin koskaan. Paineensiedon lisäksi toimittajan on oltava nöyrä ja katsottava, ettei hän juovu mahdollisuudestaan käyttää yhteiskunnallista valtaa. Tehtävä ei aina ole helppo.

Toimittajaa koskevat velvoitteet voidaan ulottaa koskemaan kokonaista mediataloa ja näiden summasta muodostuvaa mediakulttuuria. Tärkeä kysymys on, miten media asettaa oman agendansa. Onko yhteiskunnallista keskustelua hallitsevien agendojen tärkeysjärjestys mediakentän oman harkinnan tulosta, heijastumaa jostain muusta vai näiden yhdistelmä? Jos omaa harkintaa on mukana, mihin tämän harkinnan aikaansaama lopputulos perustuu?

Walter Lippmannin (1965) usein siteeratun ajatuksen mukaan muodostamamme kuva maailmasta ja todellinen maailma ovat kaksi eri asiaa. Me kaikki elämme samassa maailmassa, mutta maailma näyttäytyy erilaisena jokaiselle. Oikea maailma ja päidemme sisällä olevat kuvat maailmasta saattavat olla pahasti ristiriidassa keskenään. Sinun kuvasi mitä todennäköisimmin poikkeaa minun omastani, eikä kummankaan kuva välttämättä vastaa millään tavalla ”todellisuutta”, jonka täydellinen havainnoiminen ei koskaan ole mahdollista. Koska kukaan ei voi nähdä ja kokea kaikkea, media on yksi tärkeimmistä lähteistä, joiden välittämien symbolisten kuvien

pohjalta yksinkertaistettu versiomme maailmasta rakentuu. Julkinen mielipide puolestaan on pään sisäisten maailmankuviemme summa (emt).

Viestinnän tutkimuksessa median itsenäinen valta julkisen mielipiteen muodostajana ja yhteiskunnallisena vaikuttajana ei kuitenkaan ole kiistaton, vaan näkemykset ovat vaihdelleet. Toisessa päässä on tulkinta, jonka mukaan media pääasiallisesti heijastaa taloudellisen ja poliittisen eliitin näkemystä (Kunelius ym. 2009, 11). Näin tehdessään media legitimoit ja ylläpitää hallitsevia valtarakenteita (McQuail 2010, 88). Tämä ei välttämättä ole median itsenäisen aktiivisen toiminnan lopputulos, vaan kaavan, joka toteutuu tietyn yhteiskunnallisen viitekehyksen sisällä (Kunelius ym. 2009, 11).

Asteen pidemmälle menevät yhteiskuntakriitikot Herman ja Chomsky. Heidän mukaansa median tehtävä on aktiivisesti kerätä kannatusta vallassa olevan poliittisen ja taloudellisen eliitin toimille. Herman ja Chomsky kehittivät *propagandamallin*, jonka avulla he tutkivat yhdysvaltalaisen median käytöstä sekä sen roolia vallan ja hyvinvoinnin epäoikeudenmukaisessa jaossa. Heidän näkemyksensä on, että median tekemät valinnat ovat usein vääristyneitä. Vääristymää aiheuttavat itsesensuuri, sisäänjuurtuneet ennakkokäsitykset, ”oikein ajattelevien” lähteiden ennakoiva valinta ja journalistien sidokset omistavaan portaaseen. Tämä johtaa siihen, että media ei ainoastaan toista markkinavoimien ja poliittisen eliitin mielipidettä, vaan se aktiivisesti ajaa sen asiaa (Herman ja Chomsky 1988).

Herman ja Chomsky argumentoivat, että koska mediakonserneista on tullut niin suuria, ne on tiukasti sidottu muihin vapaassa markkinataloudessa vallitseviin voimiin. Näin ollen median, pankkimaailman, muiden suuryritysten ja poliittisten hallitsijoiden edut ovat usein yhteneväiset. Mediakonsernien yhteensulautuminen ja ristiinomistukset vahvistavat vallan ja varantojen keskittymistä ja korostavat vääristymää. Median puolustautuminen sillä, että sen uutisointi perustuu faktoihin, ei Hermanin ja Chomskyn mukaan kestä päivänvaloa: Koska uutiseen sisällytettävät faktat voidaan valikoida, ne eivät välttämättä ole minkäänlainen tae uutisoinnin tarkkuudesta. Kaikesta huolimatta media ei Hermanin ja Chomskyn näkemyksen mukaan ole monoliitti, sillä eliitinkin mielipiteet ja edut voivat olla ristiriidassa keskenään (emt.).

Hermanin ja Chomskyn kriittistä näkemystä tukee esimerkiksi Kollmeyerin (2004) tutkimus mediasta talousuutisten kertojana. Kollmeyer tutki Los Angeles Timesin talousuutisointia vuosina 1997 ja 1998 ja huomasi, että uutisointi suosi vahvasti

talouseliittiä. Talouden ongelmat puolestaan koskettivat uutisoinnissa useimmiten korporaatioita ja sijoittajia tavallisten työntekijöiden sijaan. Sama kaava toistui lähdekäytännöissä, jotka suosivat elinkeinoelämää ja hallinnon virkamiehiä. Vallalla olevan tilanteen haastavia poliittisia ehdotuksia lehti käsitteli harvoin. Näin toimimalla Los Angeles Times tuli vahvistaneeksi hallitsevaa yhteiskunnallista talousjärjestelmää, joka hyödytti ennen kaikkea sen hyväosaisia.

McNair (2006) on nimennyt tällaisen kriittispessimistisen katsantokannan *kontrolliparadigmaksi*. Sen juuret ovat marxilaisessa ajattelussa, jonka mukaan joukkoviestimien käyttötarkoituksena on eliitin dominanssin ylläpito ja sosiaalinen kontrolli hyväksikäytettyihin huono-osaisiin. Mediaa kuluttava julkisyleisö on tässä yhteydessä nähty pääsääntöisesti passiivisena vastaanottajana. McNair argumentoi, että näkemys on yksinkertaistettu ja vanhanaikainen. Esimerkiksi median vaikutukset eivät ole niin suoria kuin kontrolliparadigman edustajat antavat ymmärtää. Median agenda ei automaattisesti siirry yleisölle (tarkemmin ks. kappale 3.1), vaan viestin merkitys syntyy tulkitsijan purkaessa viestin sisällön. Lopputulokseen saattavat vaikuttaa niin tulkitsijan kokemukset, arvopohja, tieto kuin kulttuurilliset tekijätkin (Gamson ym. 1992). McNairin mukaan kontrolliparadigman on korvannut globalisaation ja nopean tiedonvälityksen mahdollistama *kaaosparadigma*. Tässä paradigmassa olosuhteet vaikuttavat viestintäprosessiin sen kaikissa vaiheissa. Prosessin lopputulos on uutistuotannon, -kulutuksen ja siitä seuraavan sosiaalisen toiminnan summa (McNair 2006).

Englanninkielisessä tutkimuskirjallisuudessa viestien vastaanottajiin viitataan usein termeillä *audience* ja *public* tekemättä eroa näiden kahden välille. Audience viittaa passiiviseen median kuluttajaan, kun public aktiiviseen ja keskustelemaan osallistajaan (Pietilä 1999, 4). Koska agendatutkimuksen tutkimusperinne korostaa vastaanottajan kokemus-, tieto- ja arvopohjaa viestin merkityksen muodostamisessa, tässä yhteydessä vastaanottajat käsitetään viestinnän aktiivisena osapuolena, eikä passiivisena yleisönä. Jotta nämä kaksi voitaisiin erotella myös suomen kielessä, termille public on kehitetty vastine, *julkiso* (emt.). Käytän tässä tutkimuksessa käsitettä *julkisyleisö* julkison synonyymina.

Näkemys mediasta vallanpitäjien juoksupoikana voidaan myös kääntää toisin päin. Vastakkaisen kriittisen näkemyksen mukaan media pakottaa poliittiset toimijat tanssimaan oman pillinsä mukaan ja näin se vie valtaa muilta yhteiskunnallisilta

instituutioilta (Kunelius ym. 2009, 11). Tässä näkemyksessä media ei siis heijasta poliittista kenttää, vaan rakentaa sitä omia tarkoituksiperiään varten tavoitteenaan mahdollisimman voimakas vastakaiku julkisyleisössä. Median kanssa toimiva eliitti puolestaan joutuu muokkaamaan käytöstään vastaamaan median ja mediaa seuraavan julkisyleisön odotuksia. Julkisuuteen annettuja lausuntoja räätälöidään niin, että viesti saa mahdollisimman paljon tilaa ja näkyvyyttä (Meyer 2002). Tämä voi johtaa mielipiteiden ääripäiden korostumiseen ja maltillisuuden vähentymiseen.

Kun puhutaan median uniikista toimintalogiikasta sekä tämän logiikan vaikutuksesta ympäröivään yhteiskuntaan ja sen instituutioihin, puhutaan *medioitumisesta*. Medioitumisen käsitteellä tarkoitetaan median ja yhteiskunnan instituutioiden välistä prosessia, jossa yhtäältä yhteiskunta joutuu mukautumaan median logiikkaan, ja toisaalta media samanaikaisesti integroituu osaksi muita instituutioita, koska yhä suurempi osa näiden instituutioiden toiminnoista tapahtuu median kautta. Media siis vaikuttaa ympäröivään yhteiskuntaan oman logiikkansa kautta, mutta samanaikaisesti siitä on tullut niin oleellinen osa kaikkia sen toimintoja, että sitä ei enää voi eriyttää muista instituutioista. Mediaa ei enää voi tarkastella erotettuna siitä yhteiskunnasta ja kulttuurista, jossa se toimii (Hjarvard 2008).

Nämä näkemykset median vallankäytöstä eivät ole toisiaan poissulkevia tulkintoja. Niitä yhdistävä tekijä on yhteiskunnallinen valta ja vallankäyttö. Tilanteesta riippuen media voi toimia kumpaa tahansa logiikkaa noudattaen. Se voi samanaikaisesti heijastaa toisten ryhmittymien viestejä ja samalla pakottaa toisia ryhmittymiä toimimaan oman logiikkansa mukaisesti. Kunelius ym. huomauttavat, että ei ole välttämättä järkevää yrittää mitata median valtaa tai suhteuttaa sitä poliittiseen tai taloudelliseen valtaan. Mielekkäämpää on yrittää saada vastausta kysymyksiin ”*millaista median valta on ja kuinka se kytkeytyy yhteiskunnan muuhun vallankäyttöön*” (Kunelius ym. 2009, 12).

Minkälaista median vallan sitten *tulisi* olla tämän päivän demokraattisessa yhteiskunnassa? Meyerin (2002, 1) mukaan jokaisen demokratian minimivaatimuksena on toimiva *julkinen kenttä* (*public sphere*), jota seuraamalla yksilö voi tehdä päätöksiä autonomisesti. Vaikka media ei koskaan hallitse julkista kenttää kokonaisuudessaan, sillä on keskeinen osa julkisen kentän muodostumisessa ja muotoutumisessa. Näin ollen median roolin demokratiassa tulisi Meyerin mukaan koostua tarpeellisen poliittisen informaation ja arvioiden tarjoamisesta kansalaisille (emt., 9). Myös McNair näkee median tärkeimpinä tehtävinä poliittisiin päätösprosesseihin tarvittun tiedon jakamisen ja

poliittisen keskustelun herättämisen (2006, 59–60). Näihin näkemyksiin sisältyy oletus ja toive median roolista vallan vahtikoirana, väärinkäytöksen paljastajana ja korruption ennaltaehkäisijänä sekä monimuotoisen julkisen keskustelun ylläpitäjänä ja aktiivisen kansalaisosallistumisen tukijana.

Tämä tutkimus edustaa joukkoviestinnän tutkimuksen kriittistä lähestymistapaa. Näkökulma on median toiminnan vajavaisuuksia ja kaavamaisuuksia korostava. Kehityksen kannalta kriittinen tarkastelu on välttämätöntä, mutta se ei missään nimessä ole koko totuus. Etenkin Suomessa, joka on monella mittarilla länsimaisen demokratian mallimaita, media on kansainvälisesti vertailtuna hoitanut tehtävänsä hyvin. Suomi on maailman toiseksi vähiten korruptoitunut maa (Transparency International 2016), ja lehdistönvapaus toteutui Suomessa pitkään paremmin kuin missään muualla maailmassa, vaikka maa viimeisimmässä lehdistönvapausindeksissä putosikin ykköspaikalta kolmanneksi (Reporters Without Borders 2015).

Nämä tulokset ovat indikaattoreita median oikeanlaisesta toimintakulttuurista, vaikka suomalaisella mediallakin on omat kipukynnyksensä. Suomessa media on historiassa usein tyytynyt ylläpitämään poliittista vakautta, mikä on syönyt sen mahdollisuuksia kyseenalaistaa vallanpitäjiä. Suomessa median toiminta ja poliittinen päätöksenteko on perinteisesti ollut konsensushakuista. Tämän vuoksi journalismia on leimannut näennäiseen objektivismiin tähtäävä pidättyväisyys ja varovaisuus (Lounasmeri 2013). Joka tapauksessa esimerkiksi tässä luvussa esitettyä Hermanin ja Chomskyn äärimmäisen negatiivinen näkemys median toiminnasta ei sellaisenaan ole siirrettävissä suomalaiseen(kaan) mediamaailmaan. Heidän teoriansa on vahvasti sidoksissa tutkimusaikana vallinneeseen yhdysvaltalaiseen mediakulttuuriin.

Medialla on tärkeä yhteiskunnallinen tehtävä demokratian vahvistajana, vallan vahtikoirana, kulttuurillisen monimuotoisuuden ylläpitäjänä ja mielipiteiden kirjon esiintuojana. Se vaikuttaa standardeihin, joiden perusteella julkisyleisön jäsenet arvioivat poliittisia toimijoita (Scheufele 2000, 309). McCombsia mukailen (2005, 556), tuhannen euron kysymys on, kuinka hyvin median agenda sekä tätä agendaa ilmentävä päivittäinen journalismi vastaavat yhteiskunnan sisällä vallitsevaa arvopohjaa?

3 TUTKIMUSASETELMA JA -KYSYMYKSET

Media on yksi yhteiskunnallista valtaa käyttävistä instituutioista. Sitä koskevat osittain samat lainalaisuudet kuin muitakin instituutioita. Muun muassa sen toimintakulttuurilla ja arvoilla on suuri merkitys sen toiminnan kannalta. Monessa mielessä media kuitenkin myös poikkeaa muista instituutioista. Se voi heijastaa muiden yhteiskunnallisten instituutioiden voimasuhteita tai yrittää aktiivisesti muuttaa niitä. Sen valta on sekä piilossa että näkyvillä: Osa median vallankäytöstä on selkeiden linjapäätösten tulosta ja osa vallasta on sidottu toimituksen rutiineihin (Kunelius ym. 2010, 29–30). Joka tapauksessa median toiminta on oleellisessa asemassa demokraattisen yhteiskuntajärjestyksen ylläpitäjänä. Sen tehtävä on tarjota demokraattisen yhteiskunnan jäsenille tietoa, jonka pohjalta he voivat tehdä informoituja päätöksiä poliittisiksi luonnehdittavista asioista.

Tämä tutkimus keskittyy tarkastelemaan, kuinka Helsingin Sanomat on tarjonnut olennaista tietoa kahdesta tärkeästä uutisagendalla olleesta asiasta Suomessa vuonna 2015. Tutkittavat kohteet ovat Suomen talouskriisin politiikka ja Euroopan pakolaiskriisi. Tässä luvussa kerrataan hiukan tutkimusaihetta sivuavaa aiempaa tutkimusta Suomessa, käydään läpi tutkimuskysymykset sekä avataan tutkijan positio. Käytän pohjana teorioita, jotka esittelen tarkemmin luvussa 4 (kts s. 33). Ensin pieni katsaus siihen, miten käsiteltävää aihetta on aiemmin sivuttu suomalaisessa tutkimuksessa.

3.1 Aiheeseen liittyvä aiempi tutkimus Suomessa

Jaottelen tutkimusaihetta sivuavan aiemman suomalaisen kirjallisuuden karkeasti kolmeen kategoriaan: pitkän aikavälin agendatutkimus Suomessa, maahanmuuton/pakolaisuuden mediajulkisuuden tutkimus Suomessa ja eurokriisin/taloustaantumien/talouspolitiikan mediajulkisuuden tutkimus Suomessa. Tässä luvussa esitellään joitakin esimerkkejä jokaisesta kategoriasta ja tarkastellaan niiden keskeiset päätelmät, jotta tämän tutkimuksen tuloksia voitaisiin vertailla aiempiin. Kyseessä ei missään nimessä ole tyhjentävä lista tutkimusta sivuavasta tai täydentävästä tutkimuksesta, vaan esimerkinomainen katsaus.

3.1.1 Pitkän aikavälin agendatutkimus

Sisältöanalyysiin pohjautuvaa pitkän aikavälin agendatutkimusta ja huomiosykli-teoriaa on Suomessa sovellettu ainakin ympäristöongelmiin liittyvän uutisoinnin tutkimisessa. Taloudellisia ja poliittisia aiheita koskeva tutkimustyö agenda-setting -teorian ja sen johdannaisten pohjalta on käsitykseni mukaan vähäisempää. Vaikka seuraavien esimerkkien aihealue poikkeaa nyt käsillä olevasta työstä, niiden tulokset kertovat huomiosyklien syntymisestä ja esiintymisestä suomalaisessa mediassa. Kuten aiemmin todettu, huomiosykli-ilmiö ei välttämättä ole yhtä vahva Euroopassa kuin Yhdysvalloissa, jossa teoria on alun perin kehitetty. Sykliä ilmaantumiseen saattavat vaikuttaa muun muassa journalistinen kulttuuri ja tavat (Brossard ym. 2004). Suomen tapauksessa pienen ja syrjäisen kielialueen voisi kuvitella vaikuttavan tilanteeseen.

Helsingin Sanomien ilmastonmuutosta koskevaa kirjoittelua tutkineet Lyytimäki ja Tapio (2009) kävivät läpi tuhansia lehden artikkeleita vuodesta 1990 vuoteen 2009. He löysivät tutkimusmateriaalista tukea huomiosykli-teorialle. Ilmastonmuutokseen liittyvien juttujen määrä pysyi matalana lähes koko 1990-luvun, mutta kasvoi voimakkaasti 2000-luvulla. Määrällinen huippu koettiin vuosien 2006 ja 2008 välillä, jolloin Suomessa koettiin poikkeuksellisen lauhjoja talvia. Kyseisenä ajanjaksona julkaistiin myös uutta tutkimustietoa ilmastonmuutokseen liittyen. Tämän lisäksi EU päätti ilmastotavoitteistaan. Vuoden 2008 jälkeen uutisoinnin määrä väheni, mutta juttujen määrä ei kuitenkaan pudonnut piikkiä edeltäneelle tasolle. Tämän voi tulkita johtuvan siitä, että ilmastonmuutos sosiaalisena ongelmana läpäisi tiensä julkisen keskustelun kentille. Toisaalta uutisoinnin määrän vähentymistä voi selittää agenda-setting -ilmiö: vuonna 2008 talouskriisi rantautui Suomeen, mikä on todennäköisesti vaikuttanut ilmastonmuutos-uutisoinnin määrään (emt. 731).

Lyytimäki (2011) laajensi tutkimuksen koskemaan kuutta suomalaista sanomalehteä vuosien 1990 ja 2010 välillä, ja sai samankaltaisen tuloksen, jonka mukaan ilmastonmuutoksen uutisointi seuraa Downsin huomiosykli-teorian kaavaa. Lyytimäki jakaa julkisen ilmastokeskustelun Suomessa neljään osaan: Ensimmäisenä on heikon ja pirstoutuneen keskustelun aika ennen vuoden 1997 Kioton ilmastokokousta. Tällöin uutisointi oli hajanaista ja keskittyi enimmäkseen tieteellisiin tutkimuksiin ja ongelman tunnistamiseen. Toisessa vaiheessa ilmastonmuutos alkoi kypsyä tärkeäksi ympäristölliseksi ongelmaksi. 2000-luvun alkuun jatkunutta vaihetta leimasi silti julkinen ja poliittinen välinpitämättömyys, vaikka näyttö ilmastonmuutoksen syistä ja

vaikutuksista alkoi kasaantua. Mediassa ongelma kehystettiin enimmäkseen ympäristölliseksi, eikä sosiaaliseksi tai taloudelliseksi. Vuosien 2006 ja 2008 välistä aikaa Lyytimäki pitää ”ilmasto-hyphen” aikakautena. Tällöin julkinen keskustelu oli intensiivistä, ja ilmastoaihe täytti sanomalehtien eri osastoja. Samanaikaisesti ilmastonmuutos puhkasi tiensä laajempaan keskusteluun ympäristöagendalta. Hype-vaiheen jälkeistä neljättä ja viimeistä aikakautta leimaa uutisoinnin määrän asteittainen lasku. Lyytikäinen selittää uutisoinnin laskua mahdollisella uutisväsymyksellä, eli yleisön ja journalistien kiinnostuksen hiipumisella (emt.).

Toisaalta kaikissa uutisaiheissa samankaltaista huomiosykliä ei ole löydetty. Esimerkiksi voidaan ottaa Röngän (2009) tutkimus matkapuhelinsäteilykeskustelusta suomalaisissa sanomalehdissä. Rönkä tutki Helsingin Sanomia, Aamulehteä ja Iltalehteä vuosina 2000–2007, etsi lehdistä matkapuhelinten säteilyä koskevia kirjoituksia ja pyrki selvittämään, miten matkapuhelinsäteily ja sen mahdolliset riskit on suomalaisessa julkisessa keskustelussa määritelty. Tutkimuksen tuloksena oli, että uutisointi polkee paikallaan huomiosyklin ensimmäisessä vaiheessa, jossa ongelma on lähinnä asiaan perehtyneiden eturyhmien ja tieteen edustajien tiedossa (emt., 242).

3.1.2 Talouspolitiikkaan liittyvä tutkimus

Tämän tutkimuksen kannalta olennaista on sellainen aiempi tutkimus, jonka huomio ei ole pelkästään suomalaisen politiikan tai talouden uutisoinnissa, vaan näiden kahden kohtauspisteessä. Esimerkiksi talousjournalismiin olennaisesti kuuluvat tulos-, ennuste- ja yritys uutiset puuttuvat tämän tutkimuksen piiristä kokonaan. Poliitiikan uutisista tutkimuksessa puolestaan ei ole mukana mitään muuta kuin maan taloustilanteeseen liittyvä uutisointi. Niinpä pelkästään talousjournalismia tai politiikkaa koskevat tutkimustulokset eivät anna käyttökelpoista vertailutietoa ja kontekstia tämän työn tulosten analysointiin. Eurokriisi ja sitä seurannut Suomen taloustaantuma ovat jatkuneet niin pitkään, että niiden saamaa mediajulkisuutta on ehditty tutkia jo jonkin verran. Muutama huomio aiemmasta tutkimustyöstä on syytä nostaa esille.

Eurokriisikirjoittelua vuosina 2010–2012 tutkineet Harjuniemi ym. (2015) päätyivät analyysissään siihen tulokseen, että suomalainen lehdistö mukaili tulkinnoissaan eurooppalaisen päätöksentekoeiitin mielipidettä. Näin suomalaismedia on ollut epäpolitisoidussa eurokriisiä ja mukana luomassa vaihtoehdottomuuden illuusiota kriisin hoidossa. Tutkimusryhmä käsitteli lähes 1 000 artikkelia Helsingin Sanomista,

Kauppalehdestä, Kalevasta ja Ilta-Sanomista. Euroeliitin lisäksi runsaasti palstatilaa lehdissä saivat myös ekonomistit. Helsingin Sanomat suosi Euroopan poliittista eliittiä lähteenä vahvimmin. Vaihtoehtoisia näkökulmia eurokriisin hoidosta lehdistö esitti vähemmän. Myös kansallisten poliitikkojen ja kansalaisyhteiskunnan edustajien saama julkisuus jäi tutkimusaikana vähäiseksi.

Silmiinpistävää Harjuniemen ja kumppaneiden aineistossa on myös se, että eurokriisin perimmäisiä syitä yritettiin avata ainoastaan vajaassa kolmanneksessa juttuja. Erityisen vähäistä kriisin taustojen analysointi oli päivittäisessä uutisjournalismissa. Yleisin tulkinta kriisiin johtaneista syistä liittyi euromaiden kansalliseen talous- ja sosiaalipolitiikkaan, kuten euromaiden velkaantumiseen, liialliseen lainanottoon ja ylisuureen julkiseen sektoriin. Euromaiden velkaantuminen korostui etenkin Helsingin Sanomissa. Toinen suosittu näkemys oli, että kriisin johtivat euroalueen rakenteelliset ongelmat ja euromaiden keskinäinen erilaisuus. Kolmas näkemys oli, että syynä olivat pääasiassa pankki- ja rahoitussektorin tekemät virheet. Tutkimuksen aineiston mukaan julkisuudessa hallitsevat tulkinnat kriisin syistä tukivat eurooppalaisten päättäjien valitsemaa talouspoliittista linjaa, jossa lainavaltioita rahoitetaan tukipakettien avulla ja julkisen sektorin alijäämää supistetaan rakenneuudistuksin. Helsingin Sanomissa kriisin ratkaisuehdotukset esitettiin tutkituista lehdistä kaikkein yksinäisimmin (Harjuniemi ym. 2015, 8–11).

Samaa aihepiiriä edustaa Simolan ja Reunasen (2010) tutkimus, jossa vertailtiin Helsingin Sanomien, Kauppalehden ja brittiläisen Financial Timesin uutisointia eurokriisistä sen alkuvaiheissa vuosien 2007 ja 2009 välisenä aikana. Simolan ja Reunasen mukaan kriisi yllätti suomalaisen median, eikä uutisointi onnistunut selittämään julkisyleisölle kansainvälisen talousjärjestelmän rakennetta ja riskejä. Talouspolitiikka esiteltiin teknisenä kokonaisuutena ja käsittelyä leimasi epäpoliittisuus. Kriisin ”eurooppalaistumisen” alkuvaiheessa sitä kuvattiin varovaisin sanankääntein ja negatiivisten näkemysten esiin nostoa välteltiin. Sen sijaan kriisin etenemistä Yhdysvaltojen markkinoilla ruodittiin synkin ja dramaattisen sanankääntein. Kun kriisin uutisoinnin pääpaino loppuvuodesta 2008 vihdoin siirtyi kotimaahan, uutisoinnilla oli kuluttajien talousluottamusta rapauttava vaikutus. Median agenda siis siirtyi ainakin hetkellisesti yleisölle.

2000-luvun taluskriisi ei Suomessa alkuvaiheessa muodostunut samanlaiseksi poliittiseksi kriisiksi kuin 1990-luvun lama. Poliitikkojen osuus kriisin

kommentoinnissa oli vähäinen ja poliitikkojen keskenään käymä julkinen talouskeskustelu vaatimatonta. Esimerkiksi ministerit eivät juurikaan julkisesti kommentoineet kriisiä sen alkuvaiheessa. Suomalaiset poliitikot eivät joutuneet selittämään kriisiä edeltäviä toimiaan, ja he saattoivat kommentoida kriisiä ilman henkilökohtaisen poliittisen vastuun painolastia. Tämä johtui Simolan ja Reunanen mukaan siitä, että kriisi määriteltiin mediassa tuontitavaraksi Yhdysvalloista. Oppositiopuolueet puolestaan pääsivät vähän ääneen, eikä niiden tekemiin ehdotuksiin suhtauduttu vakavasti. Talouskriisin kommentoinnista vastasivat alkuvaiheessa pääasiassa pankki- ja finanssialan toimijat. Myös ainoastaan itseään edustavat tavalliset kansalaiset puuttuivat lehdistä lähes täysin. Julkisessa talouspoliittisessa keskustelussa politiikka jäi talouden varjoon, ja talouspoliittinen linjakeskustelu oli vähäistä. Kritiikistä huolimatta tutkijat antavat Helsingin Sanomille kiitosta siitä, että se panosti kriisin taustojen yleistajuiseen selittämiseen sen jälkeen, kun kriisi kääntyi vakavaksi syksyllä 2008. Helsingin Sanomien juttuja pidettiin myös kolmesta lehdestä moniäänisimpänä, vaikka lehden jutuissa käytettiinkin määrällisesti vähemmän lähteitä kuin muissa lehdissä (Simola ja Reunanen 2010, 120–145).

Näiden tutkimustulosten yhteispäätelmänä voidaan esittää, että suomalainen media ei ole ollut vahvimmillaan eurokriisin syiden ja rakenteen esittämisessä sekä ilmiön politisoimisessa. Media on tukenut eliitin näkökulmaa ja vähätellyt tätä näkökulmaa haastavia mielipiteitä. Uutisointi on ollut tapauskohtaista ja vastuu asioiden syy-yhteydestä on valunut mediaa seuraavalle julkisyleisölle. Monimutkainen asiakokonaisuus on selvästi haastanut mediat, eivätkä ne kaikilta osin ole pystyneet tähän haasteeseen vastaamaan.

3.1.3 Maahanmuuton ja pakolaisuuden esittäminen mediassa

Vaikka Euroopan pakolaiskriisi on ilmiönä tuore, maahanmuutto ja etninen monimuotoisuus ovat olleet eurooppalaisen median ja mediatutkijoiden peruskauraa viimeisten vuosikymmenten aikana. Saman ilmiön ympärillä pyörivää poliittisen populismin syntyä on myös tutkittu runsaasti. Poliittisesti latautunutta maahanmuuttokeskustelua on voimistanut liikkumisen vapautuminen Euroopan unionin sisällä. Toisaalta samalla Euroopan ulkorajat ovat vahvistuneet ja pääsy alueen sisälle on vaikeutunut. Myös uusia kontrolloinnin tekniikoita on rakennettu EU:n sisälle. Niin sanottu *uusi kulttuurillinen rasismi* on vahvistanut kahtiajakoa eurooppalaisten ja

Euroopan ulkopuolelta tulevien *muiden* välillä. Kuilu on kasvanut etenkin muslimien ja arabimaista tulevien suhteen. Maahanmuutto on Euroopan sisällä usein kehystetty turvallisuushakkaksi (Toğral 2011, Karyotis 2011, Horsti ja Nikunen 2013). Joidenkin tutkimusten mukaan myös turvapaikanhakijat, pakolaiset ja paperittomat maahantulijat kehystetään eurooppalaisessa uutismediassa joko uhkina, uhreina tai molempina (Horsti 2013, 79).

Pohjoismaissa asenteet maahanmuuttoa kohtaan ovat yleisesti ottaen kiristyneet (Eide ja Nikunen 2011, 4–5). Suomessa maahanmuutto ja monikulttuurisuus olivat yksi eduskuntavaalien pääteemoista jo vuonna 2011. Maahanmuuttokeskustelu on politisoitunut ja maahanmuuttovastaisuus nostanut päätään. Yhtenä suurista syistä tähän on perussuomalaisten nousu suurten puolueiden joukkoon. Poliitikot ovat polarisoituneet ”suvaitsevaisiin” ja ”kriitikoihin”, joita löytyy myös perussuomalaisten ulkopuolelta. Maahanmuuton ympärillä käytävään keskusteluun liittyvät olennaisesti sekä syytökset rasismista että näiden syytösten kieltäminen. Keskustelun rajoja on kokeiltu useampaan otteeseen myös tuomioistuimissa. Kyseessä ei ole suomalainen ilmiö, vaan vastaavaa kehitystä on tapahtunut 1990-luvulta lähtien monissa Euroopan maissa. Maahanmuuton koetaan uhkaavan Euroopan yhtenäisyyttä ja tämän seurauksena äärikansalliset puolueet ovat saaneet kannatusta ympäri Eurooppaa. Ilmiö on saanut voimaa 9/11 terrori-iskusta ja sitä seuranneista iskuista Euroopassa (Maasilta 2012, 7–12).

Vaikka suomalaisessa journalismissa maahanmuuttoa on käsitelty 2000-luvulla pääsääntöisesti asiallisesti, median toiminnassa on havaittu rakenteellisia vinoumia, jotka ovat olleet omiaan synnyttämään negatiivista käsitystä maahanmuutosta ja maahanmuuttajista. Maahanmuuttajat on esitetty usein kohteina eikä aktiivisina toimijoina. Siirtolaiset eivät tunnista itseään mediasta, mikä osaltaan vaikuttaa heidän marginalisoitumiseensa suomalaisessa yhteiskunnassa. Maahanmuuttokriittiset puolestaan ovat kokeneet, että perinteinen media ei ole noteerannut heidän näkemyksiään. Tämän lisäksi poliitikot ovat kaihtaneet koko aihealuetta. Internet ja sosiaalinen media ovat tarjonneet kriitikoille ja suoranaisille rasisteille uudenlaisen foorumin, jonka kautta tuoda näkemyksensä julki. Samalla valtamediaa kohtaan on syntynyt painetta päästää maahanmuuttoa vastustavia enemmän ääneen (emt., 13–17). Maasillan mukaan koko nykyisen ”maahanmuuttokriittisen” keskustelun voidaan katsoa saaneen alkunsa sosiaalisen median keskusteluista. ”Perinteisen” ja sosiaalisen median

välillä on kuitenkin tässäkin aihekokonaisuudessa vuorovaikutusta. Esimerkiksi sosiaalisessa mediassa leviävä vihapuhe päättyy herkästi uutisotsikoihin (emt., 23–27).

2000-luvun poliittisen ilmapiirin kiristyminen maahanmuuttokeskustelun ympärillä on selkeästi havaittavissa sanomalehdissä (Vehmas 2012, 116). Vehmas tutki vajaata tuhatta vuosina 2010 ja 2011 Helsingin Sanomissa ja Turun Sanomissa julkaistua maahanmuuttoaiheista juttua. Helsingin Sanomissa suurin uutiskategoria oli ”ulkomaalaisten tekemät rikokset”, johon sijoiteltiin reilut 14 prosenttia kaikista uutisjutuista. Seuraavaksi suurin luokka oli ”maahanmuuttajien sosiaaliset ongelmat”, johon kuului reilut 11 prosenttia kaikista uutisista. Etniset vähemmistöryhmät pääsivät puhumaan joka neljännessä uutisjutussa, kun poliitikkoja esiintyi puhujina yhdeksässä prosentissa juttuja. Tällöinkin poliitikkojen puhe liikkui hyvin yleisellä tasolla. Poliitikot ottivat harvoin kantaa maahanmuuttajiin liittyviin rikoksiin, suvaitsevaisuuteen, rasismiin tai maahanmuuttajien sosiaalisiin ongelmiin. Vehmas epäilee, että koska maahanmuuttokysymykset jakavat mielipiteitä perinteisten puolueiden sisällä, välttelyn taustalla saattaa olla halu miellyttää puolueiden potentiaalisia ja entisiä kannattajia. Vehmaksen mukaan lehdistö epäonnistui keskusteluyhteyden luomisessa pienempien maahanmuuttoa vastustavien puolueiden ja perinteisten puolueiden edustajien välille. Tämä voi johtaa mielipiteiden entistä voimakkaampaan kaksinapaistumiseen, jolloin mahdollisuus yhteiskunnallisesti merkittävään syvälliseen dialogiin katoaa (2012, 128–135).

Nationalistisen populismin esiinnousua Suomessa tutkineet Horsti ja Nikunen (2013) ovat sitä mieltä, että tavanomainen journalistinen agenda-setting -prosessi ei välttämättä ole moraalisesti sopiva tapa valikoida ja käsitellä aiheita julkisuudessa. Horsti ja Nikunen tutkivat Helsingin Sanomien uutisointia ja Ylen ajankohtaisohjelmia sekä maahanmuuttoon keskittyviä verkkosivustoja vuosina 2008–2010 ja selvittivät, miten maahanmuuttovastaiset liikkeet saavat tilaa median agendalla. Tuloksena oli, että maahanmuuttajien ääni jätettiin keskustelun ulkopuolelle ja keskustelua käytiin maahanmuuttovastaisten liikkeiden ja poliittisen eliitin välillä. Heidän mukaansa julkista keskustelua tulisi organisoida siten, että keskustelu pysyisi vieraanvaraisena. Perinteinen agenda-setting -prosessi voi sallia epävieraanvaraisen diskurssin olemassaolon.

3.2 Tutkimuskysymykset

Agendan siirtymisen ja uutisaiheen huomioarvon kannalta uutisten määrä on yksi tärkeimmistä mittareista (esim. Dearing ja Rogers 1996, Kioussis 2004). Tiettyä aihetta koskevien uutisten määrä paitsi vihjaa siitä, miten tärkeäksi aihe koetaan koko yhteiskunnassa, se kertoo myös suoraan aiheen tärkeydestä median agendalla. Niinpä ensimmäiset tutkimuskysymykset ovat:

1. *Miten uutisaiheen tärkeys ilmenee määrällisesti Helsingin Sanomissa?*
2. *Miten uutisaiheet nostetaan esiin lehtien taitossa?*

Laskemalla uutisten kuukausittaiset määrät nähdään, millä tavoin aiheen merkityksellisyys muuttuu vuoden edetessä. Tästä päästään tutkimuskysymyksiin numero kolme ja neljä:

3. *Heijastuuko Downsian kuvaama huomiosykli tutkittavien aiheiden uutisoinnissa? Jos kyllä, niin miten?*
4. *Löytyykö tutkimusmateriaalista selviä uutisointia laukaisevia tapahtumia, niin kutsuttuja trigger-eventejä? Jos kyllä, niin millaisia?*

Uutisten kehyksillä on suuri merkitys uutisen huomioarvon kannalta. Ne korostavat uutisessa olevien tiedonpalasten merkitystä käyttäen hyväkseen kehykseen sopivia informaatiolähteitä, avainsanoja ja vakiolausahduksia (Tankard 2001, Dearing ja Rogers 1996, Entman 1993). Kehystys vaikuttaa myös siihen, miten huomiosykli-teoria toteutuu jonkin tietyn uutisagendan kohdalla (Dearing ja Rogers 1996). Kehykset koostuvat erilaisista ulottuvuuksista. Näitä ovat esimerkiksi teemat, avainsanat ja lausahdukset, lähteet, maantieteelliset ja ajalliset ulottuvuudet sekä ja uutisen sävyt. Niinpä tutkimuskysymykset numero viisi ja kuusi ovat:

5. *Miten uutisaiheet on kehystetty?*
6. *Kuinka kehystys muuttuu vuoden edetessä?*

Turvallistaminen voidaan nähdä yhtenä tapana kehystää sosiaalisia ongelmia (Watson 2012, Vultee 2008). Jo pelkkä turvallistamisargumentin löytyminen kertoo aihealueen poikkeuksellisesta merkityksestä omassa ajassaan. Turvallistamisyritys on mahdollinen

ainoastaan silloin, kun turvallistamisen kohde on politisoitu, eli sen määrittelystä käydään kamppailua. Luonnollinen kanava turvallisuusargumentille on joukkoviestin, sillä sen tarkoitus on saada mahdollisimman suuri huomio. Viimeinen tutkimuskysymys on näin ollen:

7. *Minkälaisia turvallisuusargumentteja uutisoinnista löytyy?*

Tutkimustulokset ja vastaukset tutkimuskysymyksiin esitetään luvussa 6. Tulosten tulkinta tapahtuu luvussa 7.

3.3 Oma positio tutkijana

Valtateoreetikot, kuten Michel Foucault ja Pierre Bourdieu, ovat nähneet vallan mekanismeja pohtineet toimijat itsekin vallan ja valtasuhteiden muovaamina (Kunelius ym. 2009, 28). Niinpä tutkija voidaankin nähdä kuuluvan samaan valtakoneistoon kuin hänen tutkittavat kohteensakin. Toisaalta Kunelius ja kumppanit huomauttavat, että tällainen pohdinta johtaa myös ongelmiin:

Yhtäältä voidaan eritellä sosiaalisia suhteita ja käsityskantoja loputtomiin ja kutsua näitä kaikkia valtasuhteiksi. Tällaisessa 'postmodernissa' lähestymistavassa valtakäsite menettää kriittisen teränsä, kun esimerkiksi käsitys jonkin toimijan alistetusta asemasta voidaan relativoida vallan tuottamaksi. 'Kriittisessä' tutkimuksessa riskinä taas on tutkimuksen lähtökohdista poikkeavien käsitysten sivuuttaminen epäkriittisesti vääränä tietoisuutena tai vallan efekteinä (emt., 28).

Koska tutkija ei voi irrottautua yhteiskunnasta, sen vaikutuksesta ja omasta yhteiskunnallisesta statuksestaan, kysymyksen pohdinta on joka tapauksessa täysin teoreettista ajatusleikkiä. Vaikka ”ongelmaa” ei voi ratkaista, sen olemassaolo on tärkeää tiedostaa. Valta- ja yhteiskuntasuhteet taatusti vaikuttavat ainakin siihen, mitä aiheita tutkija päättää ruveta tarkastelemaan. Se ei kuitenkaan tarkoita, että niiden pitäisi vaikuttaa väärin tavalla tutkimuksen tuloksiin tai niiden tulkintaan. Tutkimusetiikan noudattaminen on ensisijaisen tärkeää tutkimuksessa kuin tutkimuksessa.

Läpinäkyvyyden takaamiseksi on ehdottomasti paikallaan kertoa myös tutkijan omat sidonnaisuudet. Tässä tapauksessa ne liittyvät työnantajaan. Olen vakituudessa

työsuhteessa Yleisradioon, ammattinimikkeeltäni toimittaja. Käytännössä toimin siis tutkittavana olevan Helsingin Sanomien kilpailijan leivissä. Tällä faktalla ei kuitenkaan ole ollut minkäänlaista vaikutusta aiheen tai tutkittavan mediumin valinnassa. Halusin syventyä Helsingin Sanomien paperiversioon sen oletetun agenda-setting -vaikutuksen, luotettavuuden ja laajan lukijakunnan vuoksi. Paras tapa hälventää epäilyksiä, on mahdollisimman yksityiskohtainen, objektiivinen ja läpinäkyvä tutkimusote. Tähän olen työssäni pyrkinyt. Toinen looginen vaihtoehto olisi ollut tutkia Ylen televisiouutisia, joka instituutiona lienee lähimpänä Helsingin Sanomia. Tällöin kysymys jääviydestä olisi kuitenkin ollut aivan yhtä aiheellinen. Useamman mediumin tutkimiseen ei puolestaan tässä yhteydessä ole riittävästi resursseja.

3.4 Yhteenveto

Kun kolme aiempaa alalukua vedetään yhteen, voidaan tätä työtä sivuavasta aiemmasta tutkimuksesta tiivistää muutamia päähuomioita. Ne voivat auttaa asettamaan käsillä olevaa työtä raameihinsa:

- 1) Huomiosykkejä on havaittu myös suomalaisen lehdistön uutisoinnissa, mutta ei kaikkien tutkittujen aiheiden yhteydessä. Pakolaiskriisin tai Suomen talouspolitiikan kriisin kohdalla aiempaa vertailutietoa ei ole.
- 2) Suomalainen media, Helsingin Sanomat mukaan lukien, ei ole onnistunut täyttämään kaikkia demokraattisen median ihanteita uutisoidessaan globaalista talouskriisistä. Suomalainen media on antanut huomattavasti tilaa päättävälle eliitille. Kriittisille tai vaihtoehtoja tarjoaville puheenvuoroille tilaa on annettu harvakseltaan. Suomalainen media ei myöskään ole onnistunut avaamaan kriisin taustoja riittävän hyvin. Näin se on ollut mukana epäpolitisoidessa talouskriisiä.
- 3) Julkinen keskustelu maahanmuuton ympärillä on voimakkaasti politisoitunutta ja polarisoitunutta. Suurin osa poliitikoista ei ole ollut innostunut tarttumaan aiheeseen, jonka seurauksena maahanmuuttoon negatiivisesti suhtautuvat liikkeet ovat saaneet tilaa julkisen keskustelun osapuolena. Media ei kaikilta osin ole onnistunut julkisen keskustelun kuljettajana. Esimerkiksi maahanmuuttajat jäävät mediassa usein passiivisiksi toimijoiksi.

4 TEORIA JA SEN SOVELTAMINEN

Median uutisagenda – syitä sen syntyymiseen ja sen välittymistä edelleen julkisyleisölle sekä politiikkaan – tutkitaan tänä päivänä runsaasti. 1970-luvulta alkanut agendatutkimuksen perinne kattaa satoja tutkimuksia lähes jokaisesta maailman kolkasta (McCombs 2005, 543). Median käsittelemien tapahtumien ja sosiaalisten pulmien *huomioarvoon (media salience)* keskittyvä agendatutkimus jaetaan tyypillisesti kolmeen teoreettisen perinteen alaosaan (Schildkraut ja Muschert 2014, 25–26; Muschert ja Carr 2006, 748). Nämä alaosat ovat agenda-setting, framing eli kehystäminen sekä Anthony Downsin teoria huomiosykleistä (1972). Tässä tutkimuksessa hyödynnetään kaikkien kolmen suuntauksen yhteen sulautettua teoreettista pohjaa.

Oppineiden keskuudessa on vallinnut erimielisyyttä siitä, onko järkevä tapa pyrkiä käyttämään näitä teoreettisia koulukuntia yhdessä, vai kehittää niitä erillään (esim. Scheufele 2000, McCombs 2004). Esimerkiksi Robert Entman (2007) on ehdottanut agenda-settingin ja kehystämisen tutkimuskoulukuntien yhteen sulauttamista, jotta yhteiskunnallista vallankäyttöä voitaisiin tutkia ja ymmärtää paremmin, mutta päinvastaisiakin mielipiteitä on esitetty. Dietram Scheufelen (2000) mielestä kaikkien kolmen teoriahaaran erityispiirteitä tulisi varjella pitämällä ne erillään. Käsillä olevassa työssä yhteiskäytön valinta on perusteltu, sillä tutkittavana on paitsi uutisoinnin huomion jakautuminen ajallisesti, myös uutisoinnin kehystyksen muutokset aikajanalla. Vastaavanlaisissa tutkimuksissa agenda-settingin, sitä tukevan huomiosykli-teorian ja framingin yhteiskäyttö on aiemmin havaittu hedelmälliseksi (esim. Chyi ja McCombs 2004, 24; Muschert ja Carr 2006; Jasperson ym. 1998). Tällä tavalla uutisoinnin määrällinen mittaus, sen vivahteet sekä muutokset aikajanalla saadaan kaikki sovitettua saman tarkastelun alle (Jasperson ym. 1998). Sen sijaan agenda-settingin ja kehystämisen tutkimusperinteiden kanssa samaan joukkoon usein sisällytetty *priming* ei kuulu tämän tutkimuksen piiriin. Primingillä tarkoitetaan prosessia, jossa media agenda-settingin välityksellä muokkaa vastaanottajan tekemiä huomioita, joiden pohjalta hän tekee arvioita yhteiskunnallisista ongelmista (Scheufele ja Tewksbury 2007, 11). Tässä tutkimuksessa agendan vastaanottamisen prosessi on rajattu pois ja huomio on pelkästään median agendassa.

Tutkimuksen runkona toimii agenda-setting teoria, jota kehystäminen ja huomiosykli-teoria täydentävät ja jatkojalostavat. Lisäksi tutkimuksessa sovelletaan niin kutsutun

Kööpenhaminan koulukunnan kehittämää turvallistamisteoriaa, jota harvemmin käytetään joukkoviestinnän tutkimuksessa (Vultee 2010, 33). Kyseessä on kuitenkin luonnollinen jatkumo kehystämisteorialle (Watson 2012, Vultee 2008). Kaikkia neljää tutkimusperinnettä yhdistää myös runsas käyttö poliittisen viestinnän ja joukkoviestintään sisältyvän yhteiskunnallisen vallankäytön tutkimuksessa.

Seuraavissa alaluvuissa käydään läpi jokaisen teorian pääpiirteet, niiden tyypillisimmin osakseen saama kritiikki sekä valittuja tuloksia teorioita soveltavista aiemmista tutkimuksista. Teoriaperinteiden esittelyn jälkeen käydään vielä tiivistetysti läpi, kuinka teorit sopivat yhteen ja kuinka niitä hyödynnetään tässä työssä.

4.1 Agenda-setting -tutkimus

Agenda-setting is about the transmission of salience, not the determination of opinions pro and con about a particular issue (McCombs 1997, 433).

Uutistoimitukset vaikuttavat päivittäisten valintojensa kautta uutisia lukevan yleisön käsityksiin siitä, mitkä asiat ja tapahtumat ovat kulloinkin tärkeitä (McCombs ja Bell 1996, 93; McCombs 1997, 433). Agenda-setting -tutkimuksen kohteena ovat prosessit, joissa erilaiset sosiaaliset ongelmat ja tapahtumat kilpailevat mediahuomiosta. Agenda-setting -käsitteen loivat McCombs ja Shaw tutkiessaan Yhdysvaltojen vuoden 1968 presidentinvaaleja. Tutkimuksen tulos oli, että uutisissa merkittäviksi koetut aiheet olivat merkittäviä myös uutisia seuraavan yleisön mielestä (McCombs ja Shaw 1972). Samaa aihealuetta on 1970-luvusta lähtien tutkittu satoja kertoja ympäri maailmaa (McCombs 2005, 543). Pääosa agenda-setting -tutkimuksesta tulee kuitenkin edelleen korkean elintason läntisestä maailmasta, etenkin Yhdysvalloista, mikä vähentää sen tulosten yleistettävyyttä muualla maailmassa (Zhang ym. 2012, 663). Hiljattain tutkimustuloksia on saatu esimerkiksi Kiinasta, jossa agenda-setting prosessi näyttäisi toimivan eri tavalla kuin vapaamman tiedonvälityksen länsimaissa (emt.). Tutkimuksia on tehty niin runsaasti, että agenda-setting -vaikutuksista voidaan tehdä yleisiä johtopäätöksiä. Dearing ja Rogers kokosivat yli sadan agenda-setting -tutkimuksen tulokset yhteen ja tekivät niiden pohjalta kuusi yleistystä. Ehkä tärkeimpänä näistä on se, että median agenda asettaa useimmiten myös mediaa seuraavan julkisyleisön agendan. Tämä tulos saavutettiin 60 prosentissa Dearingin ja Rogersin tarkastelemista tutkimuksista. Eri medioilla on myös tapana tiettyinä ajanjaksona korostaa samoja aiheita (1996, 90-92).

Uutiset siis muokkaavat ihmisten käsitystä siitä, mikä kulloinkin on tärkeää. Vaikka ihmiset ovat erilaisia ja median vaikutus täten jokaiseen yksilöön eri vahvuinen, medialla on valta nostaa haluamansa asioita jalustalle (McCombs ja Shaw 1972). Mediahuomion saaneet aiheet tavanomaisesti nousevat julkiseen keskusteluun ja sitä kautta saattavat vaikuttaa myös yhteiskunnallisiin instituutioihin sekä poliittisiin päätöksiin (Dearing ja Rogers 1996). Näin ei kuitenkaan aina ole. Jotta jokin asia voisi nousta julkiselle agendalle, sen täytyy saada vastakaikua yleisöltä. Jos näin ei käy, agenda ei siirry, vaikka media nostaisi aiheita näyttävästi esiin (McCombs 1997).

Myös aiheella on merkitystä. Toisten aiheiden siirtyminen median agendalta yleisön agendalle on todennäköisempää kuin toisten (Tan ja Weaver 2004, 737–739). Tutkimustulokset ovat myös osoittaneet, että pelkkä uutisoinnin määrän lisääntyminen vaikuttaa siihen, miten tärkeäksi jokin asia mediassa, ja täten myös yleisössä, koetaan (esimerkiksi Dearing ja Rogers 1996, McCombs 2004, Shaefer 2007). Dearingin ja Rogersin (1996, 62) mukaan toisto on pääsyy siihen, että jokin aihe nousee julkiseen keskusteluun. Yleisö ikään kuin suostutellaan uskomaan, että asia on tärkeä. Agenda-settingin vaikutukset ovat uutistyön väistämätön lopputulos, eikä niiden merkitystä pidä sivuuttaa tai vähätellä. Median rooli agendan asettajana tuo mukanaan suuren eettisen vastuun (McCombs 1997, 433).

Oleellinen käsite agenda-setting -tutkimusperinteessä on uutisaiheen *merkittävyys* mediassa, eli *issue salience* tai *media salience*. Agendaa koskevassa mediatutkimuksessa tutkittavista aiheista käytetään usein englanninkielistä nimitystä *issue*. Sana kääntyy huonosti suomeksi, sillä sillä ei tarkoiteta mitä tahansa ongelmaa. Dearing ja Rogers määrittelevät sen ”*sosiaalisiksi, usein ristiriitaisiksi, ongelmaksi, joka on saanut näkyvyyttä joukkoviestimissä*” (1996,3). Tutkittavien ongelmien joukkoviestimien kautta saaman ulottuvuuden korostuneisuuden vuoksi *issue* määritellään edellä mainitulla tavalla, ja se käännetään *julkiseksi ongelmaksi*.

Kiousiksen (2004) mukaan merkittävyyden käsite voidaan edelleen jakaa kolmeen osaan: *huomioon (attention)*, *hallitsevuuteen (prominence)* ja *tunnearvoon (valence)*. Yleisin tapa mitata jonkin tietyn aiheen saamaa huomiota on laskea siitä tehtyjen juttujen määrä jollakin tietyllä aikavälillä. Jo pelkkä uutisjuttujen määrä kertoo jonkin

aiheen suhteellisesta tärkeydestä median agendalla (Dearing ja Rogers 1996, 18; Kioussis 2004, 81). Hallitsevuus viittaa jonkin uutisjutun sijoitteluun tietyn mediatekstin, esimerkiksi sanomalehden, sisällä. Sijoittelu, jutun koko ja kuvitus kertovat niin ikään siitä, miten tärkeäksi aihe koetaan. Tunnearvo puolestaan viittaa jonkin tekstin sisältämiin ominaisuuksiin, jotka vetoavat lukijan tunteisiin ja tällä tavoin kasvattavat aiheen tärkeyttä (Kioussis 2004). Uutisaiheen tärkeyttä kasvattaa useimmiten *trigger event*, uutisoinnin laukaiseva dramaattinen tapahtuma. Tällaiset tapahtumat tiivistävät huomiota johonkin tiettyyn aikaan ja paikkaan. Ne nostavat jotakin tiettyä aihetta nopeasti agendalla (Dearing ja Rogers 1996, 78). Tällainen tapahtuma on usein kokoluokaltaan suuri, kuten esimerkiksi terroristien hyökkäys tai eduskuntavaalit, mutta sen ei ole pakko olla. Laajemmasta mittakaavasta katsottuna pienikin tapahtuma voi vaikuttaa agendaan, jos se yhdistyy julkisyleisön mielessä johonkin suurempaan kokonaisuuteen tai trendiin. Jos esimerkiksi liikenneturvallisuuden heikentyminen on ollut esillä julkisuudessa, yksittäisen jalankulkijan jääminen auton alle suojatiellä voi laukaista yleisön mielenkiinnon ja tätä kautta lisätä uutisointia. Näin etenkin, jos tapahtumasta on tarjolla dramaattista kuvamateriaalia tai jos sen ympärille voidaan rakentaa tunteisiin vetoava tarina.

Tutkimuksen kohteena oleva julkinen agenda jaetaan useimmiten kolmeen osaan: median agendaan, julkisyleisön agendaan ja poliittiseen agendaan (esim. Dearing ja Rogers 1996, Tan ja Weaver 2004). Zhu (1992) tarkentaa jaottelua erottelemalla kolmen yllämainitun lisäksi sidosryhmien agendan ja politiikantekijöiden agendan omiksi ryhmikseen. Zhun mukaan poliittinen agenda ja politiikantekijöiden agenda on eroteltava, koska yksittäisen politiikantekijän agenda ei välttämättä ole samanlainen kuin kollektiivinen poliittinen agenda (emt., 829). Jakoi julkisen agendan sitten kolmeen tai viiteen osaan, on joka tapauksessa selvää, että kaikki osa-alueet vaikuttavat toisiinsa. Median toiminta vaikuttaa julkisyleisöön ja poliitikkoihin, mutta toisaalta yleisön odotukset ja yhteiskunnallisten instituutioiden toiminta vaikuttavat mediaan. Jokaisen osa-alueen ympärille on myös syntynyt oma tutkimustraditionsa. Median vaikutus julkisyleisöön on näistä eniten tutkittu ilmiö ja sen vaikutukset ehkä selvimminkin todisteltu (Dearing ja Rogers 1996).

Vaikka median agendan valta yleisöön on useassa tapauksessa suuri, sen merkitys poliittiseen agendaan on kiistellympää. Joissakin tutkimuksissa median ja poliittisen agendan välillä on löydetty vahva yhteys, mutta toisissa tutkimuksissa yhteyttä ei ole

havaittu juuri lainkaan (van der Pas 2014, 44; Dearing ja Rogers 1996, 92). Median, yleisön ja poliittisen agendan kolmiyhteydessä yleisön agendalla näyttäisi olevan pienin vaikutus kahteen muuhun (Tan ja Weaver 2007, 740–741). Media-poliitikot -akselilla uutisen kehystyksellä saattaa olla merkittävämpi vaikutus agendan siirtymiseen kuin pelkällä uutisoinnin määrällä. Etenkin konflikti-kehys on tässä yhteydessä merkityksellinen ja tehokas, sillä konfliktit ovat poliittisen taistelun kovinta ydintä (Sevenans ja Vliegenthart 2016). Toisaalta internet ja varsinkin sosiaalinen media ovat saattaneet kasvattaa julkisyleisön agendan vaikutusta. Viime vuosien tutkimustulosten mukaan sosiaalisen median agenda ja perinteinen media-agenda ovat vahvassa vuorovaikutuksessa, ja agenda-settingin vaikutukset siirtyvät perinteisen mediasta yleisölle -mallin lisäksi myös toiseen suuntaan (Neuman ym. 2014; Guggenheim ym. 2015).

Alun perin agenda-setting -tutkimus mittasi jonkin yhteiskunnallisen asian tai tapahtuman huomioarvon siirtymistä median agendalta yleisön agendalle, mutta sittemmin teoria on laajentunut useaksi eri tutkimussuuntaukseksi. McCombs (2005) jakaa agenda-setting -tutkimuksen viiteen eri osa-alueeseen tutkimuskohteen perusteella:

1. Ensimmäisen tason agenda-setting -tutkimus tutkii median agendan rakentumista ja sen siirtymistä yleisölle.
2. Toisen tason agenda-setting -tutkimus kysyy, miksi jokin aihe saa suuremman huomioarvon kuin jokin toinen aihe ja kiinnittää huomiota uutisoinnin ominaisuuksiin (ks. kehystämisestä kertova luku 3.2).
3. Agenda-settingin psykologiset vaikutukset. Keskittyy analysoimaan, kuinka yleisö vastaanottaa median viestit.
4. Median agendan lähteet, eli miten jokin aihe päätyy median agendalle.
5. Agenda-setting -efektien seuraukset.

McCombsin jaottelussa tämä tutkimus osuu useammalle alueelle. Tutkimuksessa on elementtejä ensimmäisestä, toisesta ja neljännessä suuntauksesta. Sen sijaan kolmas ja viides kohta on rajattu kokonaan pois.

Agenda-settingin keskeisiä väittämiä on se, että julkisen keskustelun keskiöön ei mahdu kovin montaa aihetta kerrallaan. Koska tilaa on vähän, agendan kärkeeseen nousevista

aiheista on oltava jonkinlainen yhteisymmärrys. Uutismedia auttaa yhteisymmärryksen saavuttamisessa, mutta se ei pysty määrittelemään, minkälainen tästä yhteisymmärryksestä muodostuu (McCombs 1997, 434–437). McCombsin mukaan ihmiset kokevat psykologista epämukavuutta tilanteissa, jotka ovat vieraita. Tämän vuoksi he kääntyvät median puoleen. Media auttaa yleisöään suuntaamaan huomiota ja perehdyttää tärkeisiin aiheisiin (McCombs 2001, 286). Agendan kärkeen pyrkivien aiheiden välinen kilpailu on nollasummapelejä, eli jonkin aiheen nousu listalla johtaa useimmiten muiden aiheiden merkityksen laskuun. Tosin kaikki aiheet eivät välttämättä kilpaile keskenään, vaan voivat myös ruokkia toisiaan eräänlaisessa symbioosissa (Zhu, 1992).

On tärkeää huomioida, että aihe voi kiivetä julkisen agendan huipulle, vaikka sen nousulle ei reaali maailmassa löytyisi minkäänlaista faktaperustetta (Dearing ja Rogers 1996). On esimerkiksi osoitettu, että media liioittelee tiettyjen rikosten yhteiskunnallista merkitystä. Lowry ym. (2003) tutkivat television rikosuutisointia Yhdysvalloissa vuosina 1978–1998. Tuon ajanjakson mielenkiintoisin ilmiö osui vuosien 1992 ja 1994 väliin, jolloin rikosten merkitys yleisön agendalla peräti kymmenkertaistui. Vuonna 1992 vain viisi prosenttia kansalaisista piti rikoksia maan suurimpana ongelmana, mutta vuonna 1994 luku oli jo huimat 52 prosenttia. Rikostilastot eivät tukeneet kansalaisten ”rikospelkoa” lainkaan. Tutkimuksen mukaan yhtenä syypäänä olivat television rikosuutisten määrän kasvu ja rikosuutisille käytetyn ajan lisääntyminen (emt.). Tutkimuksissa on myös osoitettu, että ainakin Yhdysvalloissa printti- ja broadcastmediat kuvaavat taloustilannetta usein negatiivisemmin kuin reaaliset mittarit osoittavat. Negatiivisen uutisoinnin on todettu vaikuttavan kielteisesti kansalaisten käsitykseen talouden kehityksestä (Hester ja Gibson 2003). Myös yksi agenda-setting tutkimuksen pioneereista, G.R. Funkhouser, päätyi tutkimustuloksessaan siihen, että uutismediat ”*eivät antaneet kovin tarkkaa kuvaa*” siitä, mitä Yhdysvalloissa tapahtui 1960-luvulla. Yhteys uutisoinnin ja todellisen kehityksen välillä katosi etenkin uutisoitaessa rikoksista, köyhyydestä, saasteista sekä etnisten ryhmien välisistä asioista (Funkhouser 1973, 71–74).

2000-luvulla median rooli agendan asettajana on kyseenalaistettu internetissä tapahtuvan viestinnän yleistyttyä ja viestintäkanavien moninkertaistettua. Internet on myös mahdollistanut yhteiskunnallisten agendojen moninkertaistumisen, sillä periaatteessa kenellä tahansa on tänä päivänä mahdollisuus asettaa oma agendansa

kaikkein nähtävälle. Agendojen moninkertaistumisen on ajateltu johtavan yleisön huomion jakautumiseen ja tätä kautta yhteiskunnallisen keskustelun pirstaloitumiseen. Tämä puolestaan johtaisi tilanteeseen, jossa perinteisen median rooli keskustelun ohjaajana pienenisi. Internet ei ole kuitenkaan pirstonut yleisön huomiota, vaan näyttää keskittävän sitä entisestään. Suurten toimijoiden agendan asettajan valta on lisääntynyt verkossa (McCombs 2005, 544–545). Toisaalta verkon sosiaalinen luonne on myös muuttanut agenda-setting -prosessia interaktiivisemmaksi. Median agenda valuu edelleen sen tarjontaa käyttäville yleisöille, mutta media myös poimii aktiivisesti agendalleen aiheita sosiaalisesta mediasta (Neuman ym. 2014, Guggenheim ym. 2015). Toisaalta median agenda ei ole koskaan rakentunut tyhjiössä, vaan se on aina ollut median, julkisyleisön ja poliittisen agendan vuorovaikutuksen tulos (Dearing ja Rogers 1996).

Tutkimus keskittyy tutkittavien aiheiden merkityksellisyyteen median omalla agendalla, toisin sanoen *agendan rakentamiseen* (Scheufele 2000). Koska dataa julkisyleisön agendasta ei ole saatavilla tätä tutkimusta varten, fokus on pelkästään media-agendassa, eikä sen siirtymistä yleisölle voida todentaa. Aiemman tutkimustiedon pohjalta asiasta voidaan toki tietyin varauksin esittää arvioita. Tutkimuskohteena on Helsingin Sanomat, jota suomalaisessa mediassa siteerataan eniten (Marttinen 2016, Pohjola 2015), ja joka on Suomen luetuin sanomalehti (Kansallinen mediatutkimus 2015). Agenda-setting -tutkimushistoriaan nojaten voidaan argumentoida, että tällöin sen vaikutus koko mediakenttään sekä julkisyleisön agendaan on suuri. Toisaalta suurin osa agenda-setting -tutkimuksesta on tehty Yhdysvalloissa (Zhang ym. 2012, 663), eikä vaikutusten voida automaattisesti ajatella olevan yhtäläiset pienen kieli- ja talousalueen Suomessa.

4.2 Kehystäminen

Media framing can be likened to the magician's sleight of hand – attention is directed to one point so that people do not notice the manipulation that is going on at another point (Tankard 2001, 97).

Kehystämistä voidaan pitää agenda-settingin luonnollisena jatkumona (esim. McCombs 2005, Scheufele 2000, Chyi ja McCombs 2004), vaikka sen juuret johtavat viestintätieteiden sijasta psykologiaan ja sosiologiaan (Pan ja Kosicki 1993, 56–57). Siinä missä ensimmäisen tason agenda-setting -tutkimus kiinnittää huomiota erilaisten ongelmien huomattavuuteen sekä niiden keskinäiseen kilpailuun mediassa ja

yhteiskunnassa, kehystäminen keskittyy näiden ongelmien ominaisuuksien tutkimiseen. Tarkastelun keskiössä on se, mitkä ominaisuudet lisäävät tai vähentävät yhteiskunnallisen ongelman saamaa huomiota (Entman 2007, 164). Toisen tason agenda-setting -tutkimuksen ja kehystämisen välinen yhteys on vahva: Kuten kehystämisteoriassakin, toisen tason agenda-settingin kohteena ovat ne uutisoinnin piirteet, jotka nostavat uutisaiheen huomattavuutta ja tärkeyttä julkisyleisön joukossa (Chyi ja McCombs 2004, 23). Kehystämisteoria on ollut viestinnän tutkijoiden suosiossa etenkin 2000-luvulla. Vuosina 2001–2005 kehystämiseen liittyviä tutkimuksia julkaistiin lähes nelinkertainen määrä agenda-setting -tutkimuksiin nähden. Syyksi on ehdotettu framing-termin kattavuutta ja monimerkityksisyyttä (Weaver 2007, 143–144).

Vaikka kehystäminen on käytetty konsepti sosiaalisissa ja humanistissa tieteissä, sen käsitteellistäminen on jäänyt hajanaiseksi (Entman 1993, 51). Tankard (2001, 100) määrittelee kehystämisen *”keskeiseksi uutisisältöä organisoivaksi ideaksi, joka tarjoaa kontekstin ja ehdottaa, mikä uutisen esittelemä ongelma on, käyttäen hyväkseen valikointia, painotusta, rajaamista ja muokkaamista”*. Entmanin (1993, 52) määritelmän mukaan kehystäminen tarkoittaa *”joidenkin havaittujen totuuden näkökulmien valitsemista, ja niiden tekemistä tärkeäksi viestinnällisessä tekstissä sillä tavoin, että näkökulmat tukevat tietynlaista ongelman asettelua, kausaalista tulkintaa, moraalista arviota ja/tai hoitosuosituksia kuvaavalle ongelmalle”*. McCombs puolestaan ehdottaa, että *”ominaisuudet, jotka määrittävät viestin keskeisen teeman, ovat kehyksiä”*. Näin ollen McCombsin mukaan viestiin voi siis kuulua ominaisuuksia, jotka eivät ole viestin teeman määrittämisen kannalta keskeisiä sekä ominaisuuksia, jotka ovat teeman kannalta keskeisiä. Käytettiin määritelmistä mitä tahansa, joka tapauksessa sekä toisen tason agenda-setting että kehystäminen kiinnittävät huomiota viestin sisältämiin ominaisuuksiin, joilla on erityinen asema viestin sisällön ymmärtämisen kannalta (McCombs 2005, 546–547). Toisen tason agenda-settingiin ja kehystämiseen liittyvä tutkimus on kiinnostunut enemmän siitä, *miten* jotkin asiat esitetään mediassa kuin *mitkä* asiat esitetään, vaikka kehystäminen saattaakin kätkeä taakseen laajemman valikoiman kognitiivisia prosesseja (Weaver 2007, 145).

Kehysten rakennusaineena toimivat tietyt avainsanat, vakiolausahdukset, informaation lähteet ja lauseet, jotka vahvistavat joitakin faktoja tai käsityksiä. Ne korostavat tiettyjä tiedonpalasia, jolloin niiden *merkitys (salience, kts. luku 3.1.)* kasvaa kokonaisuuteen nähden (Entman 1993, 52–53). Kuten agenda-setting voidaan jakaa agendan

rakentamisen ja agendan asettamisen prosesseihin myös kehystäminen voidaan osittaa kehysten rakentamiseen ja kehysten asettamiseen (Zhou ja Moy 2007, Scheufele 2000). Siinä missä agendan rakentamisen prosessi korostaa poliittisen eliitin ja sidosryhmien vaikutusta median agendan muotoutumisessa, kehysten rakentamisen tutkimus on kiinnostunut enemmän sisäisten vaikuttimien roolista. Tällaisia ovat esimerkiksi ideologiset ja poliittiset suuntaukset, henkilökohtaiset arvomaailmat ja journalistiset rutiinit (Zhou ja Moy 2007, 81). Scheufele ja Tewksbury (2007, 14) huomauttavat myös, että siinä missä agenda-setting -vaikutusten syntymiseen saattaa riittää pelkkä altistuminen median viesteille, kehystämisen vaikutusten syntyminen vaatii myös viestien kunnollista huomioimista. Kehysten vaikutusten voimakkuuteen ja niiden hyväksymiseen tai hylkäämiseen saattaa vaikuttaa myös vastaanottajan tietotaso (emt., 14).

Tapa, jolla media kehystää uutisaiheen, vaikuttaa sen menestymiseen median agendojen välisessä kilpailussa (Dearing ja Rogers 1996, 33). Tankard (2001) korostaa kehyksiin sisällytettyä valtaa. Hänen mukaansa uutisten kehystäminen voi tukahduttaa yhteiskunnasta kantautuvia ääniä ja heikentää joitakin argumentteja. Media voi kehystää ongelmia siten, että kehystys hyödyttää jotakin tiettyä osapuolta ilman, että uutisointi näyttää puolueellisena yleisölle. Tankardin mukaan jo pelkästään onnistunut termien määrittely yhteiskunnallisesta ongelmasta käytävässä kiistassa vie lähelle väittelyn voittoa (2001, 95). Aiheen kehykset luovat kontekstin, jonka sisällä tätä määrittelykamppailua käydään. Yhteiskunnallisten ongelmien kehystämällä on suuri rooli etenkin poliittisessa kilpailussa ja poliittisen vallan käytössä. Entmanin mukaan jokainen uutistekstistä löytyvä kehys on vallan ilmentymä, johon on rekisteröity ne tahot, jotka kilpailivat uutistekstin dominanssista (1993, 55). Valikoimalla ja muuttamalla uutisoinnin kehyksiä media vaikuttaa julkisyleisölle esiteltävän ”todellisuuden” luonteeseen (Muschert, Carr 2006, 748). Kehystäminen johtaa väistämättä myös joidenkin näkökulmien huomiotta jättämiseen (Guggenheim ym. 2015, 208).

Kehystäminen voi olla – ja usein onkin – osa tietoisesti rakennettua journalistista strategiaa. Kehyksiä muuttamalla voidaan nimittäin pitää uutisaihe tuoreen tuntuksena. Esimerkiksi New York Times muutti uutistensa kehyksiä Columbinen kouluampumistapauksen yhteydessä pitääkseen tapauksen kiinnostavuutta yllä. Kehysten muutoksilla voidaan siis korostaa aiheen huomattavuutta ja tärkeyttä (Chyi ja

McCombs 2004, 30–31). On mahdollista, että pitkäkestoisten uutistapahtumien yhteydessä kehysten muutosten tärkeys korostuu entisestään. Näin ollen esitän tutkimuksen ensimmäisen hypoteesin:

Euroopan pakolaiskriisiä ja Suomen talouspolitiikan kriisiä koskevan uutisoinnin kehykset muuttuvat vuoden aikana merkittävästi.

Klassinen esimerkki kehyksien voimasta on Kahnemanin ja Tverskyn (1984, 343) psykologinen koe, jossa tutkimuskohteiden piti valita kuvitteellisessa tilanteessa kahden pahan väliltä. Koehenkilöille kerrottiin, että Yhdysvaltoihin leviää tartuntatauti, jonka odotetaan tappavan 600 ihmistä. Koehenkilöiden tuli valita kahden vaihtoehdon välillä, jolla tautia vastaan taisteltaisiin: vaihtoehto A:ssa 200 henkilöä pelastui varmasti. Vaihtoehto B:n valinta tarkoitti, että kaikki 600 henkilöä pelastuisivat kolmasosan todennäköisyydellä, mutta kahden kolmasosan mahdollisuus oli, että kukaan ei pelastuisi. 72 prosenttia valitsi vaihtoehdon A, vaikka se tarkoitti 400 ihmisen varmaa kuolemaa. Seuraavaksi koe toistettiin, mutta siten, että kehykset oli vaihdettu. Nyt ensimmäisessä vaihtoehdossa kysymys esitettiin siten, että 400 ihmistä kuolisi varmasti. Toinen vaihtoehto esitettiin muodossa ”on yhden kolmasosan todennäköisyys, että kukaan ei kuole ja kahden kolmasosan todennäköisyys, että kaikki kuolevat”. Tällä kertaa ensimmäisen vaihtoehdon valitsi ainoastaan 22 prosenttia. Tulos on todiste siitä, miten painotuksen ja sanavalintojen avulla voidaan vaikuttaa ihmisen käsitykseen ongelman luonteesta sekä tätä käsitystä seuraavaan käyttäytymiseen.

Jos media kehystää jonkin kiistellyn ongelman vain yhdellä tavalla, uutisointi ennen pitkää väistämättä vinoutuu. Vinoutuman jatkuessa, se muodostaa kaavan. Tällöin media saattaa systemaattisesti edistää tiettyjen tahojen vaikutusvaltaa joko tahallisesti tai tahattomasti (Entman 2007, 165–166). Jos koko mediakenttä hallitsee yksi dominoiva kehys, jonka julkisyhteisö hyväksyy kyseenalaistamatta, puhutaan mediahegemoniasta (Tankard 2001, 96). Tällainen tilanne on jatkuvasti käynnissä suljetuissa valvontayhteiskunnissa, kuten Pohjois-Koreassa. On kuitenkin todettava, että oikeanlaisissa olosuhteissa aihekohtaista mediahegemoniaa saattaa esiintyä missä tahansa. Esimerkiksi Yhdysvalloissa ”kylmän sodan” kehys dominoi ulkomaan uutisia 1990-luvulle aina Neuvostoliiton hajoamiseen saakka (Entman 1993, 52). On syytä myös muistaa, että kehykset eivät ole olemassa, jotta journalistit voisivat petkuttaa uutisten kuluttajia tai tahallisesti välittää vääristynyttä maailmankuvaa. Kehykset ovat

journalisteille tärkeä työkalu, joiden avulla monimutkaisia ongelmia voidaan ymmärrettävästi ja kompaktisti esittää eri yleisöille. Jos uutisen kaava on jo valmiiksi tuttu, se on helpompi vastaanottaa (Scheufele ja Tewksbury 2007, 12).

Uutisen kehyksiä määrittävät ominaisuudet voidaan jakaa kahteen perusryhmään: kognitiivisiin sekä tunnepitoisiin ominaisuuksiin. Kognitiiviset ominaisuudet määrittelevät median uutisoimia asioita, kun tunnepitoiset ominaisuudet liittyvät joukkoviestimien tapaan esittää ja tulkita asioita. Teoriassa etenkin negatiiviset tunnepitoiset ominaisuudet määrittävät, kuinka merkittäväksi jokin asia koetaan. Syyksi on ehdotettu muun muassa sitä, että ihmiset käyttävät positiivisia ja negatiivisia ominaisuuksia oikotienä poliittisten arvioiden ja päätösten tekoon. Tieto asioiden negatiivisesta kehityksestä nappaa huomion tehokkaammin kuin tieto asioiden myönteisestä kehityksestä (Sheafer 2007).

Jotkin kehysten ominaisuudet myös vetoavat luonnostaan paremmin ihmisiin kuin toiset. McCombs (2005, 547) kutsuu tällaisia kehyksiä *houkutteleviksi argumenteiksi* (*compelling argument*), jotka julkisyleisön antaman suosion vuoksi pääsevät helposti dominoimaan uutisointia. Entman (1993, 53) kuitenkin huomauttaa, että uutista ei voi väkisin kehystää houkuttelevaksi, sillä uutisoitavan asian merkittävyys määrittyy tekstien ja vastaanottajien välisessä vuorovaikutuksessa. Näin ollen esimerkiksi kehyksellä, jonka tutkija tekstistä löytää, ei välttämättä ole haluttua tai luultua vaikutusta yleisöön. Toisaalta pienikin yksityiskohta tekstissä voi olla hyvin merkityksellinen tekstin tulkinnan kannalta, jos se vahvistaa lukijan aiempia käsityksiä.

Kehystämistä tutkineet ovat kantaneet huolta tutkimuskentän pirstoutumisesta, jonka syynä on epäsystemaattinen tapa määritellä ja mitata tutkimuksen kohteena olevia kehyksiä. Tämä puolestaan johtaa siihen, että tutkimustuloksia on hankala vertailla keskenään (Tankard 2001, Scheufele ja Tewksbury 2007, Chyi ja McCombs 2004). Syy tähän lienee kehystämisteorian laaja käyttö runsaiden erilaisten uutisaiheiden tutkimuksessa. Chyi ja McCombs (2004) ehdottavat ratkaisuksi mallia, jossa kehykset koostuvat aika- ja paikkaulottuvuudesta. Mallia on käytetty ainakin kouluampumisten uutisoinnin tutkimisessa (Schildkraut ja Muschert 2014, Muschert ja Carr 2006, Chyi ja McCombs 2004). Vaikka malli on käyttökelpoinen, se ei huomioi tutkittavan aiheen erityispiirteitä, ja jättää väkisinikin yksityiskohtia tutkimuksen ulkopuolelle. Tässä tutkimuksessa kehykset on rakennettu aineistolähtöisesti.

Kuten jo mainittu, median kehystyksellä on suuri merkitys siihen, kuinka korkealle jonkin yhteiskunnallisen ongelman uutisointi arvostetaan uutisagendalla. Tässä kohtaa kehystämisen kytkeytyy myös huomiosykli-teoriaan (ks. luku 3.4). Kehysten muutokset voivat nimittäin nostaa uutisaihetta agendojen tärkeysjärjestyksessä ylöspäin. Esimerkiksi Yhdysvalloissa AIDS-sairaus kehystettiin pitkään ainoastaan homoyhteisön ongelmaksi. Kipuaminen julkiselle agendalle tapahtui vasta, kun media kehysti sairauden uudelleen koko kansakunnan uhkana. Huomiosykli-teorian kannalta on olennaista, että kehysten muutosta edelsi dramaattinen tapahtuma, niin sanottu trigger-event (Dearing ja Rogers 1996). Huomiosykliteoriaan palataan tuonnempana. Tarkastellaan ensin lyhyesti *turvallistamisen teoriaa (securitization)*, jonka kanssa kehystämisen teoriolla on myös paljon yhteistä. Joukkoviestinnän tutkimuksessa turvallistaminen voidaan nähdä yhtenä tapana kehystää uutisaihe.

4.3 Turvallistamisen teoria

Turvallistamisen teoria on saanut alkunsa 1990-luvulla niin kutsutun Kööpenhaminan koulukunnan, pääasiassa Barry Buzanin ja Ole Wæverin, (esim. Buzan ja Wæver 2003, Buzan ym. 1998) pohjalta. Turvallistamisella tarkoitetaan tekoa, jonka avulla jokin jo valmiiksi politisoitu sosiaalinen ongelma yritetään korottaa erityisasemaan ja normaalin poliittisen käytännön ulkopuolelle. Tällöin ongelmasta tulee osa poikkeustilapolitiikkaa, josta ei enää voi kiistellä normaalein politiikan välinein. Turvallistamisen yritys tapahtuu, kun jokin yhteiskunnallinen toimija esittää ongelman eksistentiaalisena uhkana sille yleisölle, jonka toivotaan hyväksyvän ongelman turvallistaminen. Jos yritys onnistuu, ongelmaa käsitellään jatkossa turvallisuusuhkana, joka mahdollistaa uudenlaisten vallan ja kontrollin menetelmien käyttöönoton. Turvallistamisyrityksen onnistuminen riippuu siis yleisön suhtautumisesta siihen (Buzan ym. 1998). Onnistunut turvallistaminen saattaa johtaa demokraattisen kontrollin löystymiseen ja vallan väärinkäyttöksiin (Patomäki 2015, Buzan ym. 1998). Kööpenhaminan koulukunta onkin kritisoinut yleisen turvallisuuden asettamista yhteiskunnalliseksi prioriteetiksi. Heidän mielestään turvallistaminen ja turvallisuusargumentit tulisi ennen kaikkea nähdä negatiivisena asiana, normaalin poliittisen käytännön epäonnistumisena (Buzan ym. 1998, 29).

Buzan ja kumppanit jakavat turvallistamisen erilaisiin tasoihin ja sektoreihin. Alueelliset ja järjestelmälliset tasot ovat 1) globaali, 2) yllialueellinen, 3) alueellinen ja

4) paikallinen (Buzan ja Wæver 2003, 12). Eri tasot eivät sulje toisiaan pois, vaan turvallistamisprosessit linkittävät niitä yhteen. Prosessit voivat saada alkunsa globaalilta tasolta, kuten globaali talouskriisi tai maapallon lämpeneminen, mutta uhalta suojattavat objektit ja ryhmittymät voivat silti sijaita paikallistasolla. Sektoriajattelu puolestaan korostaa turvallistamisprosessien vaihtelevaa käyttäytymistä eriluontoisten ongelmien yhteydessä. Buzanin ja kumppaneiden alkuperäinen turvallisuussektoriajottelu on 1) sotilaallinen, 2) ympäristöllinen, 3) ekonominen, 4) yhteiskunnallinen ja 5) poliittinen. Myös sektoreiden väliset rajat ovat häilyviä, esimerkiksi ympäristö- ja talussektorit voivat kohdata, kun ympäristöongelma aiheuttaa merkittäviä taloudellisia vahinkoja (Buzan ym. 1998, 103). Etenkin poliittisen sektorin erottelu muista on ongelmallista, sillä turvallistamisprosessit ovat jo perusluonteeltaan poliittisia (Williams 2015, 114).

Teorian turvallistaminen on verrattain nuori, mutta se on synnyttänyt ympärilleen aktiivisen tutkijakunnan, joka koostuu pääasiassa kansainvälisen politiikan eksperteistä ja turvallisuusalan analyytikoista (Watson 2012, 282). Media-alan tutkijoiden keskuudessa turvallistamisen teoria ei ole herättänyt samanlaista kiinnostusta, vaikka median rooli turvallistamisprosessissa on usein oleellinen eliitin ja yleisön mielipiteiden välittäjänä (Vultee 2010, 33). Median rooli korostuu, koska turvallistamisargumentin voima piilee sen julkisuudessa. Turvallistamisargumentti on osa julkista vallankäyttöä ja voiman demonstraatiota, joten argumentin piilottaminen on vastoin sen tarkoituspää (Buzan ym. 1998, 177). Turvallistamista voi teoriassa yrittää kuka tahansa, mutta pääsääntöisesti ainoastaan yhteiskunnan eliitillä on tarvittava määrä poliittista ja yhteiskunnallista valtaa, jota tarvitaan uskottavan uhkakuvan rakentamiseen (Taureck 2006, 55).

Kuten Watson (2012) ja Vultee (2008) ovat huomauttaneet, turvallistamisen teoria on läheistä sukua kehystämismelle. Watson suosittelee, että turvallistamista tulisi tarkastella kehystämisen alalokerona (*subfield*). Mediatutkimuksen kannalta on olennaista huomata, että uutistapahtumia voidaan kehystää turvallisuusuhkiksi, mikä saattaa lisätä aiheen kiinnostavuutta yleisön silmissä. Sekä turvallistamisen että kehystämisen teoria väittävät, että viestien kielitieteellisen ja -opillisen koostumuksen ymmärrys on oleellista myös poliittisten lopputulosten ymmärtämiseksi. Teorioiden jaettu perusväite on, että yhteiskunnalliset toimijat rakentavat ongelmia ja uhkia diskursiivisten käytäntöjen kautta. Molemmat teoriat väittävät, että kielen voima on sidottu yhteiskunnallisiin suhteisiin ja rakenteisiin. Kummatkin lähestymistavat tunnistavat tämän lisäksi kolme olennaista näkökulmaa merkityksen rakentumisessa: yleisön,

viestijän ja kulttuurin (Watson 2012, 283–284). Käytännön tutkimustyössä kehystämisen ja turvallistamisen yhteen sulautettua varianttia on hiljattain käyttänyt esimerkiksi Rychnovská (2014), joka tutki uhkakuvien rakentumista YK:n turvallisuusneuvostossa. Tässä tutkimuksessa turvallistamisen teoriaa käytetään yhtenä erillisenä kehyksenä, jonka kautta median toimintaa tarkastellaan.

Turvallistamisteorian jatkokehittäjät ovat kritisoineet Kööpenhaminan koulukuntaa etenkin siitä, että turvallistaminen ei riittävästi huomioi olosuhteita, joissa turvallistamisyritys tapahtuu (esim. Balzacq 2005, Salter 2008, Williams 2015, Patomäki 2015). Kritiikin kärki osuu Kööpenhaminan koulukunnan väittämään, että turvallistamisyritys on *puheakti* (*speech act*), joka on jo itsessään turvallistamisyritys, eikä vain viite johonkin ”todellisempaan” (Balzacq ym. 1998, 26). Klassinen tyyppiesimerkki puheaktista on avioliitto. Liiton solmiminen tapahtuu sillä hetkellä, kun pappi lausuu: ”Julistan teidät aviopuolisoiksi”. Sanat itsessään ovat teko, eivät representaatio jostakin muusta (Austin ja Urmson 1962). Balzacqin mukaan turvallistaminen olisi kuitenkin parempi ymmärtää strategisena käytäntönä, jonka sisältöön ja onnistumiseen vaikuttavat yleisön psyykkis-kulttuurillinen luonne, puhujan ja kuuntelijan välinen voimasuhde sekä sosiaalinen konteksti (2005, 172–173). Michel Foucaultia (1986) mukailevan Mark Salterin mukaan turvallistaminen tapahtuu aina jossain tietyssä totuuden järjestelmässä, jonka sisällä turvallistamisprosessin rakenne ja valtasuhteet määrittyvät. Turvallistamisen yrittäminen ja yrityksen onnistuminen ovat siis sidoksissa ympäröiviin olosuhteisiin (Salter 2008, 322). Olosuhteet ovat taatusti vaikuttaneet kummankin nyt tutkittavana olevan uutiskokonaisuuden turvallistamisyrittäisiin: Julkisia menoja leikkaavan talouspolitiikan onnistunut turvallistaminen on mitä ilmeisimmin haastavampaa nousu- kuin laskusuhdanteessa, koska noususuhdanteessa julkisyleisöä on vaikeampi saada vakuuttuneeksi tulevaisuudessa lymyävästä talouskatastrofista. Maahanmuuton turvallistaminen puolestaan on hankalaa, jos maahanmuuttajia on vähän ja tulijat ovat samankaltaisesta kulttuuriympäristöstä. Turvallistamisprosessin voidaan olettaa helpottuvan, kun määrä kasvaa ja lähtömaa siirtyy kulttuurillisesti kauemmas. Koska laskusuhdanne oli jatkunut pitkään ja kaukaa maahan saapuvien ihmisten määrä kasvoi yllättäen, olosuhteet turvallistamiselle ovat olleet otolliset Suomessa vuonna 2015.

Williams korostaa, että turvallistamiseen tähtäävä teko on aina luonteeltaan poliittinen ja luova, eikä pelkkä mekaaninen puheakti (2015). Patomäki (2015) puolestaan

alleviivaa globaalien ekonomispoliittisten voimaverkoston ymmärtämisen tärkeyttä turvallistamistekojen tutkimuksen yhteydessä. Patomäki näkee turvallistamisen yhtenä potentiaalisena tienä kohti demokratian vähenemistä, militarisoitumista ja väkivaltaisia konflikteja. Edellä mainittujen lisäksi samankaltaista kritiikkiä on esittänyt Amin-Khan (2012), jonka mukaan turvallistamisen lopputulos on ennen kaikkea historialliseen kontekstiin sidottu prosessi. Amin-Khan käyttää esimerkkeinä Kylmää sotaa ja vertailee sen aikaisia turvallistamisen prosesseja 9/11-terrori-iskun jälkeisiin tapahtumiin: Molempia ajanjaksoja värittävät turvallistamisen prosessit. Kylmän sodan aikana tämä johti etenkin sotateollisuuden vahvistumiseen ja imperialistiseen ekspansioon, jonka seurauksena oli kuitenkin länsimaisten yhteiskuntien avautuminen ja anti-demokraattisten käytäntöjen haastaminen. 2000-luvulla turvallistaminen on puolestaan johtanut yhteiskunnallisen vastustuksen, kansalaisyhteisöjen tukahduttamiseen ja valvontakoneistojen lisääntymiseen (Amin-Khan 2012, 1606).

Turvallistamisteoriaa koskeva kritiikki ei kaikilta osin osu maaliinsa, sillä Kööpenhaminan koulukunta on alusta alkaen muistuttanut, että turvallistamisyrityksen onnistuminen on aina olosuhteista riippuvaista (Buzan ym. 1998, 57). Koulukunta on myös korostanut, että yleisesti hyväksytyt uhkakuvat eivät ole universaaleja, vaan ympäröivästä yhteiskunnallisesta tilanteesta riippuvaisia. Esimerkiksi Neuvostoliiton huolestuminen pop-musiikista ja farkuista Kylmän sodan aikana näytti länsimaista katsoen naurettavalta (emt., 30). Koulukunta on myös alusta asti kehottanut turvallistamistutkijoita kiinnittämään huomiota poliittisten ryhmittymien tutkimiseen (emt., 25). On vaikea nähdä, että Kööpenhaminan koulukunta haluaisi tyypistää turvallistamisaktin poliittisessa tyhjiössä tapahtuvaan retoriseen ilmaukseen, vaikka teorian kielitieteellisenä perustana olisikin puheakti.

Arvostelua on herättänyt myös se, että Kööpenhaminan koulukunnan teoriapohja ei tarjoa mahdollisuutta arvioida turvallistamisyrityksen onnistumista tai epäonnistumista (Salter 2008, 325; Watson 2012, 285–286). Vaikka teoria varmasti kaipaa täydentämistä tältä osin, tämän tutkimuksen kannalta turvallistamisyrityksen alkuperä, onnistuminen tai epäonnistuminen on toissijaista, sillä huomio on turvallistamisyrityksen kanavassa – mediassa. Tutkimus ei ota kantaa siihen, ovatko turvallistamista varten luodut uhkakuvat faktapohjaisesti oikeutettuja. Tämän tarkastelun perusteella on myös mahdotonta tehdä lopullisia päätelmiä siitä, onko Euroopan pakolaiskriisiä tai Suomen talouspolitiikan kriisiä turvallistettu onnistuneesti. Varovaisen arvion tästäkin voi toki

esittää aiempaan tutkimustietoon pohjaten sekä toteutuneita poliittisia päätöksiä arvioimalla.

Yleisesti ottaen tutkijat pitävät toteennäytettynä, että maahanmuutto Euroopassa on oleellisesti linkittynyt turvallisuuden kysymyksiin. Maahanmuuttajat ja turvapaikanhakijat nähdään usein uhkana julkiselle järjestykselle ja vakaudelle. Heidän nähdään myös vaarantavan eurooppalaisten yhteiskuntien identiteetin ja tyypillisen länsimaisen elämäntavan. Toisin sanoen, maahanmuuttoa dominoi monilla tavoin ongelmallinen poliittisen eliitin ja median ylläpitämä turvallisuuskehys (Karyotis 2011). Näin ollen esitän toisen tutkimushypoteesin:

Euroopan pakolaiskriisiä koskevasta uutisoinnista löytyy enemmän turvallistamisargumentteja kuin talouspolitiikkaa koskevasta uutisoinnista.

Turvallistamisargumentin löytyminen kertoo jo sinällään kahden tutkimuksen kohteena olevan aihealueen poikkeuksellisesta merkityksestä omassa ajassaan. Turvallisuusargumentti vihjaa myös ympäröivän yhteiskunnallisen ilmapiirin laadusta ja median läpi kulkevasta sekä sen oma-aloitteisesta vallankäytöstä. Argumenttien määrällinen sijoittuminen aikajanelle sekä niiden sisältö ovat todennäköisesti yhteydessä myös agendoja koskevan uutisoinnin määrään sekä uutisointia laukaiseviin tapahtumiin. Uskottava turvallistamisargumentti voi esimerkiksi vaikuttaa uutisen kehystykseen. Voidaan olettaa, että turvallistamisargumentteja yritettäisiin käyttää eniten huomiosyklin toisessa vaiheessa, kun jokin dramaattinen tapahtuma nostaa sosiaalisen ongelman media-agendan kärkipaikalle (tarkemmin huomiosykleistä ks. luku 3.4.). Kun huomioarvo on suurin, turvallistamisyrityksiäkin pitäisi esiintyä. Toisaalta, myös turvallistamisyritys itsessään voi nostaa aiheen yhteiskunnallista huomioarvoa. On myös todennäköistä, että media muuttaa pitkäkestoisen aiheen käsittelyn kehystystä, jotta yleisön mielenkiinto pysyisi mahdollisimman pitkään yllä. Turvallistamisargumentit kertovat siitä, että tutkimuksessa käsitellyt aihealueet ovat yhteiskunnallisesti poikkeuksellisen tärkeiksi katsottuja. Se myös vihjaa niiden määrittelyn olevan poliittisen kilpailun kohteena.

Tämän tutkimuksen pääasiallinen kiinnostus kohdistuu Kööpenhaminan koulukunnan jaottelussa kansalliseen/alueelliseen tasoon, jossa uhattuna on vaihtoehtoisesti joko Suomen kansallinen ja kulttuurillinen identiteetti (pakolaiskriisi) tai Suomen valtio

(talouskriisin politiikka). Sektorikohtaisesti jaoteltuna huomio kohdistuu erityisesti taloudelliseen ja yhteiskunnalliseen lohkoon. Nämä kaksi sektoria ovat tosin vahvasti yhteen sulautuneita, sillä talouspolitiikkaa on mahdoton riisua ympärillä vaikuttavasta yhteiskunnallisesta kontekstistaan. Toisaalta pakolaiskriisi on merkittävä kokonaisuus myös taloudellisessa mielessä.

Kuten uutinen¹, myös *turvallisuus* on sosiaalinen konstruktio (Vultee 2011, 82), ja turvallistamisargumentit ovat yksi esimerkinomainen välähdys median välityksellä tapahtuvasta vallankäytöstä.

Uhkakuvat myyvät lehtiä ja keräävät katsojia televisioiden ja tietokoneruutujen eteen. Siksi median voi olla vaikea jättää turvallistamisargumentteja julkaisematta, vaikka niiden faktapohjaa ei pystyttäisikään tarkistamaan, tai vaikka ne olisivat tyystin vailla sellaista. Yhtenä uutiskehyksenä turvallistamisen ulottuvuus on kuin turboahdettu versio perinteisestä konflikti-kehyksestä. Konflikti-kehysten puolestaan on todettu olevan tehokas agenda-setting -vaikutusten siirtymisessä medialta poliittiselle kentälle (Sevenans ja Vliegenthart 2016). Turvallistamisargumentti myös nostanee automaattisesti uutisjutun *tunnearvoa* (*valence*), koska se vetoaa suoraan tunteisiin, useimmiten pelkoon. Turvallistamiskehyksellä ja rikosuutisoinnin yhteydessä usein esiintyvällä pelkokehyksellä (Lowry ym. 2003) lienee siis myös yhteisiä piirteitä. Tässä tutkimuksessa turvallistamisargumentteja tarkastellaan sellaisena kuin ne lehdessä näyttäytyvät. Turvallistamisargumenttien syitä, seurauksia tai onnistumista ei tässä tutkimuksessa pyritä eikä pystytä selvittämään. Asiasta kiinnostuneille kerrottakoon, että turvallistamisen onnistumista EU:n maahanmuuttopolitiikan yhteydessä ovat tutkineet Baele ja Sterck (2015). Turvallistamisargumenttien vaikutuksia kohdeyleisöön puolestaan on tutkinut Fred Vultee (2011).

¹ Kriittisessä mediatutkimuksessa on olennaista, että uutinen on (toki faktoihin pohjautuva) keinoitekoinen rakennelma. Tässä tutkimuksessa käytetään McNairin määritelmää, jonka mukaan uutinen on ”*itse todellisuuden sijaan sosiaalinen konstruktio todellisuudesta. Uutinen koostuu kirjallisista, verbaalisista ja kuvallisista elementeistä, jotka yhdistyessään muodostavat journalistisen narratiivin*” (McNair 2006, 6). Uutinen on siis vain yksi mahdollinen tulkinta todellisuudesta. Se ei välttämättä kuvaa maailman tapahtumia todenmukaisesti, vaikka se perustuisikin faktaan.

4.4 Downsian huomiosykli-teoria

Anthony Downsian kehittämää huomiosykli-teoriaa (1972) voidaan kuvailla vakiintuneeksi kaavaksi hahmottaa median agendan käyttäytymistä pitkäkestoisten ja monimutkaisten tapahtumasarjojen yhteydessä. Huomiosykli-teoria on prosessi, jonka mukaan tietyt ehdot täyttävä yhteiskunnallinen tai sosiaalinen ongelma ensin paljastuu, sitten kiinnittää median ja tätä kautta julkisyleisön huomion ja lopulta hiipuu unholaan korvautuen muilla uutisaiheilla. Downsian malli tarkastelee ennen kaikkea uutisaiheiden *merkittävyyden (issue salience)* muutoksia aikajanalla sekä merkittävien yhteiskuntaa koskevien ongelmien keskinäistä kamppailua mediatilasta (Muschert ja Carr 2006, 748; Downs 1972).

Päätyäkseen huomiosykliin, yhteiskunnallisen tai sosiaalisen ongelman on sisällettävä dramaattisia piirteitä. Ongelma ei myöskään saa koskea suurinta osaa väestöstä tai saa hyödyttää enemmistöä. Tärkeä piirre huomiosykleissä on, että sykliin voivat päätyä ainoastaan ilmiöt, jotka määritellään yhteiskunnallisiksi ongelmiksi. Jonkin asian määrittelemisen ongelmaksi vaatii valtaa. Tämä prosessi tunnetaan agenda-settinginä (Schildkraut ja Muschert 2014, 26–27, Downs 1972). Sekä Euroopan pakolaiskriisi että Suomen taloustilanteen kriisiytyminen ovat pitkäkestoisia prosesseja. Molemmat on myös selkeästi määritelty ongelmiksi. Näin ollen esitän kolmannen tutkimushypoteesin:

Tutkittavien aiheiden, Suomen talouspolitiikan kriisin ja Euroopan pakolaiskriisin, käsittely Helsingin Sanomissa noudattaa Downsian huomiosykli-teorian kaavaa.

Koska kehystyksen avulla voidaan lisätä uutisen vetoavuutta tunteisiin ja näin luoda dramatiikkaa, kehyksillä voi olla ratkaiseva vaikutus siihen, päätyykö jokin ongelma huomiosykliin (Dearing ja Rogers 1996). Kehystäminen on myös olennainen osa poliittista kamppailua, jossa median huomiota yritetään ohjailta määrittelemällä julkisen keskustelun kohteena olevia ongelmia omaa leiriä hyödyttävällä tavalla. Esimerkiksi siirtyminen tieteellisestä tai teknisestä kehuksesta dramaattisempaan konfliktikehykseen voi laukaista uutisoinnin (Nisbet ja Huges 2006). Kehysten muutoksella voi olla suuri merkitys siinä, kuinka kauan jokin ongelma pysyy ajankohtaisena ja näin huomiosykliissä (Chyi ja McCombs 2004).

Huomiosykli-teorian mukaan pitkällä aikavälillä mukaan julkisen agendan vaihdos on jaoteltavissa viiteen eri vaiheeseen (Downs 1972):

- 1) *Pre-problem stage*. Sosiaalinen ongelma (uutisteema) on jo syntynyt, mutta ongelma ei ole vielä laajalti julkisessa tiedossa.
- 2) *Alarmed discovery and euphoric enthusiasm*. Dramaattinen tapahtuma nostaa ongelman yleiseen tietoon ja uutisoinnin määrä lisääntyy selvästi. Agenda-setting -teoriassa tällaisia tapahtumia kutsutaan *laukaiseviksi tapahtumiksi, trigger eventeiksi* (Dearing ja Rogers 1996, 78).
- 3) *Realizing the cost of significant progress*. Julkisyleisö alkaa ymmärtää, että ongelman korjaaminen on monimutkaista ja kallista.
- 4) *Gradual decline of intense public interest*. Teema alkaa valua alaspäin julkisten agendojen keskinäisessä kamppailussa johtuen ongelman korjaamisen vaikeudesta ja korkeasta hinnasta.
- 5) *Post-problem stage*. Aiheen käsittely putoaa pois julkiselta agendalta.

Viides kohta ei kuitenkaan tarkoita sitä, että sykli alkaisi täysin alusta. Asian käsittely on Downsien mukaan jättänyt jälkiä sekä median että julkisyleisön muisteihin, jolloin asia palaa herkemmin takaisin julkiselle keskusteluareenalle. Tämä tarkoittaa sitä, että uutisoinnin määrä hiipuu, mutta ei niin matalalle tasolle kuin kohdassa yksi. Esitän tutkimuksen neljännen ja viidennen hypoteesin:

(4) Euroopan pakolaiskriisin uutisointi kasvaa nopeasti loppukesällä ja hiipuu tämän jälkeen.

(5) Talouskriisin politiikan uutisointi voimistuu runsaasti keväällä hallitusohjelman julkistamisen jälkeen ja hiipuu syksyllä.

Kaikki sosiaaliset ongelmat eivät päädy huomiosykliin. Downsien (1972) mukaan sosiaalisen ongelman täytyy täyttää kolme pääkriteeriä, jotta se päätyy kokonaan kaikkien viiden vaiheen läpi. Nämä ehdot ovat:

- 1) Suurin osa väestöstä ei kärsi ongelmasta läheskään yhtä paljon kuin jokin vähemmistössä oleva väestönosa. Downs tarkoittaa numeerisia vähemmistöjä, ei välttämättä etnisiä.
- 2) Ongelman aiheuttamat kärsimykset syntyvät sosiaalisesta järjestelystä, joka tuottaa merkittäviä hyötyjä väestön enemmistölle (tai vaihtoehtoisesti vaikutusvaltaiselle vähemmistölle).

3) Ongelmalla ei ole (tai ei enää ole) olennaisia jännittäviä piirteitä.

Ensimmäisellä kohdalla viitataan siihen, että suurin osa väestöstä ei saa kokea ongelmaa niin suureksi, että sen saama julkinen huomio kestäisi loputtomiin. Downs muistuttaa, että vaikka absoluuttisina lukuina mitattuna ongelma koskettaisikin monia, näin ei välttämättä ole, kun luku suhteutetaan koko väestöön. Kohdalla numero kaksi Downs tarkoittaa ongelmasta hyötyvän väestönosan edustajien lobbauksen ja enemmistön voiman vaikutusta uutisointiin. Ongelma ei voi kestää julkisella agendalla, jos suurin osa väestöstä hyötyy sen vaikutuksista. Kolmannella vaatimuksella Downs viittaa uutisten kertakäyttöisyyteen. Jos uutinen ei viihdytä, se alkaa kyllästyttää yleisöä nopeasti. Tämä taas aiheuttaa etenkin mainosrahoihin tukeutuvalla medialle painetta vaihtaa aihetta.

Molemmat tutkittavat uutisaihepiirit näyttäisivät ainakin pääpiirteittäin täyttävän huomiosykliin päätyminen ehdot. Voidaan argumentoida, että Suomen talouskriisin lääkkeenä käytetystä leikkauspolitiikasta kärsii suhteellisesti eniten määrällisessä vähemmistössä oleva pienituloisten kansanosaa. Tämä täyttäisi Downsien huomiosykliin päätyminen kohdan yksi vaatimukset. Suuri osa Sipilän hallituksen talouspoliittisista päätöksistä ei näyttäneet hyödyttävän kansan enemmistöä ainakaan lyhyellä aikavälillä. Esimerkiksi hallituksen verotusuudistus näytti ottavaan suhteellisesti eniten pieni- ja keskituloisilta (Veronmaksajain Keskusliitto 2016). Suuri osa päätöksistä voi kuitenkin hyödyttää tai ainakin niiden voidaan kuvitella hyödyttävän suhteellisesti eniten vaikutusvaltaista eliittivähemmistöä. Eduskunnan tietopalvelun (2017) laskelman mukaan vuosien 2015-2018 lainsäädäntömuutokset kohtelivat helläkätisimmin kolmea ylintä tulodesiiliä. Näin myös kohdan kaksi ehdot täytyisivät. Suomen talousongelmien kehittyminen on myös niin pitkäkestoinen ja monimutkainen prosessi, että uusilla käänteillä ei enää ole samanlaista dramaattista vaikutusta kuin hallituksen aloittaessa. Tähän uutiskategoriaan on vaikeaa kuvitella dramaattisempaa tapahtumaa, kuin kesän 2015 talouspoliittisten uudistusten ja pakkolakiainkeiden julkistus ja niitä seuranneet laajat mielenilmaukset. Näin myös kohdan kolme ehdot täytyisivät.

Myös Euroopan pakolaiskriisissä kärsijänä on vähemmistössä oleva väestönosa, eli turvapaikanhakijat ja pakolaiset. Näin kohdan yksi vaatimukset täytyisivät. Kohta kaksi on hankalampi, sillä jos EU:n hajoamista sisältäpäin ajavat poliittiset voimat lasketaan pois, pakolaiskriisin on vaikea nähdä hyödyttävän ketään Euroopan tasolla.

Maailmanlaajuisella globaalien valtapolitiikan näyttämöllä se todennäköisesti hyödyttää Euroopan kilpailijoita. Esimerkiksi Venäjä ja EU:hun pyrkivä Turkki ovat käyttäneet tilannetta hyväkseen. Pakolaiset saapuvat Eurooppaan pitkälti Turkin kautta, jolloin maan päätöksillä on voimakas vaikutus etenkin sen naapurimaihin. Pakolaisia saapuu Eurooppaan myös Venäjän kautta, mutta suurempi hyöty maalle on tilanteen aiheuttama eripura EU:n sisällä, joka on kääntänyt kansainvälistä huomiota pois esimerkiksi Ukrainan sodasta. Toisaalta pakolaiskriisin laukaisseiden ongelmien voidaan ajatella saaneen alkunsa vuosikymmeniä jatkuneesta taloudellisesta epätasa-arvosta hyvinvoivan läntisen maailman ja kehittyvien maiden välillä. Tällöin tilanne on aiemmin hyödyttänyt hyvinvoivaa Eurooppaa, joka on voinut käyttää taloudellista määräsvaltaansa edistääkseen omaa etuaan kehittyviin maihin nähden. Minun tietopohjani ei kuitenkaan riitä arvioimaan tilannetta tässä yhteydessä vaaditulla asiantuntemuksella. Kohta kaksi jää siis avoimeksi. Kohdan kolme ehdot täyttyvät. Pakolaiskriisiin johtanut Lähi-idän sekasortoinen tilanne on kestänyt vuosia, jolloin kriisin synnyttänyt ongelma on menettänyt jännittäväyyttään yleisön silmissä. Myös varsinainen kriisiuutisointi vuonna 2015 oli niin pitkäkestoista, että suuren yleisön silmissä sen jännittävyys mitä todennäköisimmin väheni tilanteen jatkuessa.

Dearing ja Rogers (1996) jaottelevat agenda-setting -tutkimuksen kahteen eri lajiin ajallisen ulottuvuuden ja tutkittavien aiheiden perusteella: hierarkkiseen ja pitkittäissuuntaiseen tutkimukseen. Hierarkkinen variantti tutkii usean eri aiheen tärkeyttä julkisella agendalla jonain tiettyinä hetkenä. Pitkittäissuuntaisen tutkimus puolestaan tutkii korkeintaan muutaman aiheen liikkeitä pidemmällä ajanjaksolla. Tässä jaottelussa tämä tutkimus edustaa pitkittäissuuntaista varianttia. Useissa pitkittäissuuntaisissa agenda-setting -tutkimuksissa aikajänne on huomattavasti pidempi kuin yksi vuosi, joka on tämän tutkimuksen aikajänne. Esimerkiksi Brimeyer ym. (2012) tutkivat työvoiman liikehdintään keskittyneitä uutisointia Yhdysvalloissa lähes kolmen vuosikymmenen ajan. Nisbet ja Huges (2006) puolestaan tutkivat kasvien geenimanipuloinnista kertovaa uutisointia Yhdysvalloissa analysoimalla lehtiartikkeleita 25 vuoden ajalta. Huomiosykli eivät kuitenkaan kaikki kestä yhtä kauaa ja harva agenda pysyy lehdissä kymmeniä vuosia, ellei kyse ole niin sanotuista ikuisista aiheista, kuten työllisyyden kehittymisestä tai ilmastonmuutoksen etenemisestä. Tutkittavista aiheista Suomen talouskriisin politiikka on laajempi ja abstraktimpi kokonaisuus kuin Euroopan pakolaiskriisi, vaikka molempien prosessien juuret voidaan johtaa hyvin pitkälle historiaan. Koska Euroopan pakolaiskriisi saavutti

Suomen vasta tutkittavana vuonna, tutkimusajan pidentäminen aikaisempiin vuosiin ei todennäköisesti toisi lisäarvoa tuloksiin.

Downs kehitti teoriansa alun perin tarkastellakseen ympäristöongelmien saamaa huomiota Yhdysvalloissa. Teoriaa on tämänkin jälkeen käytetty – ja sen toteutumista on todistettu – etenkin ympäristöongelmien ja ilmastonmuutoksen uutisoinnissa (maailmalla esim. McComas ja Shanahan 1999, kotimaassa Suhonen 1994, Lyytimäki ja Tapio 2009, Lyytimäki 2011). Teoria tukee hyvin ympäristöön liittyvien ongelmien uutisointia, joka usein noudattaa Downsien ennustamaa aaltoilevaa ja itseään toistavaa kaavaa (McComas ja Shanahan 1999). Mallia on ympäristöaiheiden lisäksi käytetty etenkin päättymättömien tapahtumaketjujen kuten kansainvälisen terrorismin (Petersen 2009), kansallisen turvallisuuden (Bellavita 2005), tautiepidemioiden (Shih ym. 2008) ja EU:n alkoholipolitiikan (Ugland 2011) julkisagendan tutkimisessa.

Huomiosykli-teoria on kehitetty Yhdysvaltojen vahvasti kaupallisen median hallitsemassa ympäristössä. Ilmiö ei välttämättä ole universaali, vaan journalismin kulttuuritraditiot saattavat vaikuttaa huomiosyklin hallitsevuuteen. On olemassa tutkimustuloksia siitä, että ilmiö ei ole yhtä vahva Euroopassa. Myös se, miten tietyssä kulttuurissa käsitellään tiettyjä aiheita, vaikuttaa huomiosyklin muodostumiseen ja vahvuuteen (Brossard ym. 2004). Vaikka Downsien ideointia arvostetaan edelleen, huomiosykli-teorian alkuperäinen teoreettinen hahmotelma jätti kaipaamaan teorian faktoihin perustuvaa todistelua ja ylipäänsä yksityiskohtia. Kritiikin mukaan Downs ei hypoteesissaan onnistu ilmaisemaan selvästi mekanismeja, jotka johtavat huomiosykliin ja sen ylläpitämiseen (Nisbet ja Huges 2006, 6). Downsien mallia on kritisoitu etenkin siitä, että se pohjautuu pelkästään huomioihin, eikä tieteellisesti koottuun aineistoon, kuten esimerkiksi määrälliseen analyysiin (Peters ja Hogwood 1985, 239). Se ei myöskään huomioi sosiaalisia ja kulttuurillisia tekijöitä, jotka vaikuttavat ongelmien saaman huomion määrään (McComas ja Shanahan 1999, 35). Chyi ja McCombs (2004, 23) huomauttavat lisäksi, että agenda-settingin näkökulmasta Downsien malli mittaa *julkista huomiota (public attention)* eikä ongelmien suhteellista *merkityksellisyyttä (salience)*. Pieni ero on myös analysoitavassa yksikössä, sillä Downs mittasi laajasti määriteltyjä sosiaalisia ongelmia eikä tiettyntyyppisiä uutistapahtumia (emt., 23).

Vaikka Downsien alkuperäisessä teoriassa on puutteita, ajattelun pohjana, prosessien hahmottajana ja hypoteesien lähtökohtana Downsien teoretisointi pitää puolensa

edelleen. Teoriaa on vuosien varrella myös täydennetty kiitettävästi empiirisiin tutkimuksiin pohjautuvalla tiedolla. McComas ja Shanahan (1999) argumentoivat, että toisin kuin Downs vihjaa, ongelmien sisältämät ominaisuudet eivät voi olla ainoa huomiosyklejä selittävä ja laukaiseva tekijä. He kiinnittävät huomiota uutisten tarinallisuuden merkitykseen ja median tapaan rakentaa uutisointia lineaarisesti alku-keskikohta-loppu –rakenteella, jota myös huomiosyklit karkeasti ottaen noudattavat. Heidän mukaansa narratiivit antavat median uutisoimille ongelmille merkityksen, lisäävät niiden kiinnostavuutta ja näin nostavat niitä julkisagendalla. Tietyn uutisoinnin yhteydessä käytetyt narratiivit myös toistuvat huomiosykliden tapaan. McComas ja Shanahan pohtivatkin, pitäisikö huomiosyklejä kutsua narratiivisiksi sykleiksi (emt.). Tämä näkökulma on huomattavan lähellä kehystämisen teorian todistelemaa väitettä, jonka mukaan uutisen kehukset vaikuttavat voimakkaasti sen saamaan huomioon (Nisbet ja Huge 2006, Dearing ja Rogers 1996). Suurin ero kehysten ja narratiivien välillä on narratiivien tapa rakentaa merkitykset ajallisessa järjestyksessä (McComas ja Shanahan 1999). Pelkistetysti voidaan sanoa, että narratiivit ovat luonteeltaan lineaarisia, kun kehukset ovat ajallisia poikkileikkauksia.

Trumbo (1996) korostaa lähteiden merkitystä huomiosykliden rakentumisessa. Hän löysi yhteyden uutisten kehystyksen, lähteiden ja huomiosykliden välillä tutkiessaan ympäristöongelmien mediakäsittelyä Yhdysvalloissa kymmenen vuoden ajalta. Trumbon mukaan lähteiden valinnalla saattaa olla suurempi vaikutus aiheen saamaan elinaikaan kuin sillä, miten media informaation esittää. Tärkeä huomio on myös se, että tieteen edustajien käyttö lähteenä väheni, kun keskustelu kuumeni aiheen ympärillä (emt., 281).

Julkisyleisön tietämyksen ja huomiosykliden välillä voi niin ikään olla yhteys. Huomiosykliden syntymistä terrorismiuutisoinnissa tutkinut Petersen (2009) kutsuu ilmiötä *ymmärryksen asymmetriaksi*. Petersenin mukaan ymmärryksen asymmetria alkaa vaikuttaa Downsien huomiosykli-teorian kohdassa kolme, jolloin julkisyleisö alkaa ymmärtää ongelman korjaamisen vaikeuden. Vaikka tietoa olisi nopeiden tietoyhteyksien ja internetin aikakaudella tarjolla enemmän kuin koskaan, monimutkaisten prosessien ymmärryksen puute aiheuttaa julkisyleisön huomion hiipumisen. Tämä antaa Petersenin mukaan poliittisille päättäjille mahdollisuuden tarjota helppoja ratkaisuita hankaliin kokonaisuuksiin, joihin media puolestaan tarttuu. Tilanne johtaa huomiosyklin häiriintymiseen, jolloin sykli jää ”jumiin” kohtien kaksi

(huomion määrän raju kasvu) ja neljä (huomion hiipuminen) välille. Petersen esittää syyksi informaation prosessointiin tarvittavan älyllisen harjoituksen puutetta. Tällaista taitoa tarvitaan Petersenin mukaan erityisesti huomiosyklin kohdassa kolme, kun julkisyleisölle selviää ongelman mittaluokka ja sen korjaamisen hinta. Tämä voi pitää ongelman julkisuudessa pitkään. Jos ongelmaa aletaan lopulta selittää auki ilman yksinkertaistuksia, julkisyleisön on myös mahdollista asteittain ymmärtää se (Petersen 2009, 10–12). Petersen rajaa teoretisointinsa kansainväliseen terrorismiin ja sen käsittelyyn Yhdysvalloissa, mutta saman kaavan voi hyvin kuvitella toteutuvan myös muissa aiheissa. Esimerkiksi pitkään jatkuneen talouskriisin julkinen käsittely voisi hyvinkin sopia Petersenin teoriaan. Medialla on tapana tarjota iskeviä yksinkertaistuksia, koska ne vievät vähemmän tilaa, aikaa ja vaivaa kuin ymmärrystä kasvattavat, asioita taustoittavat jutut. Uhkakuvat ja iskevät turvallistamisargumentit voivat olla yksi tapa, jolla Petersenin ymmärryksen asymmetriaa ylläpidetään. Petersenin teoriaa voi kritisoida ainakin siitä, että se saattaa aliarvioida julkisyleisön kyvyn ymmärtää ja tulkita erilaisia prosesseja. Toisin päin kääntäen Petersen saattaa myös yliarvioida median vaikutusvallan.

Huomiosykli-teoriaa sivuaa myös Hilgartnerin ja Boskin (1988) kehittämä *julkisten areenoiden malli (public arenas model)*. Julkisten areenoiden malli keskittyy niin ikään tarkastelemaan miten erilaiset sosiaaliset ongelmat nousevat julkisuuteen ja sitten hiipuvat taustalle. Julkisten areenoiden mallissa keskeistä on myös taloustieteestä tuttu *resurssien niukkuus*. Hilgartnerin ja Boskin mukaan julkinen huomio on kovan kilpailun ja yleisön jatkuvan dramatiikannälän vuoksi niukka resurssi, josta sosiaaliset ongelmat kilpailevat. Julkisella tilalla on myös kantokyky, joka rajoittaa kerrallaan polttopisteessä olevien ongelmien enimmäistä määrää. Huomiokilpailussa vahvoilla ovat ne ongelmat, joilla on linkki useaan julkisen keskustelun areenaan. Näillä areenoilla huomiokilpailu tapahtuu, ja näiltä areenoilta ongelmat valikoituvat laajemman huomion kohteeksi. Yhdellä areenalla esiin noussut ongelma leviää nopeasti myös muille areenoille. Tällaisia areenoita ovat esimerkiksi oikeuslaitos, hallinnolliset laitokset, uutismedia, poliittiset järjestöt, etujärjestöt ja tiedeyhteisö. Areenoiden välistä liikennettä valvovat toimijat, jotka yrittävät nostaa ongelmia keskusteluun ja välittää tietoa paikasta toiseen. Tällaisia toimijoita ovat esimerkiksi toimittajat, poliitikot, erilaiset asiantuntijat ja lobbaajat (emt.). Julkisten areenoiden malli nostaa yhteiskunnan verkostomaisuuden yhdeksi tärkeäksi sosiaalisten ongelmien julkisuutta selittäväksi tekijäksi. Teema, jonka kanssa esimerkiksi Manuel Castells (2009) on myöhemmin jatkanut.

4.5 Yhteenveto

Neljästä erilaisesta teoriaperinteestä muodostuu lopulta luonnollinen jatkumo. Agenda-setting on prosessi, joka nostaa uutisaiheen käsittelyyn ja lopulta laukaisee huomiosyklin. Huomiosyklin keston ja muotoon puolestaan vaikuttavat kehystäminen ja kehysten eräänlaisena jatkeena toimivat turvallistamisargumentit. Teoriat ovat niin vahvasti yhteydessä, että ne ennemminkin tukevat toisiaan kuin syövät toisiltaan pois. Jokainen teoria tarjoaa omat työkalunsa monimutkaisten ja pitkäkestoisten uutisprosessien käsittelyyn.

Tässä tutkimuksessa uutisten määrä ensin mitataan, jonka jälkeen kuukausittaiset uutismäärät sijoitellaan aikajanalle. Sitten uutiset luokitellaan lähteiden, kehysten ja kokoluokan perusteella. Kehysten jatkona uutisista etsitään myös turvallistamiseen viittaavia argumentteja.

5 AINEISTO JA METODI

Tutkimuksen perusaineistona ovat Helsingin Sanomien vuoden 2015 paperilehdet. Tästä aineistosta tutkimukseen on valikoitunut yhteensä 84 lehteä, seitsemän kappaletta jokaiselta kuukaudelta. Lehti ilmestyi vuonna 2015 yhteensä 353 päivänä (Sanoma 2015), joten tutkimusaineiston otos on noin neljäsosa koko vuoden lehdistä. Otantamenetelmänä käytetään niin sanottua *constructed week* –metodia, joka vapaasti suomennettuna tarkoittaa *rakennettua viikkoa*. Pietilän luokittelussa menetelmä edustaa niin sanottua *ositettua otantaa*, jossa viikonpäivät vastaavat ositteita (1976, 69). Menetelmän on todettu toimivan sanomalehtipohjaisessa sisällön erittelyssä paremmin kuin esimerkiksi satunnainen otanta, koska se ei painota mitään tiettyä viikonpäivää. Tarkoituksena on saada kerättyä edustava otos mahdollisimman tehokkaasti (Riffe ym. 1993). Yhteensä aineistoksi kertyi 361 uutisjuttua, joista 149 koskee Euroopan pakolaiskriisiä ja 212 Suomen talouskriisin politiikkaa.

Juttuaineisto kerättiin seuraavalla menetelmällä: Tammikuulta on valittu kuun ensimmäinen maanantai, helmikuulta kuun ensimmäinen tiistai, maalikuulta kuun ensimmäinen keskiviikko, huhtikuulta kuun ensimmäinen torstai, toukokuulta kuun ensimmäinen perjantai, kesäkuulta kuun ensimmäinen lauantai ja heinäkuulta kuun ensimmäinen sunnuntai. Elokuulta puolestaan on valittu kuun toinen maanantai, syyskuulta kuun toinen tiistai ja niin edelleen. Kun järjestyksessä on päästy kuukauden neljännen viikonpäivän kierros loppuun, palataan jälleen kuukauden ensimmäiseen viikonpäivään. Eli esimerkiksi huhtikuun neljännen sunnuntain jälkeen on mukaan valittu toukokuun viidennen maanantain sijaan ensimmäinen. Tähän on syynä se, että suurimmassa osassa kuukausia ei ole viittä kappaletta jotain tiettyä viikonpäivää. Esimerkiksi vuoden 2015 toukokuussa maanantai-päiviä oli vain neljä kappaletta. Samalla tavoin on jatkettu, kunnes jokaiselta kuukaudelta on mukana yksi kappale kutakin viikonpäivää. Jos jokin tällä tavoin mukaan valikoitunut päivä on ollut päivä, jona lehteä ei ole jaettu, on otospäiväksi valittu kuun seuraava sama viikonpäivä. Tällaisia päiviä mukaan sattui ainoastaan yksi, maaliskuun ensimmäinen sunnuntai. Tuolloin lehteä ei jaettu pyhäinpäivän vuoksi. Tämän päivän sijasta mukaan valikoitui seuraava mahdollinen sunnuntai. Täydellinen lista tutkimusotoksen lehdistä löytyy liitteistä.

Rakennetun viikon menetelmää käyttäen tutkimusaineisto ei pääse vinoutumaan lehtien päiväkohtaisen rakenteen vuoksi. Esimerkiksi sunnuntain Helsingin Sanomat on rakenteeltaan, taitoltaan ja sivumäärältään kovin erilainen kuin vaikkapa keskiviikon lehti. Päiväkohtaiset erot vaikuttavat uutisten määrään, taittoon, ulkoasuun ja kokoon. Eroa on myös viikonpäivien välisessä tapahtumarikkaudessa. Esimerkiksi sunnuntaina valtiollisten virastojen kiinni ollessa ja joukkoviestinten toimiessa kevyemmällä miehityksellä, uutismaista materiaalia on tyypillisesti vähemmän kuin viikonpäivinä. Viikonloppuisin myös urheilu ja viihde ovat usein voimakkaammin esillä, koska monet tapahtumat ajoittuvat lauantaille ja sunnuntaille. Riffen ym. mukaan (1993) myös mainostilan viikonpäiväkohtaiset muutokset vaikuttavat huomattavasti lehdissä julkaistavien juttujen määrään.

Rakennetun viikon menetelmää käyttäen on päiväkohtaisen kattavuuden lisäksi saavutettu myös hyvä viikkokohtainen otoskattavuus. Koko vuodelta mukaan ei sattunut kuin kaksi viikkoa, joilta mukaan ei valikoitunut yhtään lehteä. Nämä viikot ovat 26.1.–1.2. sekä joulukuun viimeinen viikko, joka jäi nelipäiväiseksi tutkimusajankohdan päättyessä vuodenvaihteeseen. Kokonaisia viikkoja jäi tyystin tutkimuksen ulkopuolelle siis ainoastaan yksi kappale. Useimmilta viikoilta mukana on yhdestä kahteen lehteä, joiltakin kolme. Näin voidaan sanoa, että tutkimusotos edustaa monipuolisesti Helsingin Sanomien vuoden 2015 julkaisuja, eli tutkimuksen perusjoukkoa. Tämä on ensisijaisen tärkeää, sillä tutkimuksen tarkoituksena on muodostaa kuva koko vuoden aikana tapahtuvista uutisoinnin liikkeistä ja muutoksista. On kuitenkin muistettava, että otos ei voi koskaan täydellisesti edustaa perusjoukkoa (Vilka 2007, 57).

Tutkimusotoksen lehdistä on etsitty tutkittavia aihealueita koskevia juttuja määrällisen sisällön erittelyn keinoin. Krippendorff on määritellyt sisällön erittelyn seuraavasti: *”Sisällön erittely on tutkimustekniikka, jonka avulla voidaan tehdä toistettavia ja käyviä päätelmiä tekstien sisällöstä (tai muusta tarkoituksenmukaisesta materiaalista) aina niiden käytön konteksteihin”* (2013, 24). Pietilän (1976, 4) määritelmän mukaan sisällön erittely on *”joukko menettelytapoja, joita käyttäen dokumenttien sisällöstä voidaan tehdä havaintoja ja kerätä tietoa tieteellisiä pelisääntöjä noudattaen”*. Pietilän mukaan tutkittavat dokumenttiaineistot voidaan sisällön määrällistämisen ja luokittelun avulla mahdollista muuttaa ”pehmeistä” aineistoista ”koviksi” (emt., 13).

Määrällisellä tutkimuksella pyritään etsimään aineistosta säännönmukaisuuksia ja yhdistämään nämä säännönmukaisuudet teoriaan (Vilka 2007, 25). Määrällinen sisällön erittely perustuu tutkimusta varten luotuihin sisältöluokkiin, joiden avulla tutkimusaineisto järjestellään laskettavaan ja näin ollen mitattavaan muotoon. Sisältöluokista muodostuu luokittelurunko, joka käsittää kaikki tutkimuksessa käytetyt sisältöluokat määritelmiseen. Pietilän mukaan tutkimusongelma muodostaa lähtökohdan luokkien määrittelylle. Hänen mukaansa ”sisältöluokkien valintaa voidaan pitää tärkeimpänä sisällön erittelyä käyttävän tutkimuksen vaiheena”, sillä ”tutkittavat ilmiöt yhdistetään konkreettiseen sisältöön sisältöluokkien ja alkioiden avulla”. Alkioilla Pietilä tarkoittaa sellaisia sisällön osia, joiden katsotaan ilmaisevan jotain tiettyä tutkittavaa ilmiötä. Alkiot siis määrittävät sisältöluokkia (Pietilä 1976, 94–101). Tällaisia voivat olla esimerkiksi tietyn diskurssin piiriin kuuluvat sanat tai sanonnat.

Sisältöluokat voi muodostaa karkeasti jaoteltuna kahta erilaista menetelmää käyttäen: joko aineistolähtöisesti tai ulkopuolisen teoreettisen viitekehyksen avulla (emt., 97). Tässä tutkimuksessa sisältöluokat on rakennettu aineistolähtöisesti. Jonkinlainen luokittelurungon ranka oli toki mahdollista tehdä teoriapohjan avulla jo ennen tutkimusaineistoon tutustumista, mutta pääsääntöisesti luokat rakentuivat sen pohjalta, mitä aineistosta löytyi. Molemmille tutkittaville uutisaiheille (Suomen talouskriisin politiikka ja Euroopan pakolaiskriisi) rakennettiin oma luokittelurunkonsa. Syynä tähän on luonnollisesti se, että aiheet ja niiden käsittely poikkeavat runsaasti toisistaan. Euroopan pakolaiskriisi on aiheena konkreettisempi ja suppeampi kuin Suomen talouskriisin politiikka. Aiheiden uutisointia hallitsevat erityyppiset lähteet ja teemat. Kumpaankin tutkittavaan aiheeseen liittyy lisäksi mielenkiintoisia erityispiirteitä, jotka on helpompi huomioda erikseen kuin yhdessä. Olisi toki ollut mahdollista rakentaa vain yksi runko molempia aiheita varten, mutta siitä olisi tullut huomattavasti yleisluontoisempi kuin tällä menetelmällä.

Määrällisessä sisällön erittelyssä luokittelun kohteena ovat havaintoyksiköt (Pietilä 1976, 102), jotka tässä tapauksessa ovat kokonaisia uutisartikkeleita. Mukaan kelpuutettiin ainoastaan uutisjutut, mielipidekirjoituksia tai muita vastaavia ei ole otettu mukaan aineistoon. Juttu laskettiin omakseen aina, kun sille oli merkitty oma tekijä. Käyn seuraavaksi pääpiirteittäin ja tiivistetysti läpi juttujen luokittelun perusteita ja luokittelurunkojen eroja. Yksityiskohtaisempi selvitys, täydelliset luokittelurungot ja esimerkkejä sisältävät koodausohjeet löytyvät liitteistä.

Tutkimuksessa käytetyillä luokittelurungoilla on eroistaan huolimatta sama peruspohja: kaikki uutisjutut on luokiteltu järjestysnumeron, otsikon, päivämäärän, kuukauden, julkaisuosaston, kokoluokan ja visuaalisuuden mukaan. Lisäksi molemmissa aiheissa uutisjutuista on etsitty turvallistamisargumentteja. Luokittelurungot poikkeavat toisistaan lähde- ja teemaluokittelun osalta. Esimerkiksi Suomen talouskriisin politiikkaa koskevissa jutuissa on eroteltu toisistaan hallitus ja oppositio, kun Euroopan pakolaiskriisin kohdalla luokat on sulautettu yhdeksi kansanedustajien luokaksi. Hallituksen ja opposition välinen peliasetelma korostuu Simolan ja Reunasen (2010, 122) mukaan talouspolitiikassa, kun hallitus pyrkii perustelemaan päätöksensä ja oppositio horjuttamaan niiden uskottavuutta. Talouspolitiikka profiloituu voimakkaasti juuri opposition ja hallituksen väliseksi poliittiseksi kamppailuksi, kun pakolaiskriisissä jako on enemmän puoluekohtainen. Esimerkiksi perussuomalaisen ja kokoomuksen maahanmuuttokannat poikkeavat toisistaan selvästi, vaikka molemmat päätyivät hallitukseen. Vastaavasti pakolaiskriisin lähdeluokittelussa puolestaan niin sanotut tavikset jaettiin kahteen ryhmään: pakolaisiin sekä kantaväestön edustajiin. Samaa jaottelua ei ollut järkevää tehdä talouspolitiikan lähdeluokittelussa.

Toisena merkittävänä luokitteluerona pakolaiskriisi-uutisointiin on lisätty kokonaan omat maantieteellisen ulottuvuuden luokat. Pakolaiskriisi on aiheena konkreettisempi ja aluekohtaisempi kuin abstraktimpi talouspolitiikka, jota harvemmin määrittää tapahtumien fyysinen sijainti. Pakolaiskriisille rakennettiin omat tapahtumien maantieteelliseen sijaintiin perustuvat luokkansa, jotta uutisoinnin painopisteen muutokset tulisivat selvemmin esille.

Juttujen kokoluokka koodattiin kolmeportaisesti asteikolla suuri-keskikokoinen-pieni. Juttu on suuri, jos sen koko on enemmän kuin yksi sivu. Juttu on keskikokoinen, jos sen koko on yhdestä sivusta puoleen sivuun. Tämän alle jäävät jutut on koodattu luokkaan pieni. Jutut koodattiin myös visuaalisuuden perusteella karkeasti kahteen luokkaan: kuvalliset jutut ja kuvattomat jutut. Valokuvia sisältävien juttujen lisäksi kuvallisiksi uutisiksi laskettiin myös sellaiset jutut, jotka sisälsivät muita graafisia elementtejä tai visualisointeja. Kokoluokan ja kuvallisuuden koodaamisella yritetään hahmottaa uutisoinnin *merkityksellisyyden (salience)* muutosta. Merkityksellisyyden voidaan päätellä kasvaneen, jos siitä tehtyjen suurten tai keskikokoisten uutisjuttujen määrä kasvaa suhteessa pieniin juttuihin, tai jos kuvitettujen juttujen suhteellinen määrä lisääntyy. Merkityksellisyyteen vaikuttaa myös uutisen sijainti lehden taitossa. Mitä enemmän juttuja julkaistaan uutisten pääsivulla tiettyinä ajankohtana, sitä hallitsevampi

ja merkittävämpi uutisaihe on. Näillä mittareilla voidaan vahvistaa ja tarkentaa uutisjuttujen määrän muutoksista vedettäviä johtopäätöksiä.

Uutisjutuissa olevat tiedonlähteet on luokiteltu sen perusteella kenet (tai minkä) toimittaja oli jutussa lähteekseen merkinnyt. Sitaatit ja ”sen ja sen mukaan” –tyyliset tiedonannot on kukin merkitty omiin luokkiinsa sen perusteella, mitä kukin lähde luokittelussa edustaa. Kyse ei siis ole toimijoista, vaan tiedonantajista. Jos esimerkiksi jutussa kerrotaan Timo Soinin tehneen jotain, mutta tälle tiedolle ei ole merkitty lähdeä, koodaus on jätetty tekemättä. Toimittajaa ei ole kelpuutettu tietolähteeksi. Luokittelussa ei ole tehty eroa henkilö- ja asiakirjalähteiden välillä. Esimerkiksi ”hallitusohjelman mukaan...” –tyylisesti tekstiin kirjoitettu lähde on merkitty lähdeluokkaan hallitus. Tutkimuksessa tarkastellaan jonkin tietyn lähdeluokan esiintymistä jutuissa, ei niinkään lähteiden absoluuttisia määriä. Syynä tähän on se, että esimerkiksi eduskunnan täysistuntojen pohjalta tehdyissä uutisjutuissa saattaa esiintyä lähes kaksikymmentä kansanedustajaa, kun puheenvuoroja referoidaan lehteen. Puheenvuorot ovat kuitenkin usein hyvin saman tyyppisiä. Lähteitä on saatettu käyttää vain siksi, että sitaatteja on ollut helposti saatavilla ja taitossa on ollut tilaa. Lähteiden määrä ei välttämättä kerro siitä, kenen näkökanta jutussa on voimakkaimmin nostettu esille. Jos lähteitä laskettaisiin niiden absoluuttisen määrän pohjalta, tiettyjen lähdeluokkien merkitys voisi korostua väärin tavalla.

Juttujen teemat on luokiteltu niin ikään aihekohtaisesti. Teemaluokat on pyritty rakentamaan siten, että ne sulkisivat mahdollisimman hyvin toisensa pois. Näin ollen koodattava aineisto voitaisiin sijoittaa aina vain yhteen luokkaan. Jos jutussa on käsitelty useampaa teemaa, luokka on valittu uutisen kärjeksi valitun teeman mukaan. Toisin sanoen se teema, joka jutussa esiintyy ensimmäisenä, on tällöin ollut luokittelun perusteena. Pakolaiskriisi-uutisoinnissa teemaluokat ovat seuraavat:

- 1) Inhimillinen hätä ja avustus
- 2) Liikkuminen Euroopassa
- 3) Talous ja lainsäädännön muutokset
- 4) Konflikti: rikokset ja mielenilmaukset
- 5) Maahantulon prosessit Suomessa

Luokkien nimet kertonevat suhteellisen selkeästi, minkälaiset jutut luokkaan koodataan. Talous- ja lainsäädäntö –luokkaan on sijoitettu uutiset, joiden fokus on joko pakolaiskriisin aiheuttamissa kustannuksissa tai sen kriisin pohjalta tehdyissä

lainsäädännöllisissä muutoksissa. Liikkuminen Euroopassa ja Maahantulon prosessit Suomessa –luokat eroavat toisistaan siinä, että jälkimmäinen keskittyy nimenomaisesti siihen, mitä pakolaiselle tapahtuu sen jälkeen, kun hän on saapunut Suomen rajojen sisäpuolelle.

Talouskriisin politiikka on aihealueena laajempi ja hahmottomampi kuin pakolaiskriisi. Aiheen teemoittaminen osoittautuikin melko haastavaksi tehtäväksi, sillä ei ollut mitenkään tavatonta, että yhden jutun sisällä käsiteltiin useampaa teemaa. Lisäksi luokat leikkaavat toisiaan. Esimerkiksi yhteiskuntasopimus-luokka on yhteydessä julkisten menojen leikkaus, hallinnolliset uudistukset ja tuottavuus ja työelämä luokkiin, koska käytännössä yhteiskuntasopimus sisälsi jokaiseen näistä luokista kuuluvia uudistusehdotuksia. Tämän vuoksi luokka eriytettiin muista. Eriyttämisen puolesta puhuu myös se, että tällä tavoin yhteiskuntasopimuksen saamaa julkisuutta on helpompi tarkastella erillisenä ilmiönä. Teemaluokittelusta muodostui lopulta seuraava:

- 1) Taloudellisfilosofinen keskustelu
- 2) Kuluttaja-näkökulma
- 3) Julkisten menojen leikkaus
- 4) Hallinnolliset uudistukset
- 5) Tuottavuus ja työelämä
- 6) Yhteiskuntasopimus
- 7) Eurokriisi ja hätälainat
- 8) Budjetit ja kasvuennusteet
- 9) Muut

Aineiston luokittelurungon luotettavuutta on testattu luokittelemalla kymmenesosa tutkimusotannasta uudestaan lähteiden ja kehysluokkien (teema, sävy ja maantieteellinen ulottuvuus) osalta. Kaikkiaan 15 pakolaiskriisi- uutista ja 21 talouskriisiuutista luokiteltiin siis uudestaan. Alkuperäisen luokittelun ja varmennuskoodauksen välillä oli noin vuosi aikaa.

Pakolaiskriisiuutisoinnin luokittelu osoittautui epäluotettavammaksi kuin Suomen talouskriisin politiikan luokittelu. Pakolaiskriisiuutisten koodausrunkoa jouduttiinkin hiukan yksinkertaistamaan ja alkuperäisestä varmistuskoodauksen jälkeen, jotta luotettavuutta saataisiin kohennettua. Myös koodausohjetta täsmennettiin. Tämän jälkeen suoritettiin vielä uusi varmistusluokittelu, jonka jälkeen lähdeluokat osuivat yksiin 97 prosentin tarkkuudella, ja pakolaiskriisin kehysluokittelun toisto onnistui 83 prosentin tarkkuudella. Talousaiheissa uutisten lähteet löytyivät 86 prosentin

tarkkuudella ja kehysluokat 90 prosentin tarkkuudella. Pakolaiskriisissä hankalimmaksi osoittautui uutisten teemaluokittelu ja talouskriisissä uutisten lähteiden luokittelu.

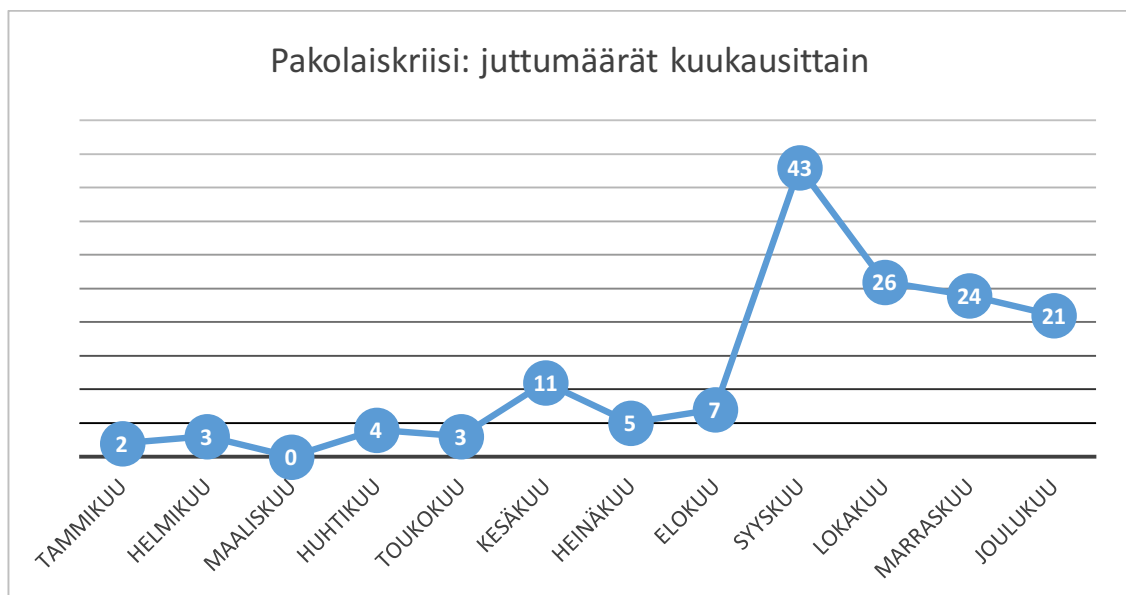
6 TULOKSET

Tässä luvussa esitetään tutkimuksen keskeiset tulokset pääasiassa graafisia kuvioita apuna käyttäen. Lisäksi olen listannut aineiston seasta löytyneet turvallistamisargumentit. Tulosten esittely etenee uutisaihe kerrallaan. Lopuksi tutkimuksen keskeisimmät tulokset tiivistetään yhteen.

6.1 Euroopan pakolaiskriisi

6.1.1 Uutisoinnin määrälliset muutokset

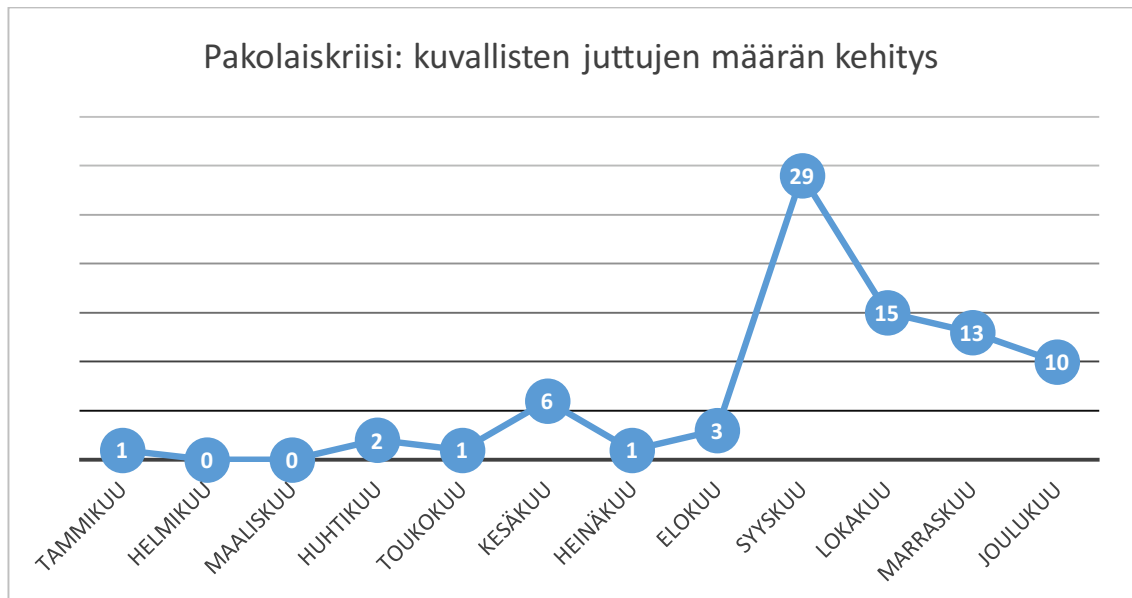
Euroopan pakolaiskriisiä koskevia uutisia löytyi tutkimusaineistosta yhteensä 149 kappaletta. Uutisten määrä pysyy vähäisenä koko alkuvuoden, kunnes kesäkuussa uutisointi vilkastuu. Toukokuuhun verrattuna kesäkuun juttumäärä on lähes nelinkertainen (ks. kuvio 1). Heinä-elokuussa uutisointi palaa takaisin matalammalle tasolle, mutta syyskuussa uutisten määrä ampaisee voimakkaaseen nousuun. Tämän jälkeen uutismäärät vähenevät kuukausi kuukaudelta. Joulukuussa uutisia julkaistaan enää vajaa puolet syyskuun huippumäärään verrattuna.

Kuvio 1. Euroopan pakolaiskriisistä julkaistut uutisjutut kappalemäärittäin.

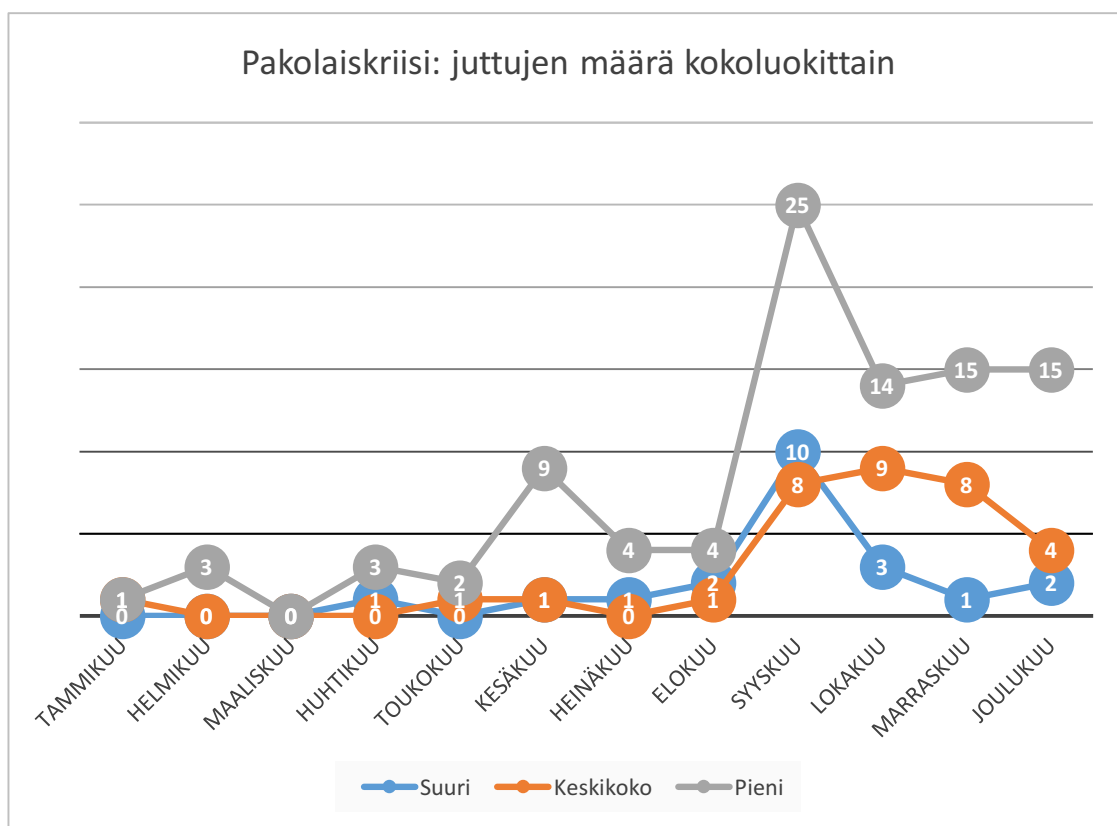
Pakolaiskriisiä koskevista jutuista yli puolet oli kuvitettu tavalla tai toisella. Kuva löytyi kaikkiaan 81:stä jutusta, kun kuvattomia uutisia oli 68 kappaletta. Kuvallisia juttuja oli siis 55 % kaikista jutuista. Kuvallisten juttujen määrän kasvu noudattaa melko tarkasti

juttujen kokonaismäärän kuukausittaista kasvua (ks. kuvio 2). Piikit koetaan kesäkuussa ja syyskuussa, jonka jälkeen määrä putoaa tasaisesti loppuvuotta kohden. Kuukautiseen juttumäärään suhteutettuna eniten juttuja kuvitettiin kesäkuussa (6 yhteensä 11 jutusta), syyskuussa (29/43 jutusta), lokakuussa (15/26 jutusta) ja marraskuussa (13/24 jutusta). Helmikuussa kuvallisia juttuja ei julkaistu yhtään.

Kuvio 2. Euroopan pakolaiskriisistä julkaistut kuvitetut jutut kuukausittain (N=149).

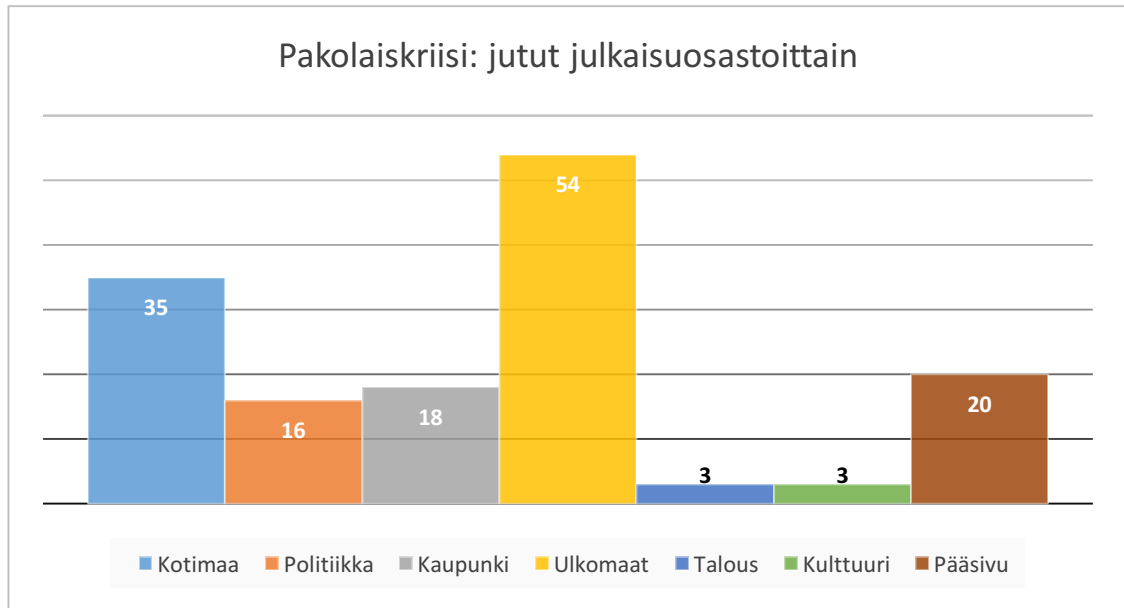
Uutisten kokoluokkaa tarkastellessa kesäkuun ja syyskuun piikit käyttäytyvät eri tavalla. Kesäkuussa piikki johtuu pienten juttujen määrällisestä kasvusta, kun syyskuussa kaikki kokoluokat kasvavat voimakkaasti (ks. kuvio 3). Elo-syyskuun jälkeen pienten juttujen määrä pienenee voimakkaasti pysyen kuitenkin tasaisen runsaana loppuvuoteen saakka. Keskisuurten juttujen määrä pysyy syyskuun tasolla aina marraskuuhun asti ja lasku tapahtuu vasta joulukuussa. Mielenkiintoista on, että suuria juttuja sen sijaan julkaistaan loppuvuonna lähes yhtä vähän kuin ennen syyskuun piikkiä.

Kuvio 3. Euroopan pakolaiskriisiä koskevien uutisten juttumäärät kokoluokittain.

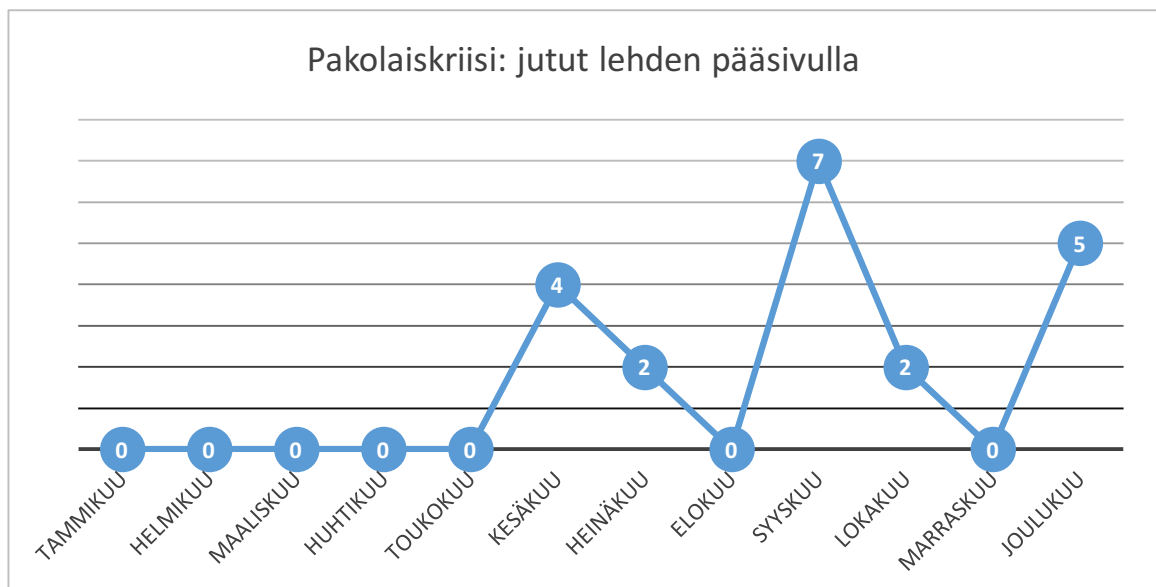
Suuria juttuja ei julkaistu lainkaan tammi-, helmi- ja toukokuussa. Keskipikoisia juttuja ei julkaistu tammi-, helmi-, huhti- ja heinäkuussa. Kaiken kaikkiaan suuria ja keskipikoisia juttuja julkaistiin vähän ennen syyskuuta. Yhteensä suuria juttuja julkaistiin 21, keskipikoisia 33 ja pieniä 95 kappaletta. Prosentuaalisesti suuria juttuja oli 14%, keskipikoisia 22% ja pieniä juttuja oli 64% kaikista jutuista.

Suurin osa Euroopan pakolaiskriisiä koskevista uutisista julkaistiin ulkomaan ja kotimaan osastoilla. Urheiluosastolla uutisia ei julkaistu yhtään, mutta kulttuuriosastolla pakolaiskriisijuttuja ilmestyi kolme kappaletta. Talousosastolla aihe näyttäytyi yhtä harvoin (ks. kuvio 4). Kaksi kolmesta talousosastolla julkaistusta uutisesta keskittyi turvapaikanhakijoiden majoituksen ympärille syntyneeseen liiketoimintaan, ja yhdessä Elinkeinoelämän keskusliitto varoittaa Suomea rajojen sulkemisen taloudellisista seurauksista. Uutisten pääsivulle pakolaiskriisi-aihe päättyi 20 kertaa, eli lähes joka neljännessä tutkimuksen lehdissä. Suhteellisesti mitattuna 13% kaikista pakolaiskriisi-uutisista julkaistiin uutisten pääsivulla.

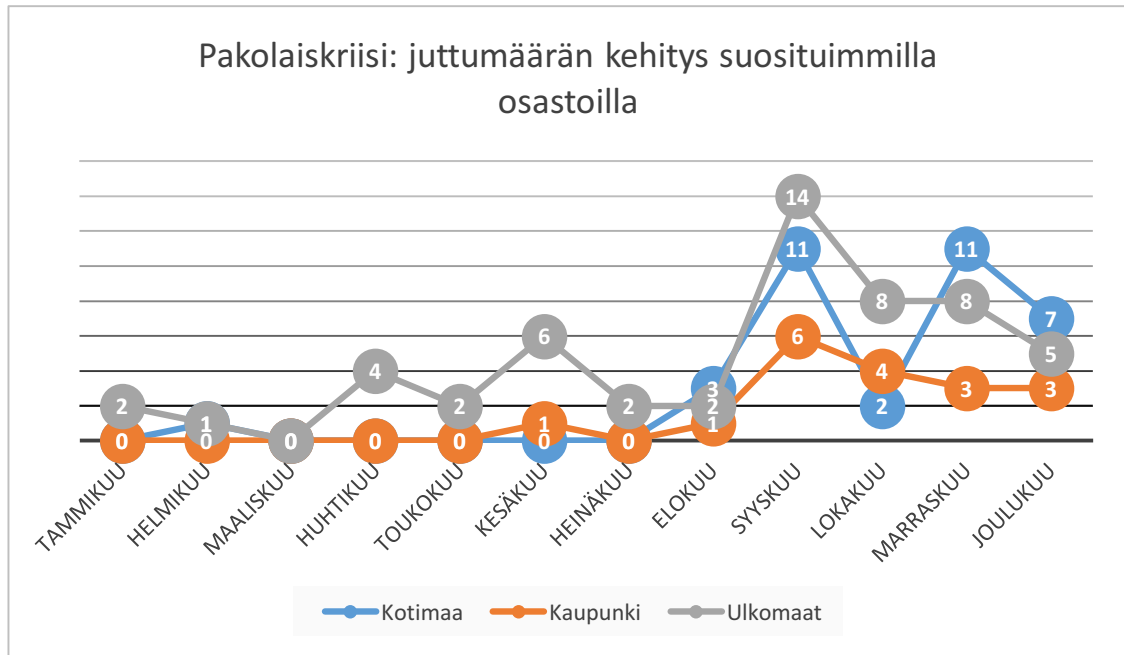

Kuvio 4. Euroopan pakolaiskriisistä julkaistut uutiset julkaisuosastoittain.

Pääuutissivulla pakolaiskriisin uutisointi keskittyy kolmelle kuukaudelle: kesä-, syys- ja joulukuulle. Kesä- ja syyskuun piikkiä voinee aiempiin tuloksiin nähden pitää odotettuna, mutta joulukuun etusivun uutismäärä on yllättävän korkea (ks. kuvio 5). Joulukuussa pääuutissivulla julkaistut jutut ovat yksinomaan turvapaikanhakijoihin liittyvien konfliktien ja rikosten uutisointeja.

Kuvio 5. Euroopan pakolaiskriisiuutisoinnin määrä Helsingin Sanomien pääuutissivulla.

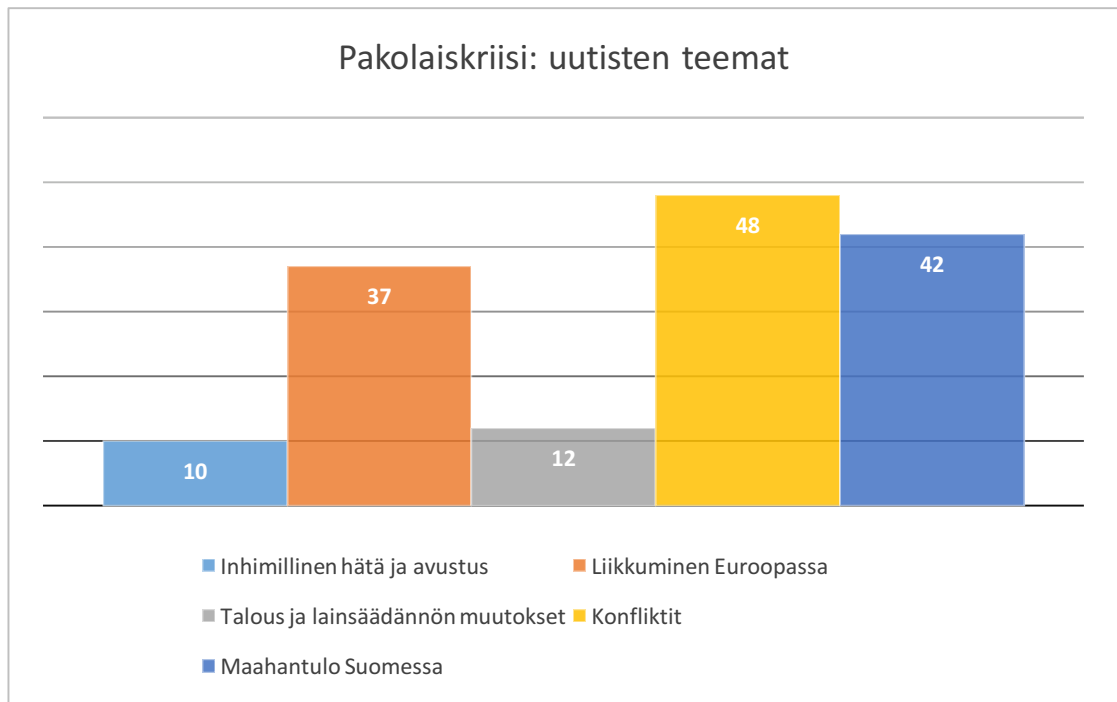

Kuvio 6. Pakolaiskriisiuutisoinnin määrä kotimaa-, kaupunki-, ja ulkomaan osastoilla.

Kun kolme pakolaiskriisin osalta vilkkainta osastoa tarkastellaan, voidaan huomata, että aiheen sijoittelu lehden palstalla muuttuu merkittävästi kesän jälkeen. Syyskuusta alkaen huomio alkaa kääntyä alkuvuotta hallinneesta Ulkomaat-osastosta Kotimaa- ja Kaupunki-osastoille. Syyskuussa näiden kahden osaston yhteenlaskettu uutismäärä on ensi kertaa suurempi kuin ulkomaanosaston. Lokakuussa tilanne kääntyy toisin päin, mutta marras-joulukuussa kotimaan uutisia on selvästi enemmän.

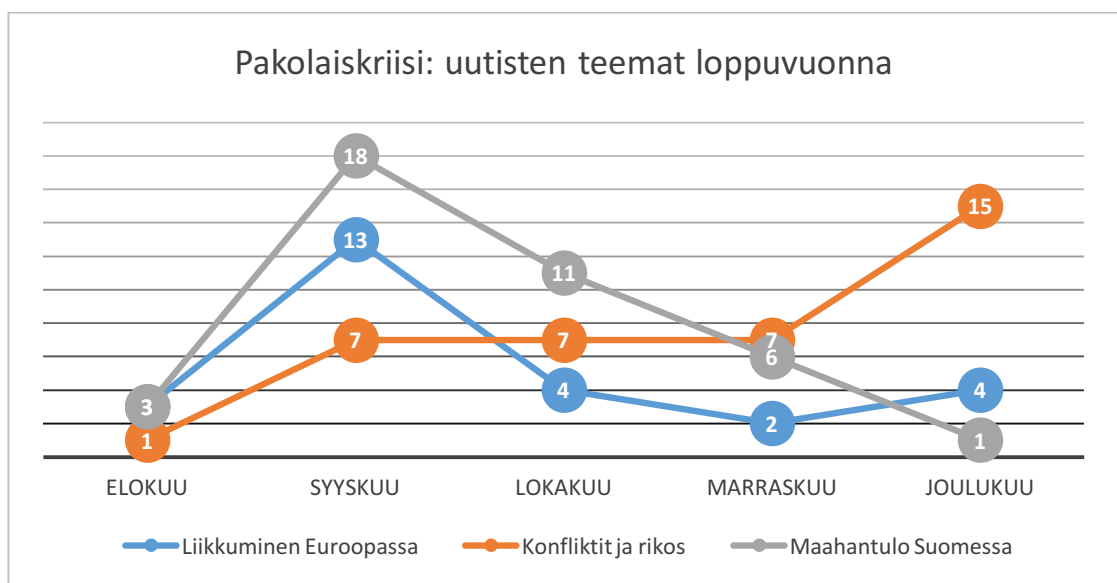
6.1.2 Uutisoinnin kehystys

Uutisten teemojen osalta kolme sisältöluokkaa ovat selkeästi muita enemmän edustettuna: liikkuminen Euroopassa, maahantulo sekä konfliktit ja rikokset (ks. kuvio 7). Hieman yllättäen maahanmuuton taloudellisista kustannuksista ja sitä seuranneista lainsäädännön muutoksista uutisoitiin vähäisesti. Myös kriisin taustalla olevan inhimillisen hädän ja avustustyön uutisointia voi pitää melko vähäisenä.

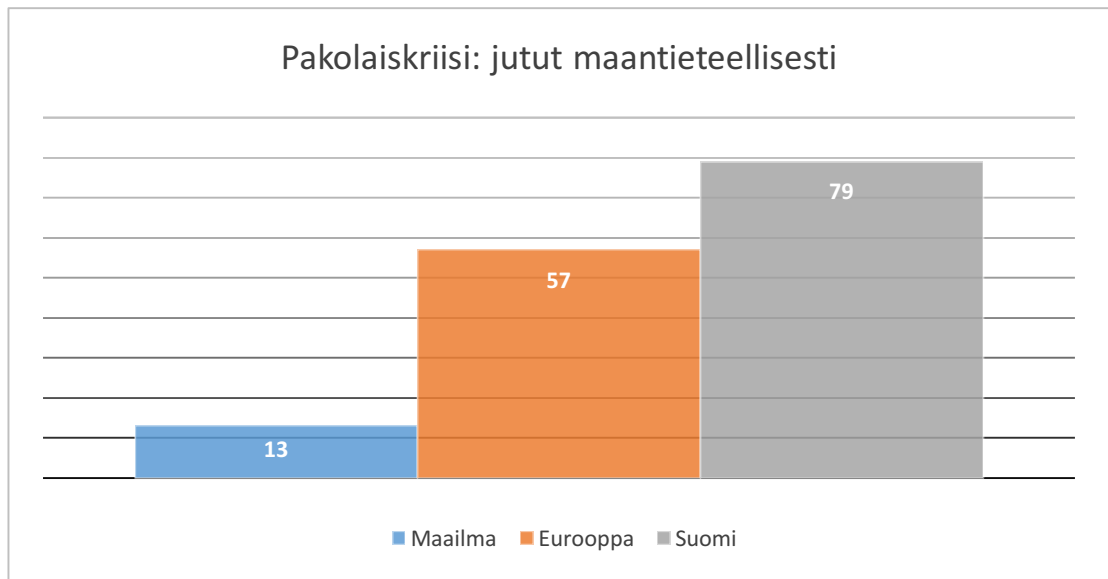

Kuvio 7. Euroopan pakolaiskriisiä koskevat uutisjutut jaoteltuna teemoittain (N=149).

Konflikti ja rikos –teema painottuu etenkin loppuvuonna. Joulukuussa suurin osa pakolaiskriisi-aiheesta julkaistuista uutisista sijoittuu tähän luokkaan (ks. kuvio 8). Maahantulo-uutisointi puolestaan vähenee asteittain syyskuun piikistä loppuvuotta kohden.

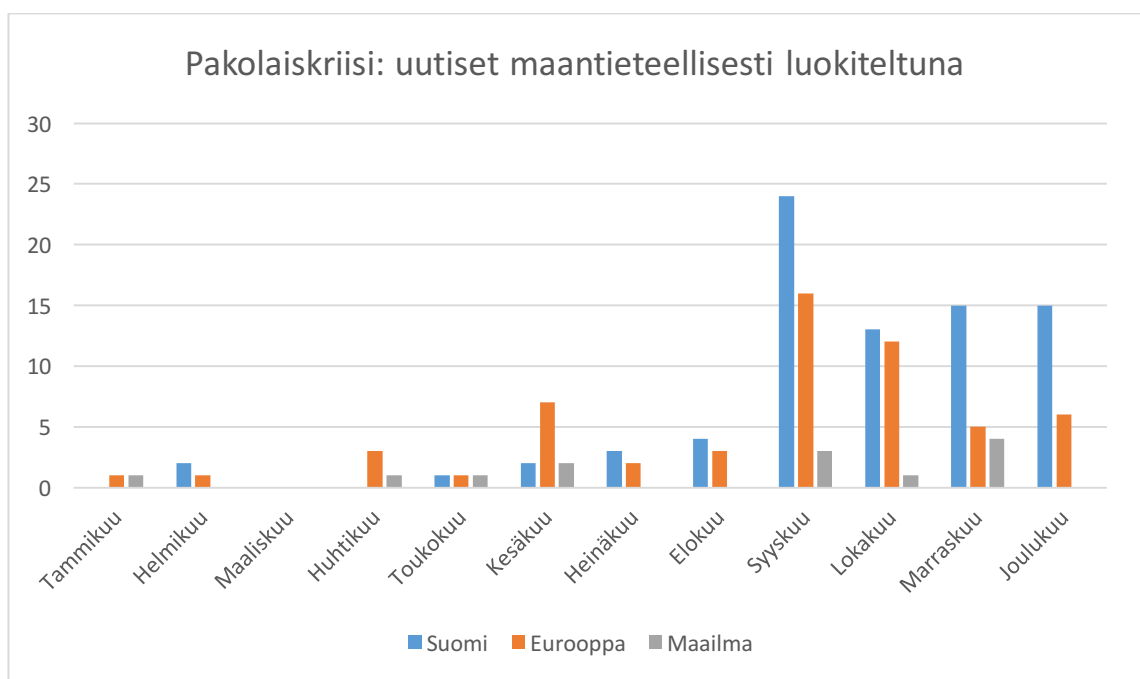

Kuvio 8. Euroopan pakolaiskriisiä koskevat uutiset kolmen määrällisesti suurimman teemakategorian mukaan elokuusta joulukuuhun (N=102).

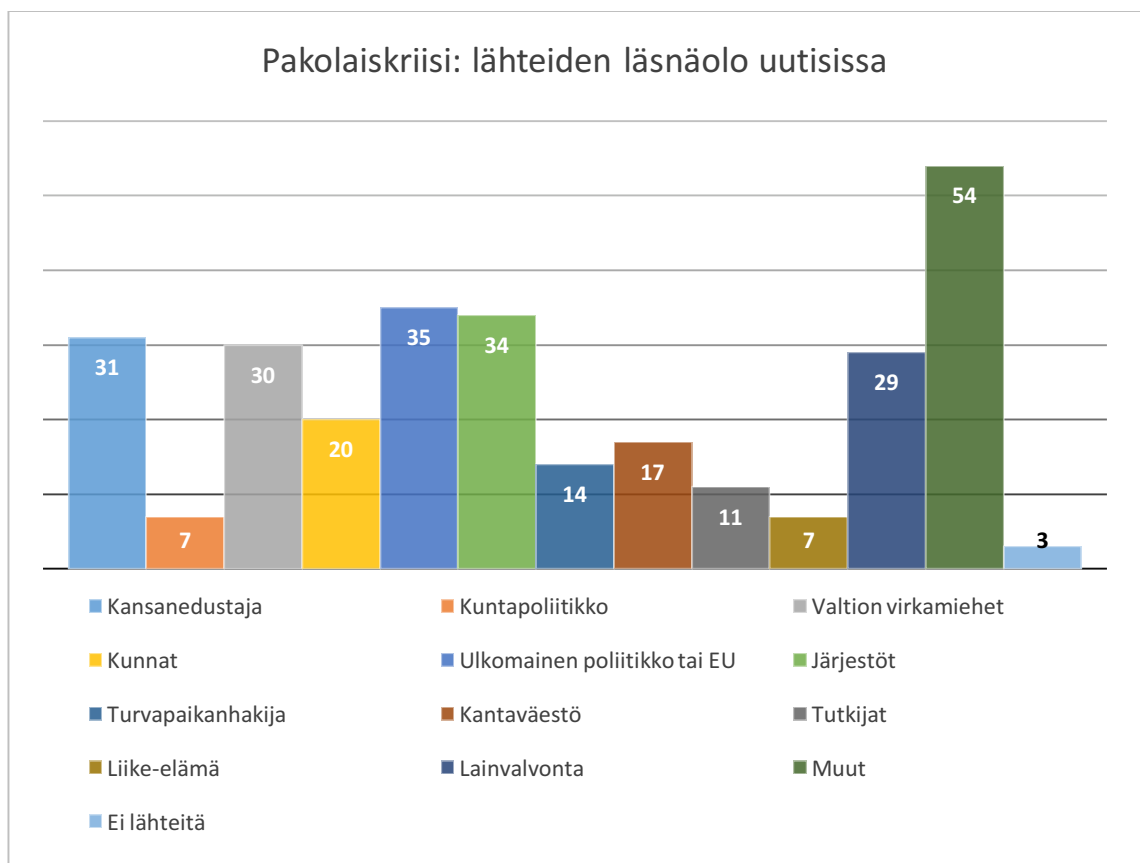
Kuvio 9. Euroopan pakolaiskriisiä koskevat uutiset maantieteellisesti luokiteltuna (N=149).

Maantieteellisessä luokittelussa yli puolet uutisista sijoittuu luokkaan Suomi (Ks. kuvio 9). Kesään asti suuri osa uutisoinnista sijoittuu luokkaan Eurooppa, mutta loppuvuoteen mennessä painopiste on siirtynyt selvästi Suomeen (ks. kuvio 10). Heinäkuusta eteenpäin Suomen sisäistä uutisointia on määrällisesti enemmän kuin Suomen ulkopuolista uutisointia. Ainoan poikkeuksen tekee lokakuu, jolloin puntit ovat tasan. Sama muutos voidaan nähdä myös, kun uutiset luokitellaan julkaisuosastojensa perusteella (ks. kuvio 6).

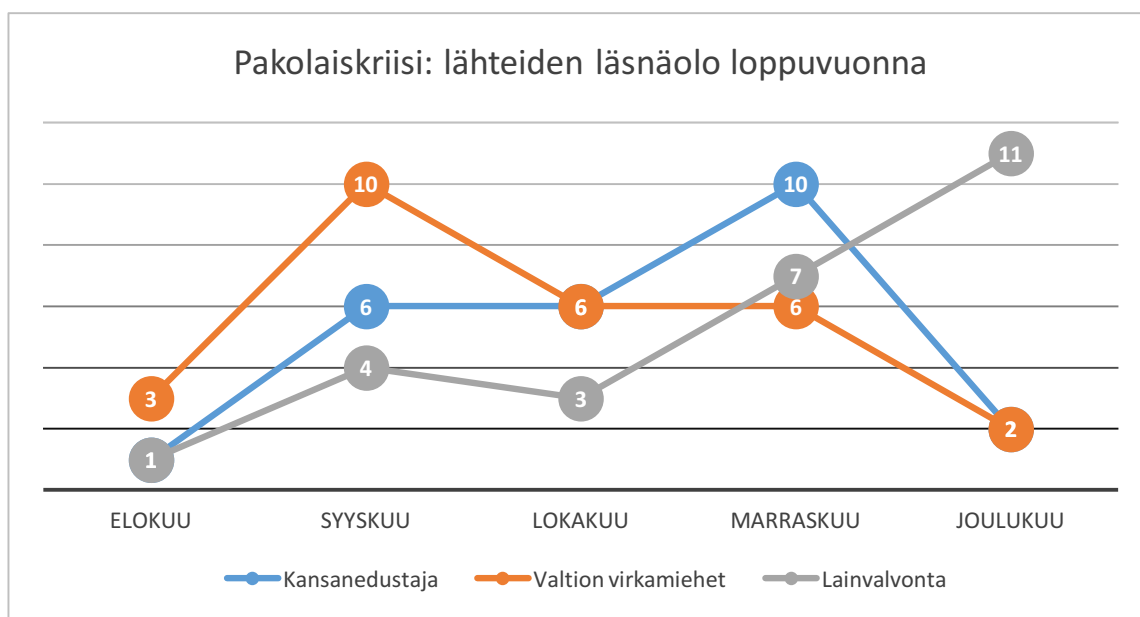

Kuvio 10. Euroopan pakolaiskriisiuutisten luokittelu maantieteellisesti kuukausittain.

Pakolaiskriisi-uutisoinnin lähteenä korostuu muista, pääosin ulkomaisista medioista, lainattu materiaali. Lainatut lähteet on sijoitettu kategoriaan *muut*, jonka vuoksi se on suurin yksittäinen jutuissa esiintyvä lähderyhmä. Suomen kansanedustajat, ulkomaiset poliitikot, järjestöt ja valtion virkamiehet ovat myös läsnä useissa uutisjutuissa. Kuntapoliitikot ja kuntien työntekijät sekä virkamiehet pääsevät ääneen selvästi harvemmin kuin valtakunnallisen tason virkamiehet. Niin kutsutut tavalliset ihmiset, jotka on jaoteltu luokkiin *turvapaikanhakija* ja *kantaväestö*, ovat edustettuna useammassa jutussa kuin kuntien poliitikot tai työntekijät. Kantaväestön edustaja löytyy hiukan useammasta jutusta kuin turvapaikanhakija, mutta ero ei ole merkittävä.

Kuvio 11. Pakolaiskriisiuutisoinnin lähteet. Kuvattuna uutisjuttujen kappalemäärä, jossa jokin tietty lähde esiintyy. Esimerkiksi kansanedustaja-luokan lähde esiintyy kaikkiaan 31 uutisjutussa.

Kuvio 12. Pakolaiskriisiuutisoinnin lähteitä loppuvuonna 2015. Kuvattuna uutisjuttujen kappalemäärä, jossa jokin tietty lähde esiintyy.

Kuten jo uutisten teemoituksen muutoksesta voi päätellä, poliisien, rajavartioiden ja muiden lainvalvojen esiintyminen uutisten lähteinä kasvaa silmiinpistävästi loppuvuotta kohden (ks. kuvio 12). Kansanedustajien ja valtion virkamiesten vahva edustus puolestaan putoaa selvästi. Etenkin marras- ja joulukuun välillä pudotusta tulee runsaasti.

6.1.3 Turvallistaminen uutisoinnissa

Turvallistamisella ja turvallistamisargumentilla tarkoitetaan retorista tekoa, jonka avulla jokin asia saadaan näyttämään jonkin tietyn ihmisryhmän olemassaoloa uhkaavalta ongelmalta. Tällaisen ongelman korjaaminen esitetään vahvaa johtajuutta ja lujia toimenpiteitä vaativana. Onnistuneesti turvallistettu asia on viety normaalin poliittisen käytännön yläpuolelle tilaan, jossa poikkeuksellisten toimien käyttäminen on mahdollista (Buzan ym. 1998). Tyypillisiä piirteitä turvallistamisargumentille on uhkakuvien esittäminen. Usein uhkan väitetään toteutuvan, jos jotain asiaa tai tilannetta ei hoideta kuten argumentin esittäjä haluaa. Kun tällaisia argumentteja näyttäytyy median uutisoinnissa, se viittaa siihen, että uutisaihe on kehystetty turvallisuusuhkaksi. Tässä tutkimuksessa turvallistamisen kehyksiä tutkittiin yksinomaan turvallisuusargumentteja etsimällä. Turvallistamisen teoriaa on käyty tarkemmin läpi luvussa 4.3.

Tutkimusmateriaalin Euroopan pakolaiskriisiä koskevista uutisista löytyi yhteensä viisi kappaletta Suomea, jotain sen osaa tai yhteisöä koskevaa turvallistamisargumenttia. Lisäksi uutisista löytyi neljä turvallistamisargumenttia, jotka koskivat ulkomaalaista yhteisöä, valtiota tai ryhmää. Nämä argumentit jäävät pois tutkimuksesta, koska tarkastelussa on yksinomaan Suomalaista yhteiskuntaa, sen väestönosaa tai instituutiota koskeva turvallistaminen. Koska Suomi on elimellisesti osa Eurooppaa ja EU:ta, turvallistamisargumentin voidaan laskea koskevan Suomea myös silloin, kun koko Euroopan turvallisuuteen vedotaan. Tässä yhteydessä Euroopan turvallisuuteen vetoavat argumentit on laskettu mukaan.

Prosentuaalisesti turvallistamisargumentteja löytyi reilusta kolmesta prosentista uutisia. Määrää voidaan pitää vähäisenä. Argumenteissa turvapaikanhakijoiden määrä esitetään tyypillisesti uhkana Euroopan yhtenäisyydelle ja EU:lle tai Suomen yhteiskuntajärjestykselle. Esimerkiksi uhkakuvia Suomen kansallisen kulttuurin häviämisestä ei lehdessä esitetty lainkaan. Seuraavaan listaan on koottu esimerkki jokaisesta turvallistamisargumenteja sisältävästä uutisesta. Suora lainaus on merkitty kursiiivilla.

Helsingin Sanomat 28.11.2015, juttu ”Niinistö: Suomi on täynnä”

Puolustusministeri Jussi Niinistö: *"Pidän maahanmuuttotilannetta huolestuttavana. Hallitsematon maahanmuutto on uhka koko yhteiskunnalle. Suomi alkaa olla täynnä." Niinistö kehuu Venäjää siinä, että se on huolehtinut Suomen ja Venäjän välisen rajan valvonnasta "mallikkaasti". "Toinen asia on se, jos Venäjä alkaa suunnata pakolaisvirtoja Suomen rajalle. Se olisi sellaista toimintaa, joka panisi meidän yhteiskuntamme nopeasti sekaisin. Sen verran paljon niitä pyrkijöitä on. Sen takia meillä täytyy Norjan tavoin olla valmisteilla pikakäännytyslakeja."*

Helsingin Sanomat 26.8.2015, juttu ”Niinistö: Eurooppa elää nyt vaaran vuosiaan”

Presidentti Sauli Niinistö: *Siirtolaiskriisin epäonnistunut hoito voi haastaa vapaan liikkuvuuden Euroopassa, Niinistö sanoi. "Epäonnistuminen tähän ongelmaan vastaamisessa tulee johtamaan vakaviin seuraamuksiin Euroopassa. Voi kysyä, kestääkö esimerkiksi Schengen-järjestelmä mitä tahansa?"*

Helsingin Sanomat 12.11.2015, juttu ”EU vaatii Afrikkaa ottamaan omansa takaisin”

Pääministeri Juha Sipilä: *"Jos me ei saada yhteisesti sovittuja toimia kasaan, niin nämä toimet (Eurooppaan nousee lisää raja-aitoja) tulee Euroopassa lisääntymään."*

Helsingin Sanomat 26.10.2015, juttu ”Pakolaiskriisi kiristää välejä Länsi-Balkanilla”

Slovenian pääministeri Miro Cerar: *"Jos emme ryhdy välittömiin toimiin kentällä seuraavien päivien ja viikkojen aikana, uskon, että Euroopan unioni ja Eurooppa kokonaisuudessaan alkavat hajota."*

Helsingin Sanomat 3.10.2015, juttu ”Turvapaikanhakijat saatava heti töihin”

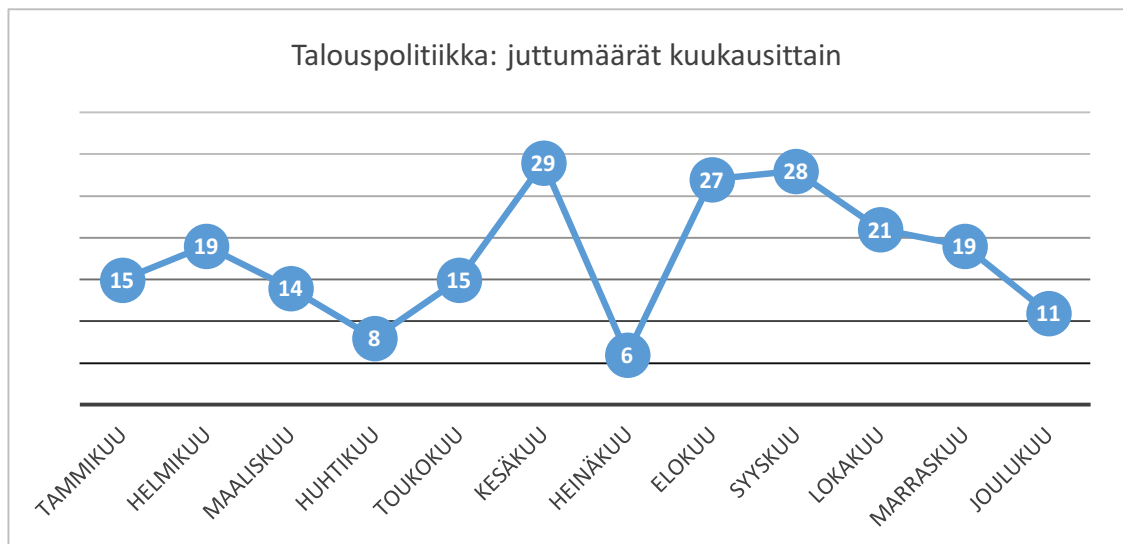
Suomi joutuu vaikeuksiin kasvavan pakolaistulvan kanssa, jos turvapaikanhakijat jätetään pitkäksi aikaa toimeettomiksi vastaanottokeskuksiin. Näin arvioi Antti Pentikäinen, joka on juuri aloittanut pääministeri Juha Sipilän (kesk) erityisedustajana Välimeren pakolaiskriisin hoidossa. "Nykyisellä kotouttamispolitiikalla tulemme epäonnistumaan. Turvapaikanhakijat on saatava heti töihin ja lapset kouluihin", Pentikäinen sanoo. "Heille voisi tarjota vaikkapa talkootyötä ennen kuin mahdolliset lakiesteet varsinaisen työllistämisen tieltä on korjattu."..."Yksin jääneet yhteiskunnan pudokkaat ovat niitä, joista terroristijärjestö Isis on rekrytoinut taistelijoita", hän sanoo.

Kuten esimerkeistä voidaan huomata, turvallistamisargumentteja esittivät yhtä poikkeusta lukuun ottamatta ministerit tai presidentti. Poikkeustapauksessakin kyseessä oli pääministeri Juha Sipilän erityisavustaja, joten tämänkin argumentin esittäjän voidaan katsoa edustavan kansallista poliittista eliittiä. Ajallisesti kaikki turvallistamisargumentin sisältävät uutiset sijoittuvat loppuvuoteen. Ensimmäinen tutkimusotokseen mukaan tullut argumentti esitettiin elokuun lopussa ja loput lokamarraskuun aikana.

6.2 Suomen talouskriisin politiikka

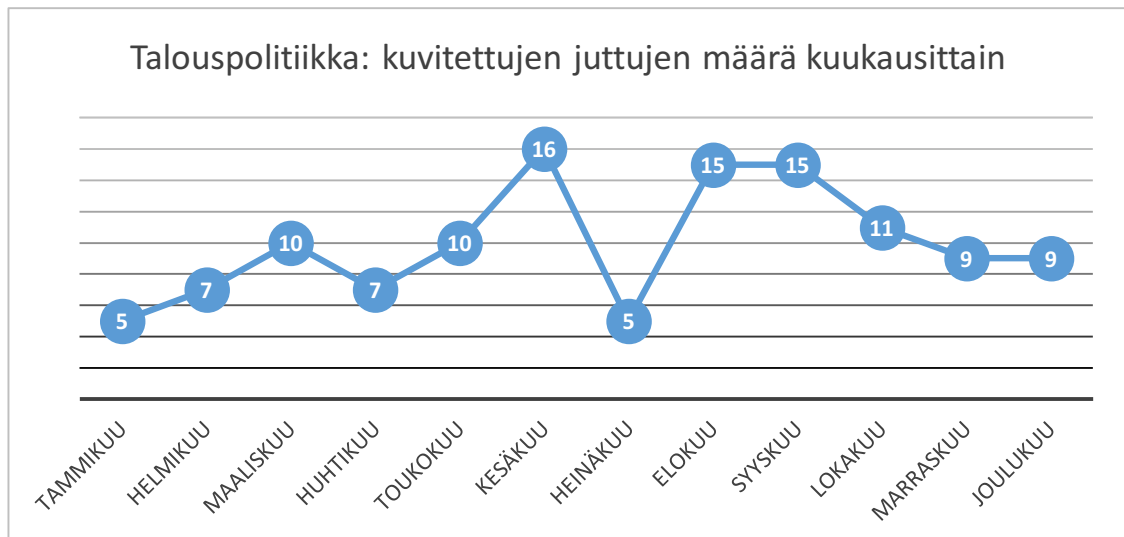
6.2.1 Uutisoinnin määrälliset muutokset

Suomen talouskriisin politiikkaa koskevia uutisia kertyi tutkittavaksi yhteensä 212 kappaletta. Jutut jakautuvat vuoden ympäri huomattavasti tasaisemmin kuin pakolaiskriisiä koskevat jutut (ks. kuvio 13). Vuodelle sijoittuu kaksi selkeää piikkiä: vaalien jälkeen kesäkuussa ja eduskunnan kesätauon jälkeen elokuussa. Myös helmikuussa juttumäärä on koholla verrattuna sitä edeltävään ja sen jälkeisiin kuukausiin. Syyskuussa uutisten määrä pysyy edelleen korkeana, kunnes se alkaa asteittain pudota vuoden loppua kohden.

Kuvio 13. Helsingin Sanomissa julkaistujen Suomen talouskriisin politiikkaa koskevien uutisjuttujen määrän muutos kuukausittain vuonna 2015 (N=212).

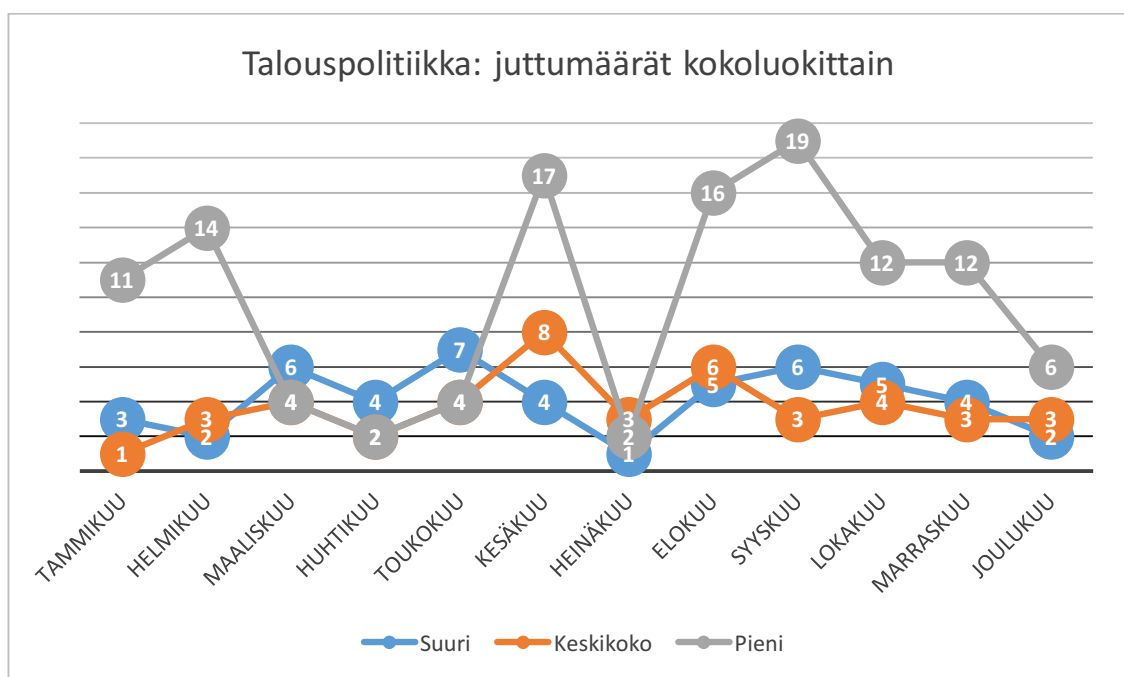
Talouskriisin politiikkaa koskevia kuvitettuja juttuja oli yhteensä 119 kappaletta, eli 56% kaikista jutuista, eli suhteellisesti saman verran kuin Euroopan pakolaiskriisiä koskevissa jutuissa (55%). Kuvallisten juttujen määrä noudattaa melko tarkasti juttujen kokonaismäärän kehitystä (ks. kuvio 14). Piikit ovat kesä- ja elokuussa.

Kuvio 14. Taluskriisin politiikkaa koskevien kuvitettujen uutisjuttujen määrän kehitys kuukausittain.

Uutisjutuista suurin osa (119 kappaletta) oli kokoluokaltaan pieniä. Tämä on yli puolet (56%) kaikista jutuista. Suurikokoisia juttuja löytyi 49 kappaletta, eli 23% kaikista jutuista. Tämän on selvästi enemmän kuin pakolaiskriisi-uutisoinnissa, jossa vastaava luku on 14%. Keskikokoisia juttuja aineistosta löytyi 44 kappaletta (21%).

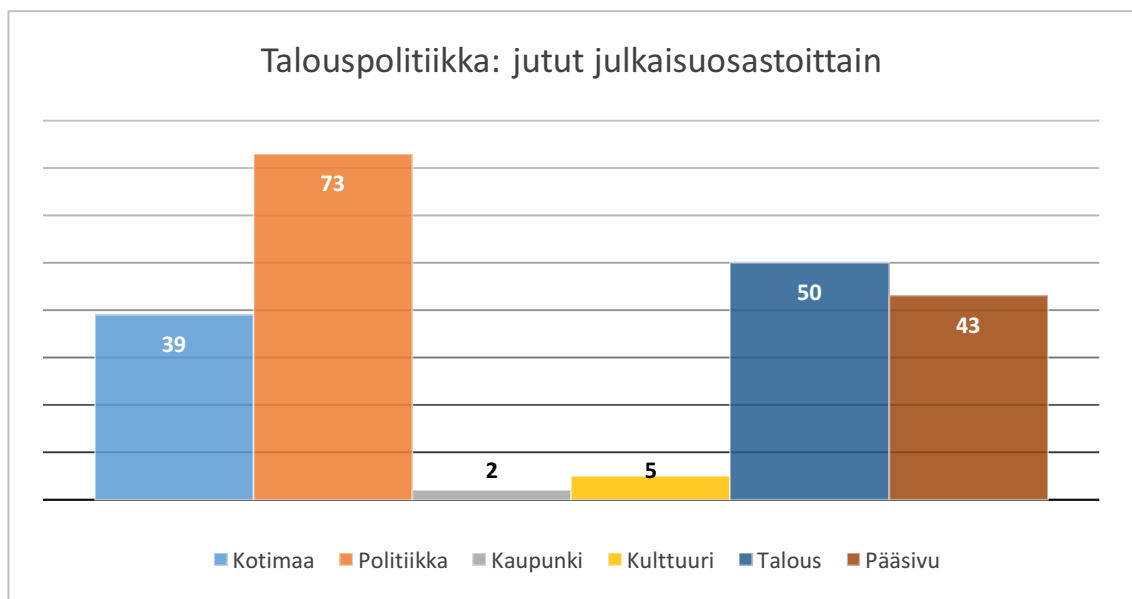
Suurten ja keskikokoisten juttujen julkaisu on levittäytynyt melko tasaisesti koko vuoden ajalle, kun helmi-, kesä- ja elo-syyskuun piikit syntyvät lähes yksinomaan pienikokoisista jutuista (ks. kuvio 15). Loppuvuotta kohden pienten juttujen määrä laskee tuttuun tapaan asteittain.

Kuvio 15. Helsingin Sanomissa julkaistujen talouskriisin politiikkaa käsittelevien uutisten jaottelu kokoluokittain.

Talouskriisin politiikkaa koskevia uutisia julkaistiin runsaimmin politiikan ja talouden osastoilla, joiden uutismäärät käsittivät yli puolet kaikista aihealueen uutisista (ks. kuvio 16). Uutisia julkaistiin runsaasti myös uutisten pääsivulla, kaikkiaan 43 kappaletta. Tämä tarkoittaa sitä, että kaikista tutkimukseen valikoituneista lehdistä enemmän kuin joka toisessa uutisten pääsivulla oli juttu talouskriisin politiikasta. Suhteellisesti määrä on 20% kaikista aihealuetta koskeneista uutisista. Pakolaiskriisi-uutisten kohdalla vastaava luku oli 13%.

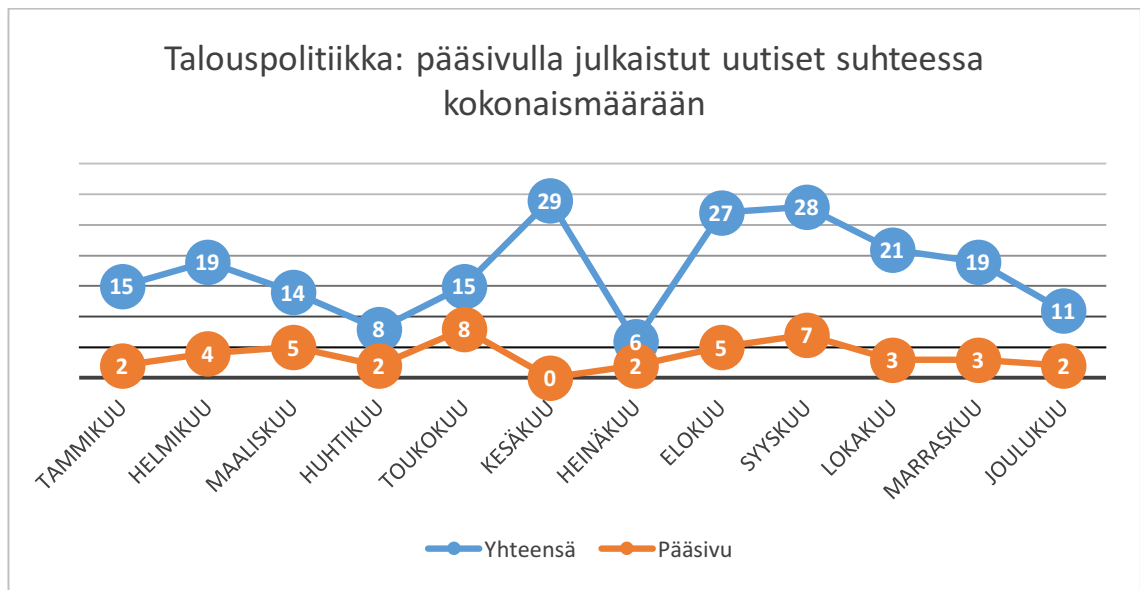
Talouskriisin politiikka väritti kotimaan osastoa, mutta kaupunki-osastolla juttuja julkaistiin vain kaksi. Aihe työntyi myös kulttuuriosastolle, jonka sivuilla aihealuetta koskevia juttuja julkaistiin viisi kappaletta. Kaikki kulttuuriosastolla julkaistut uutiset sijoittuvat aikavälille elo-marraskuu. Urheiluosastolla juttuja ei ilmestynyt yhtäkään.

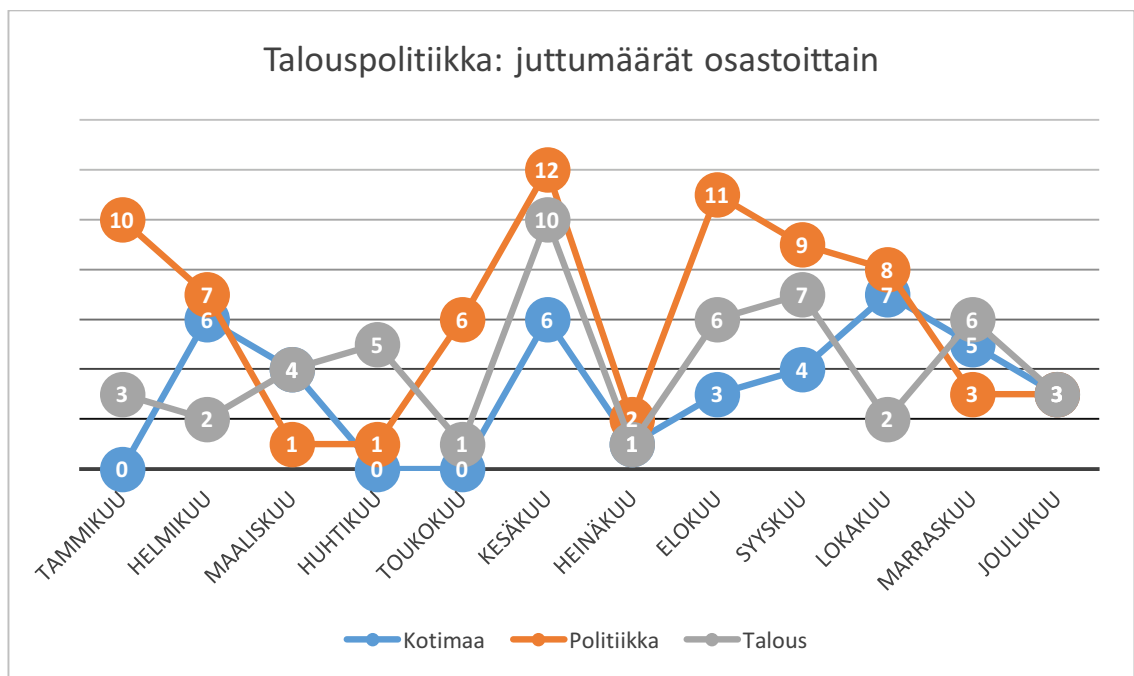
Kuvio 16. Talouskriisin politiikkaa koskevat jutut jaoteltuna julkaisuosastoittain (N=212).

Uutisten pääsivulla julkaistujen juttujen määrät pysyvät melko tasaisena vuoden ympäri (ks. kuvio 17.). Pääsivun juttujen määrä ei näytä loppuvuotta lukuun ottamatta seuraavan juurikaan juttujen kokonaismäärän kehitystä. Erityisen mielenkiintoista on se, että kesäkuussa, joka on koko tutkimusotoksen vilkkain julkaisukuukausi 29:lla uutisella, yhtäkään juttua ei julkaistu uutisten pääsivulla. Sen sijaan toukokuussa, jolloin

juttuja julkaistaan vuoden keskiarvoon nähden vähän, pääsivun juttuja on enemmän kuin minään muuna kuukautena.

Kuvio 17. Taluskriisin politiikkaa koskevien juttujen julkaisumäärät pääuutissivulla ja yhteensä.

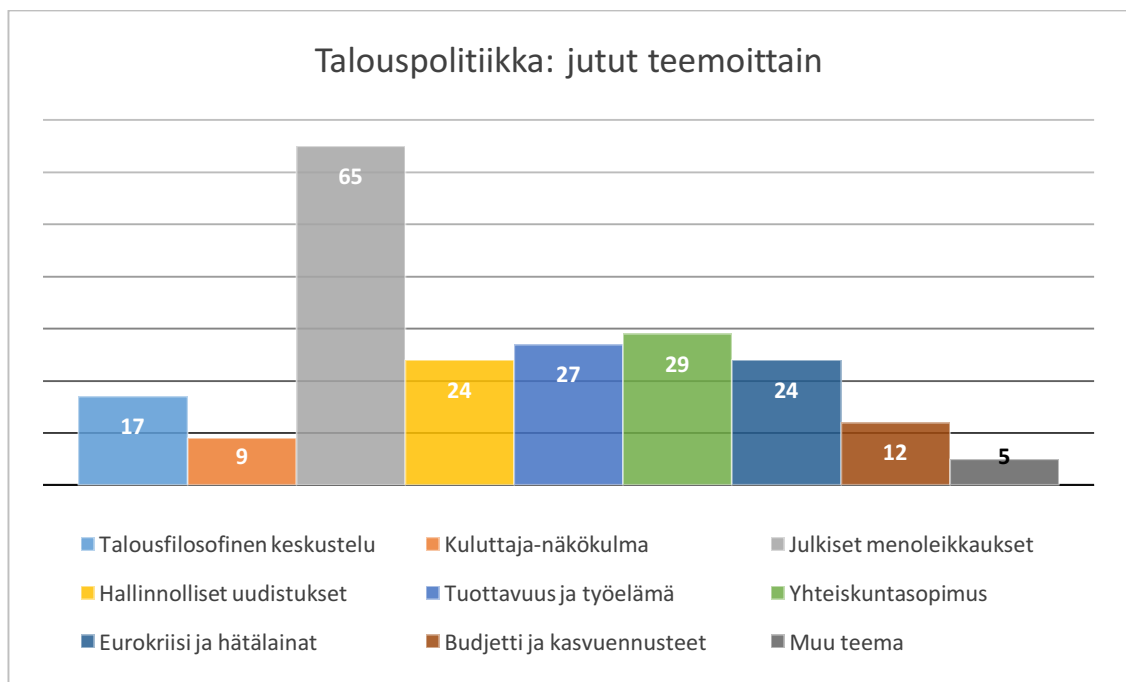
Kuvio 18. Taluskriisin politiikkaa koskevien juttujen julkaisu kotimaan, politiikan ja talouden osastoilla kuukausittain.

Jos uutisten pääsivua ei lasketa mukaan, uutisointia hallitsevat kotimaan, politiikan ja talouden osastot. Osastokohtainen kuukausittainen juttukehitys ei ole aivan

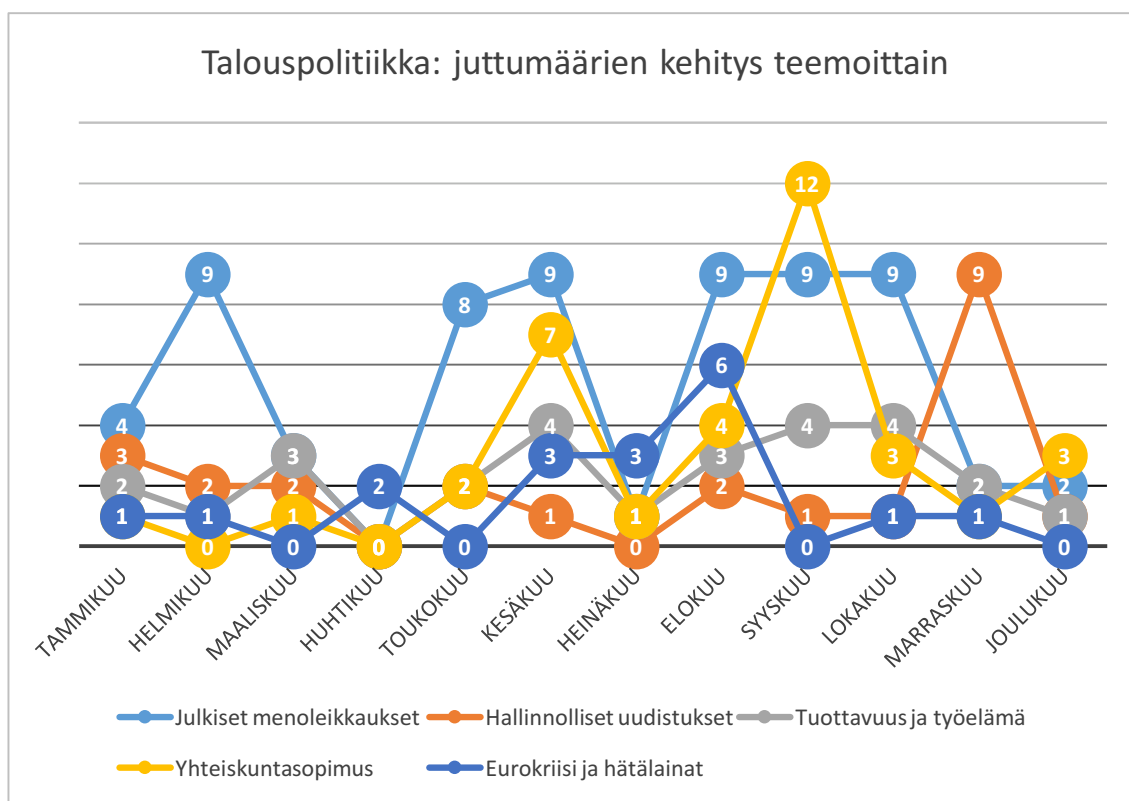
yhteneväistä. Kaikkien kolmen osaston uutisointi nousee kesäkuussa, mutta elokuun piikki ei olekaan kaikissa osastoissa enää yhtä selkeä.

6.2.2 Uutisoinnin kehystys

Teemakategorioista esiin nousee selvästi julkiset menoleikkaukset -luokka. Tähän kategoriaan sijoittui kaikkiaan 65 uutista, yli kaksi kertaa enemmän kuin seuraavaksi suurimpaan yhteiskuntasopimus-luokkaan (ks. kuvio 19). Talouspolitiikkaa käsiteltiin kuluttajan näkökulmasta melko vähän, tähän kategoriaan luokiteltiin kaikkiaan yhdeksän uutista. Toisaalta ”tavalliset ihmiset” pääsivät myös ääneen muissa luokissa, kuten esimerkiksi tuottavuus ja työelämä -kategoriassa. Lisäksi yhteiskuntasopimus- ja menoleikkaus-luokissa osa jutuista liittyi erilaisiin mielenilmauksiin, joista uutisoitaessa kansalaiset pääsivät kertomaan mielipiteitään.

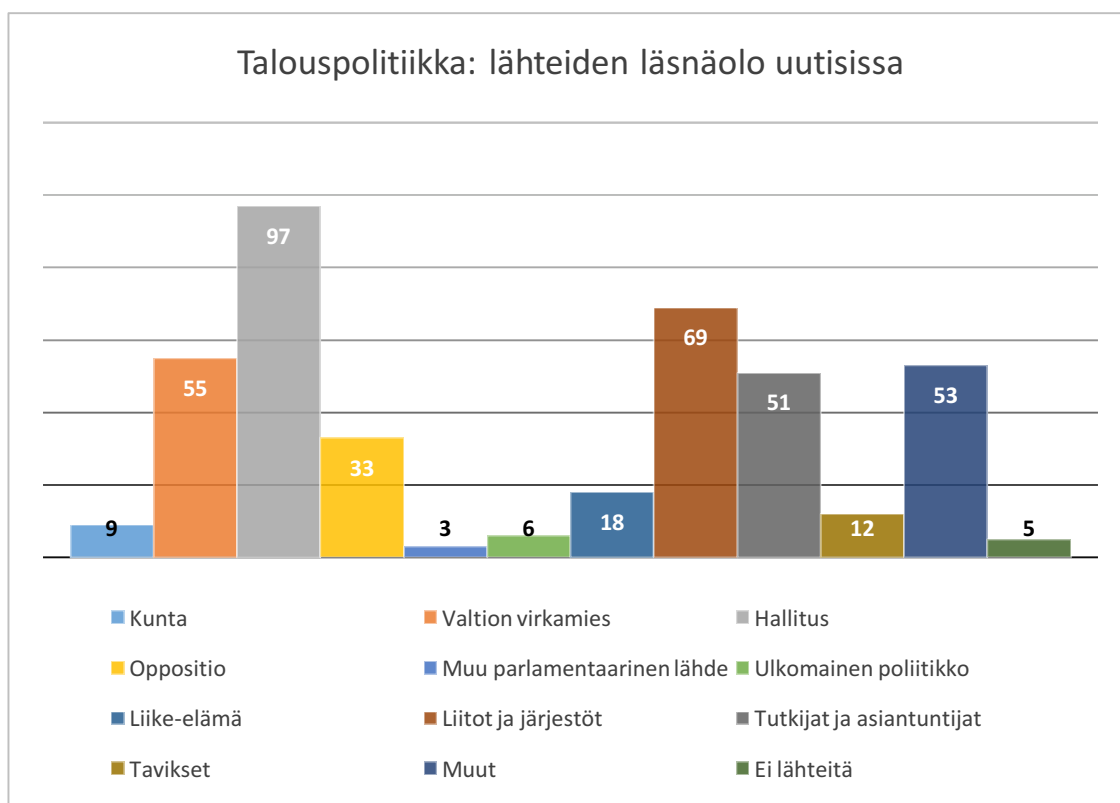

Kuvio 19. Talouskriisin politiikkaa koskevat uutisjutut teemoittain jaoteltuna (N=212).

Kuvio 20. Talouskriisin politiikkaa koskevat uutisjutut teemoittain jaoteltuna. Esitettyinä viisi määrällisesti runsaimmin uutisoitua teemaa.

Teemaluokittain tarkasteltuna vaalikuukausi huhtikuu on monella tapaa poikkeuksellinen ajanjakso. Julkiset menoleikkaukset, tuottavuus ja työelämä, hallinnolliset uudistukset ja yhteiskuntasopimus -luokat jäävät tuolloin tyhjiksi. Sama ilmiö toistuu heinäkuussa. Julkisten menoleikkausten uutisointi tekee teemoista selvimmät piikit helmikuussa, touko-kesäkuussa ja elo-lokakuussa. Aihetta käsitellään vaaliteemoissa, mutta toden teolla menoleikkaus uutisointi alkaa vasta vallanvaihdon jälkeen. Hallinnolliset uudistukset puolestaan nousevat esiin marraskuussa, kun hallitus esittää erilaisia rakenteellisia muutoksia säästöjen aikaansaamiseksi. Tuottavuutta ja työelämää koskeva uutisointi jakautuu melko tasaisesti vuoden ympäri. Yhteiskuntasopimus-uutisointi piikkaa kesäkuussa, kun Sipilän hallitus tuo suunnitelmansa julki. Sama toistuu eduskunnan kesälomien jälkeen syyskuussa, kun suurmielensäöitukset pysäyttävät maan talouden. Eurokriisi- ja hätälainat ovat pimennossa alkuvuoden ja korostuvat elokuussa, kun perussuomalaiset taipuvat hätälainoihin. Tämän jälkeen aihe häipyi taustalle.

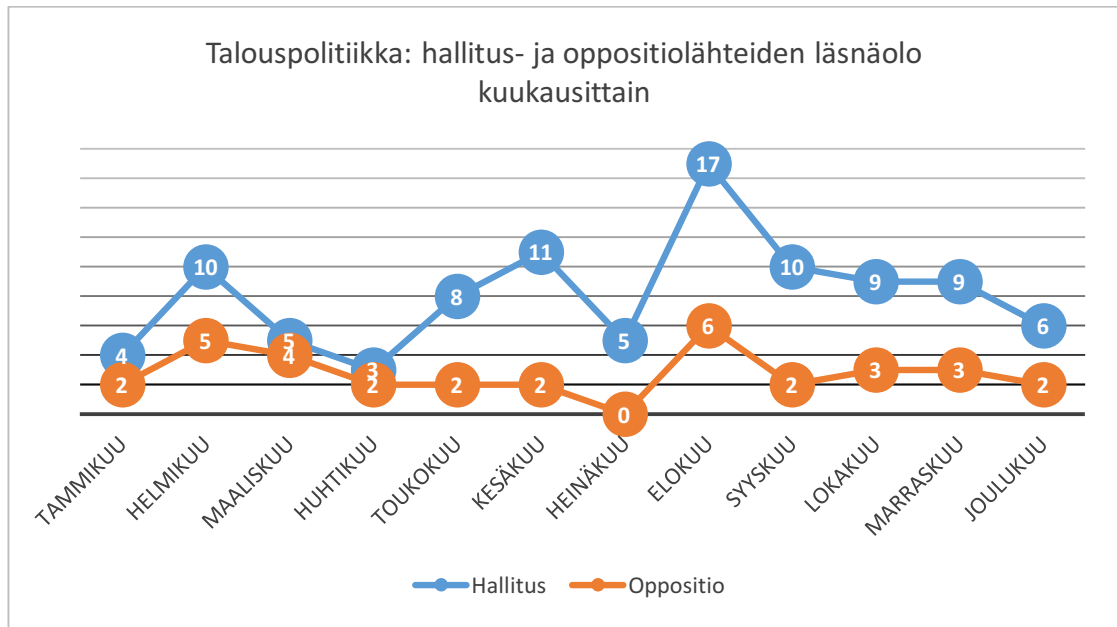

Kuvio 21. *Taluskriisin politiikan uutisoinnin lähteet. Kuvattuna uutisjuttujen kappalemäärä, jossa jokin tietty lähde esiintyy. Esimerkiksi valtion virkamies-luokan lähde esiintyy kaikkiaan 53 uutisjutussa. Selitteiden järjestys kulkee vasemmalta oikealle ja alhaalta ylös. Vasemmanpuoleisin palkki kuvaa siis juttuja, joissa esiintyy kuntalähde ja oikeanpuolimmainen palkki lähteettömiä juttuja.*

Hallituslähteet olivat voimakkaasti esillä Helsingin Sanomien talouspolitiikan uutisoinnissa (ks. kuvio 21). Hallituksen kansanedustaja tai jokin muu hallituslähtöinen lähde löytyi 97 uutisesta, eli lähes puolesta kaikista tutkituista jutuista. Verrattuna oppositiolähteisiin määrä on lähes kolminkertainen. Seuraavaksi suurimmat ryhmät ovat *liitot ja järjestöt* sekä valtion virkamiehet. Myös tutkijat ja erilaiset asiantuntijat esiintyivät lähteinä useassa jutussa. Sen sijaan kunnallispoliitikot ja kuntien virkamiehet olivat melko lailla paitsiossa. Vain yhdeksässä jutussa kuntatason poliitikko tai virkamies oli lähteiden joukossa. Myös ulkomaiset poliitikot ja tavalliset ihmiset esiintyivät uutisissa harvoin.

Liike-elämänkin roolia uutisoinnissa voidaan pitää vähäisenä. Muihin lähteisiin luokiteltiin runsaasti muun muassa lainauksia ja epäselväksi jääviä lähteitä (esimerkiksi ”asiantuntija-arviot” tai ”hallituslähteet”). Myös lähteet, jotka edustivat samalla kertaa useampaa luokkaa, tilastoitiin luokkaan muut. Muu parlamentaarinen lähde -kategoriaan

kuuluvat kansanedustuslaitoksen lähteet, jotka eivät sovi hallitus/oppositio -kahtiajakaan. Tällaisia ovat esimerkiksi valiokunnat. Viidessä uutisessa lähteitä ei mainittu lainkaan.

Kuvio 22. Hallitus- ja oppositiolähteiden läsnäolo uutisissa kuukausittain. Luvut ovat juttujen kappalemääriä, jossa lähde esiintyy.

Hallitus- ja oppositiolähteiden käytössä on kiinnostavaa, että epätasapaino syntyy pääasiassa vaalien jälkeen. Alkuvuonna oppositio- ja hallituslähteiden esiintyminen jutuissa on helmikuuta lukuun ottamatta melko tasaista. Toukokuusta eteenpäin epätasapaino voimistuu. On huomattava, että tässä tutkimuksessa hallituksen katsotaan vaihtuneen heti vaalipäivän jälkeen, eikä vasta siirtymähallituksen luovutettua valtansa. Eli esimerkiksi perussuomalaiset on merkitty hallituksen edustajiksi 20.4. eteenpäin, vaikka hallituksen muodostus oli vasta käynnissä.

Ratkaisuun on päädytty, koska hallituspohja näytti alun alkaen muodostuvan keskustasta, kokoomuksesta ja perussuomalaisista. Julkisessa keskustelussa tämä kolmikko puhui tulevan hallituksen suulla. Siirtymähallitus ei puolestaan enää tee päätöksiä tai käytä parlamentaarista valtaa. Joka tapauksessa vaalien jälkeinen siirtymäaika vaikeuttaa huhtikuun ja toukokuun välisen ajan tulosten tulkintaa. Hallitus nimettiin tehtävänsä virallisesti 29.5. Lähteiden epätasapainoa saattaa selittää myös tutkimuksen toteutustapa (ks. luku 7.1.).

6.2.3 Turvallistaminen uutisoinnissa

Taluskriisin politiikkaa koskevista uutisista kaikkiaan 13:ssa esitetään yksi tai useampia turvallistamisen kehyksistä kertova poliittinen argumentti. Näin ollen argumentti löytyi kaikkiaan 6%:sta juttuja. Tämä on kaksi kertaa enemmän kuin pakolaiskriisi-jutuissa. Syynä on se, että pakolaiskriisin yhteydessä turvallisargumentteja esitettiin vain vähän kansallisella tasolla. Jos otantaa olisi laajennettu Euroopan tasolle, tulokset olisivat erilaiset. Tässä tutkimuksessa mielenkiinnon kohteena ovat Suomen valtiota, suomalaista identiteettiä tai jotakin Suomalaisen yhteiskunnan väestönosaa koskevat turvallistamisargumentit. Argumentit koskivat pääasiallisesti Suomen hallituksen suunnittelemissa taloudellisia uudistuksia ja leikkauksia. Argumentteja esitettiin sekä puolesta että vastaan.

Karkeasti kuvailtuna uudistusten puoltajat esittivät uudistusten tekemättä jättämisen uhkana suomalaisen yhteiskunnan vakaudelle ja tulevaisuudelle. Vastustajat puolestaan näkevät uudistusten toteuttamisen samankaltaisena uhkana. Talous on näissä argumenteissa kivijalka, jonka murentuessa kaikki muukin on vaarassa romahtaa. Seuraavaan listaan on koottu esimerkkejä jokaisesta turvallistamisargumentteja sisältävästä uutisesta (suorat lainaukset on *kursivoitu*).

HS 12.3.2015, juttu ”Raportti: Palkat jäädytettävä vuosiksi”.

Toimittajan tiivistys/tulkinta Anders Borgin ja Juhana Vartiaisen raportista, joka koskee Suomen talouden tilaa: *”Velanottoa ei saa raportin mukaan päästää kasvamaan, muuten käsillä on ”katastrofi”.*

HS 16.9.2015, juttu ”Kipeitä päätöksiä on pakko tehdä”

”Elämme yli varojemme, eikä näin voi jatkua”, kokoomuksen Varsinais-Suomen piirin puheenjohtaja Heikki Arikka sanoo. ”Työmarkkinajärjestöjen olisi pitänyt tajuta, että Sipilä ei pelleile tällaisten asioiden kanssa”, keskustan Pohjois-Pohjanmaan piirin puheenjohtaja Matias Ojalehto sanoo.

HS 3.10.2015, juttu ”Etelärannan kuningatar”

Teknologiategollisuuden työmarkkinajohtaja Eeva-Liisa Inkeroinen: *"Me olemme jo veitsenterällä. Maailmalta työntyy vain lisää vaikeuksia: Kiina, Venäjä, Saksan autoteollisuuden päästöpeukalointi, pakolaiset...Tilanteen vakavuutta ei ole tajuttu. Jos me emme pysty sopimaan keinoista kilpailukyyn kohottamiseksi, hallitus vie pakkolait läpi. Se on meille kaikille huonoin vaihtoehto."*

HS 12.5.2015, juttu ”Perusporvarihallitus lupaa isoja muutoksia”

Pääministeri Juha Sipilä: *"Todettiin yhdessä, että Suomi on jäänyt menestyksensä ja edellisille vuosikymmenille jyvitetyn hyvinvointiyhteiskunnan vangiksi", Sipilä sanoi. "Toimintatapojen viilaaminen ei riitä. Tarvitaan yhteiseen visioon perustuvaa muutosta."*

HS 28.5.2015, juttu ”Säästöt osuvat lapsiperheisiin”

Pääministeri Juha Sipilä: *"Tämän tehtävän edessä on nöyrästi tunnustettava, että olen kokenut itseni pieneksi, mutta uskon, että olemme saaneet aikaan sellaisen suunnitelman, millä Suomi selviää", Sipilä sanoi keskiviikkona tiedotustilaisuudessa valtioneuvoston juhlahuoneistossa Smolnassa. "Me emme voi tehdä enempää velkaa lastemme maksettavaksi", hän sanoi.*

HS 28.5.2015, juttu ”Oppositiojohtajat: Pieni- ja keskituloiset maksavat”

Vihreiden puheenjohtaja Ville Niinistö: *"Opintotuki lahdetaan lainapainotteiseksi ja toiselta asteelta säästetään. Pelkään, että tämä tarkoittaa, että julkinen valta vetäytyy vastuusta taata kaikille tasa-arvoiset edellytykset edetä elämässä", Niinistö sanoo. Leikkaukset ulottuvat kasvatukseen ja koulutukseen kaikilla tasoilla. Seurauksena voi Niinistön mielestä olla jyrkempi luokkayhteiskunta. "Päivähoito-oikeutta kavennetaan rajusti, iltapäiväkerhot ajetaan alas. Lasten tulevaisuudesta säästetään todella paljon."*

HS 10.6.2015, juttu ”Päiväkotien leikkauksia vastaan mielenilmaus”

Vain kaksi kättä -nimisen mielenilmauksen järjestäjien mukaan hallitusohjelmassa esitetyt varhaiskasvatuksen leikkaukset vaarantavat lasten turvallisuuden henkisesti ja fyysisesti..."Varhaiskasvattajien keskinäisissä Facebook-ryhmissä huolestuttiin ja

päätettiin, että hallituksen suunnitelmat pitää pystyä estämään", kertoo yksi tapahtuman pääjärjestäjistä, opettaja Anni-Maija Blomqvist.

HS 20.3.2015, juttu ”Virkamiehet esittävät kovaa säästökuuria”

Veroja ei virkamiesten mukaan voi enää merkittävästi kiristää, koska se söisi talouskasvua entuudestaan. Sitä paitsi kokonaisveroaste on Suomessa valmiiksi korkea, lähes 45 prosenttia. "Nyt puhutaan niin isoista sopeutustoimista, että leikkauksia on kohdistettava kaikkeen, mikä liikkuu", arvioi kansantalousosaston johtaja Markus Sovala (VM). Sovalan mukaan Suomen talous on nyt niin punaisella, että "komissio syö pöydässämme" puoliväkisin lähivuosina. Hän viittasi siihen, että julkisen talouden EU-kriteerit uhkaavat ylittyä.

Samassa jutussa vasemmistoliiton puheenjohtaja Paavo Arhinmäki: *"VM:n esittämät kuuden miljardin euron leikkaukset tuhoaisivat hyvinvointivaltion."*

HS 20.3.2015, juttu ”Velkakierteen vaara vaanii 2020-luvulla”

Suomen talousongelmat ovat niin syviä, että Kreikan ja Portugalin tie ei ole kaukana tulevaisuudessa, jos kurssia ei korjata. Näin varoittaa valtiovarainministeriön virkamiesten torstaina julkaistu raportti. "Muuttumattomaan politiikkaan perustuvien laskelmien mukaan Suomen julkinen talous on ensi vuosikymmenellä hyvin samanlaisessa tilanteessa kuin euroalueen nykyiset ongelmamaat", virkamiehet kirjoittavat raportissa.

HS 20.3.2015, juttu ”Haglund pakottaisi muutokseen”

RKP:n puheenjohtaja ja puolustusministeri Carl Haglund: *"Tilanne on vakava, ja on päivänselvää, että hyvinvointiyhteiskuntaa ei pelasteta ilman työpaikkoja." Työllisyyttä tukevien toimien kärkeen Haglund nostaa laajat työmarkkinauudistukset, jotka tarkoittavat paikallisen sopimisen ja henkilökohtaisen jouston lisäämistä sekä pidempiä koeaikoja uusille työntekijöille. Haglundin mielestä tavoitteet on asetettava "siinä hengessä, että on pakko tulla tuloksia". "Jos tuloksia ei ole, sitten on hallituksen asia päättää ilman työmarkkinaosapuolia."*

HS 18.7.2015, juttu ”Yhteiskuntasopimus on vaikea solmia”

Toimittaja haastattelee ex-pääministeri Esko Ahoa: *”Me ollaan niin vanhoissa uomissa. Ammattiyhdistysliike on kaikkein vanhoillisin. Se uskoo siihen, että sen tehtävä on varjella saavutettuja etuja. Yhteiskuntasopimuksen kaatuminen taas kerran olisi hänen mukaansa vahingollista. ”Seurauksena on se, että menetetään työpaikkoja ja yrityksiä, kansantalous kurjistuu.”*

HS 23.8.2015, juttu ”Tuhannet vastustivat leikkauksia”

Helsingin yliopiston professori Heikki Hiilamo: *”Jos Suomen talouden ajatellaan olevan lentokone, niin kun nyt tehdään leikkauksia, se yksi yhä toimiva moottorikin pysähtyy ja syöksy jyrkkenee.”*

HS 3.12.2015, juttu ”Hallitus edistää nyt pakkolakejaan”

(SDP:n puheenjohtaja) *Antti Rinne (sd) vaati keskiviikkona hallitusta vetämään pakkolakiesityksensä pois ja näin luomaan parempaa neuvotteluilmapiiriä. ”Mikäli tilannetta ei nyt rauhoiteta, vaarana on pitkittynyt työmarkkinakriisi. Sen tien päässä ei odota mitään hyvää meille suomalaisille”, Rinne varoitti.*

Suurimassa osassa uutisjuttuja turvallistamisargumentin esittää henkilö, jonka voidaan katsoa kuuluvan poliittiseen eliittiin. Suurin yksittäinen ryhmä on istuvat valtapuolueiden puheenjohtajat. Kiintoisaa on, että sekä valtakunnallisesti vähäisemmässä asemassa oleva poliitikko että niin sanottu tavallinen ihminen esittävät myös yhden turvallistamisargumentin. Lisäksi yhdessä jutussa toimittaja muotoilee argumentin itse, vaikka lähteenä onkin eliittilähtöinen raportti. Ainakin tässä tapauksessa voidaan sanoa, että lehti on aktiivisesti ollut kehystämässä uutisaihetta turvallisuusuhkaksi. Määrällisesti argumentteja esitettiin vilkkaimmin eduskuntavaalien molemmin puolin. Kesä-, heinä-, elo-, syys-, loka- ja joulukuussa argumentteja esiintyi yksi joka kuussa. Tammikuussa, helmikuussa, huhtikuussa ja marraskuussa argumentteja ei löytynyt yhtäkään.

7 VASTAUKSET TUTKIMUSKYSYMYKSIIN

Tutkimuskysymyksiä oli yhteensä seitsemän. Seuraavassa kysymyksiin vastataan yksi kerrallaan.

1. *Miten uutisaiheen tärkeys ilmenee määrällisesti Helsingin Sanomissa?*

Helsingin Sanomat julkaisi tutkimusotannon 84 lehdessä yhteensä 361 tutkimuksen havaintoyksikköinä toimivaa uutista. Näistä uutisista 212 (59 %) koskee Suomen taluskriisin politiikkaa ja 149 (41 %) Euroopan pakolaiskriisiä. Lehteä kohti julkaistiin siis keskimäärin 2-3 taluskriisin politiikkaa koskevaa uutista ja 1-2 pakolaiskriisiuutista. Taluskriisistä uutisoitiin melko tasaisesti koko vuoden ympäri toisin kuin pakolaiskriisistä, jonka uutisointi painottui selvästi loppuvuodelle. Uutismäärät osoittavat, että molemmat aiheet ovat olleet vahvasti Helsingin Sanomien agendalla. Paikoin nämä kaksi kokonaisuutta ovat dominoineet lehden palstoja.

2. *Miten uutisaiheet nostetaan esiin lehtien taitossa?*

Jompikumpi tutkituista aiheista esiintyy lehden pääuutissivulla vähintään yli puolessa kaikista lehdistä (taluskriisin politiikka 51%:ssa ja pakolaiskriisi 24%:ssa lehdistä). Pakolaiskriisin näkyvyys etusivulla on epätasaisempaa kuin talouspolitiikan. Esimerkiksi syyskuussa pakolaiskriisi-aihe esiintyi pääuutissivulla seitsemän kertaa, mutta tammi-toukokuussa etusivulla ei ollut yhtään aihetta koskevaa juttua.

Viidennes kaikista tutkituista jutuista oli kokoluokaltaan suuria, eli suurempia kuin yhden sivun. Talusaiheessa uutiset ovat olleet keskimääräisesti kokoluokaltaan suurempia: Taluskriisin politiikkaa koskevista jutuista suurikokoisten uutisten suhteellinen määrä oli 23% ja pakolaiskriisi-jutuista 14%. Keskikokoiseksi luokiteltuja uutisia löytyi suhteellisesti lähes saman verran, talusuutisista 21% ja pakolaiskriisiuutisista 22%.

Lisäksi molempia uutisaiheita on kuvitettu suhteellisen runsaasti. Sekä pakolaiskriisettä taluskriisi-uutisoinnissa yli puolet jutuista sisälsi joko kuvan tai muuta grafiikkaa. Molemmat uutisaiheet ovat siis olleet näkyvästi esillä lehdessä.

3. *Heijastuuko Downsian kuvaama huomiosykli tutkittavien aiheiden uutisoinnissa?*

Kyllä ja ei. Euroopan pakolaiskriisin uutisoinnin kohdalla huomiosyklin ensimmäinen puolikas näyttää toteutuvan lähes täydellisesti. Talouskriisin politiikan uutisointi puolestaan ei näytä tämän aineiston pohjalta heijastavan huomiosykli-teorian kaavaa (ks. s. 51). Kriisin alku jää tutkittavan aikavälin ulkopuolelle, ja eduskunnan kesäloma halkoo uutisoinnin piikin kahtia. Kesäloman molemmin puolin näyttää olevan kaksi selkeää trigger-tapahtumaa: Keskustan vaalivoitto ja Sipilän hallituksen leikkauspolitiikan alku keväällä sekä Sipilän televisiossa pitämä poikkeuksellinen puhe syyskuussa. Näin muodostuu kaksi minisykliä, jotka itsenäisesti tarkasteltuna voisivat täyttää Downsian kriteereitä. Useamman vuoden tutkimusotannalla talouskriisin uutisoinnin pitkän aikavälin kaavamaisuudet voisi olla helpompi löytää.

Pakolaiskriisin kohdalla huomiosyklin vaihe yksi näyttää jatkuvan elokuuhun saakka, jolloin uutisoinnin määrä kasvaa erittäin voimakkaasti ja päästään vaiheeseen kaksi. Loka-joulukuussa uutisoinnin määrä laskee hitaasti loppuvuoden ajan. Nämä kuukaudet ovat teorian vaiheet kolme ja neljä. Vaiheen viisi todentaminen ei tässä tutkimuksessa onnistu, koska tutkimusajankohta päättyy ennen kuin sinne asti ollaan päästy. Tältä osin johtopäätöksiä ei siis voi vetää, mutta vaiheet 1–4 näkyvät tutkimusmateriaalissa selvästi.

4. *Löytyykö tutkimusmateriaalista selviä uutisointia laukaisevia tapahtumia, niin kutsuttuja trigger-eventejä?*

Kyllä. Pakolaiskriisi-uutisoinnissa selvin yksittäinen trigger-tapahtuma näyttää olevan valokuva, joka otettiin Välimeren hukkuneesta 3-vuotiaasta syyrialaispojasta Aylan Kurdistista. Eurooppaan pyrkieneen pojan perhettä kuljettanut vene upposi vieden mukanaan 12 ihmistä. Kuolleiden mukana olivat myös Aylanin veli ja äiti. Turkkilaisvalokuvaaja Nilufer Demirin ottama valokuva rannalle huuhtoutuneesta pienen pojan ruumiista levisi nopeasti sosiaalisen median välityksellä (Fantz ja Shoichet 2015, Parkinson ja George-Cosh 2015). Kuva otettiin ilmeisesti 2.–3. syyskuuta välisenä aikana. Pian tämän jälkeen Helsingin Sanomat (4.9.) otsikoi juttunsa ”*Kuva kuolleesta pakolaislapsesta muuttui ikoniksi*”. Kuvassa kiteytyivät Välimeren ylittämisen vaarat, syyrialaispakolaisten inhimillinen hätä ja Euroopan pakolaispolitiikan epäonnistuminen. Kuva ei varmasti ollut ainoa uutisointia laukaissut tapahtuma, mutta erittäin todennäköisesti yksi merkittävimmistä. Määrällisesti

uutisointi kasvoi syyskuussa yli kuusinkertaiseksi elokuuhun verrattuna. Aihetta koskevia uutisjuttuja julkaistiin elokuussa seitsemän kappaletta ja syyskuussa 43. Lokakuussa määrä putosi 26:een.

Taluskriisin politiikan uutisointia laukaisevia trigger-tapahtumia on paikannettavissa useampia, kuten uutisoinnin piikkejäkin. Kesäkuun runsasta uutismäärää selittää todennäköisesti ainakin se, että toukokuun lopussa Juha Sipilän uusi hallitus julkisti uudistus- ja leikkaussuunnitelmansa. Tässä yhteydessä julkistettiin myös hallituksen pyrkimys työn yksikköhintaa laskevaan yhteiskuntasopimukseen. Elo-syyskuun piikin trigger-tapahtumina näyttävät toimineen ainakin elokuussa järjestetty ensimmäinen suuremman luokan mielenilmaus hallituksen uudistussuunnitelmia vastaan ja ay-liikkeen syyskuinen suurlakko, joka käytännössä lamautti osan maasta.

5. Miten uutisaiheet on kehystetty?

Tärkeä uutisen kehyksiä määrittävä tekijä on sen tema. Taluskriisin politiikan uutisointia dominoi *julkisten menoleikkausten* tema. Seuraavaksi suurin temaluokka on *yhteiskuntasopimus*, ja kolmantena *tuottavuus ja työelämä* (ks. tulokset s. 81–84). Pakolaiskriisin kohdalla suuria teemaryhmiä on kolme: *konfliktit ja rikokset*, *maahantulo Suomessa* ja *liikkuminen Euroopassa* (ks. tulokset s. 70–74).

Kehyksiä muovaavat myös jutuissa käytetyt lähteet. Taluskriisin politiikan aihealueessa kolme suurinta lähderyhmää ovat *hallitus*, *liitot ja järjestöt* sekä *valtion virkamies*. Etenkin hallituksen rooli lähteissä korostuu. Hallituslähde pääsee ääneen lähes puolessa jutuista, kun oppositiolähteitä esiintyy lähes kolme kertaa vähemmän. Pakolaiskriisin uutisoinnissa lähteet jakautuvat tasaisemmin eri luokkien välille. Suurin yksittäinen lähdeluokka on *muut*, joka koostuu pääsääntöisesti muista tiedotusvälineistä lainatuista lähteistä. Tämän jälkeen suurimmat lähteet ovat *ulkomainen poliitikko tai EU*, *järjestöt*, *kansanedustaja*, ja *valtion virkamiehet*.

Näiden lisäksi pakolaiskriisi-uutisoinnissa tarkastelussa oli myös uutisen maantieteellinen ulottuvuus. Suurin osa uutisista sijoittuu kotimaan sisälle luokkaan *Suomi*. Uutisointi on siis keskittynyt enemmän Suomen sisälle kuin sen ulkopuolelle. Vain vajaa kymmenes uutinen sijoittuu maantieteellisesti Euroopan ulkopuolelle, vaikka kriisin syntyperä on siellä.

Yhteenveto uutisaiheiden kehystyksestä on seuraava: Talouskriisin politiikassa uutisointi on keskittynyt hallituksen julkisten kulujen leikkaussuunnitelmiin sekä työelämän ja sosiaaliturvan uudelleenjärjestelyyn. Asioista on pääsääntöisesti kertonut tai niitä on kommentoinut hallitseva poliittinen eliitti tai järjestöt, joita hallituksen suunnitelmat koskevat. Pakolaiskriisi-uutisoinnissa korostuvat turvapaikanhakijoiden siirtymisen prosessi ja ilmiön aiheuttamat konfliktit. Ilmiötä kommentoidaan laajemmin kuin talouskriisin politiikkaa. Laajemmasta jakaumasta huolimatta suuri osa lähteistä kuuluu eurooppalaiseen tai kotimaiseen päättäjäeliittiin. Esimerkiksi kuntatason poliitikot tai virkamiehet pääsevät kommentoimaan harvoin.

6. Kuinka kehystys muuttuu vuoden edetessä?

Kehysten muutoksilla voidaan vaikuttaa siihen, miten huomiosykli toteutuu jonkin tietyn uutisagendan kohdalla (Dearing ja Rogers 1996). On todennäköistä, että pitkäkestoisessa uutisprosessissa kehukset muuttuvat, jotta julkisyleisön mielenkiinto aihetta kohtaan säilyy tai jopa kasvaa.

Talouskriisin politiikan uutisoinnissa kokonaisvaltaisia kehysten muutoksia on hankala havaita. Uutisointi kyllä muuttuu vuoden edetessä, mutta muutokset näyttäisivät liittyvän enemmän ulkoisiin tapahtumiin kuin minkäänlaiseen suunnitelmalliseen journalistiseen ratkaisuun. Joka tapauksessa, huomioarvoisia kuukausia ovat vaalikuukausi huhtikuu ja eduskunnan kesälomakuukausi heinäkuu, jolloin uutisointia muutoin dominoivat teemat (julkiset menoleikkaukset, yhteiskuntasopimus, tuottavuus ja työelämä sekä hallinnolliset uudistukset) jäävät tyystin vaille uutisointia. Uutisoinnin kriittisyys näyttää kasvavan vaalien jälkeen ja uudestaan heinäkuun hiljaisuuden hälvettyä. Lähteiden osalta on merkille pantavaa, että hallituksen ja opposition välinen epäsuhta syntyy pääasiassa vaalien jälkeen.

Pakolaiskriisi-uutisoinnissa puolestaan on löydettävissä selvä muutos. Syyskuun uutispiikin aikana ja vielä kuukausi sen jälkeen uutisointi on vahvasti keskittynyt maahantulon prosesseihin ja turvapaikanhakijoiden liikkeeseen Euroopan sisällä. Konflikti- ja rikosuutisoinnin määrä kuitenkin kasvaa voimakkaasti loppuvuonna, kun uutisoinnin kokonaismäärä on jo lähtenyt laskuun. Etenkin joulukuussa konflikti-uutisointia on suhteellisesti paljon, peräti 71% kaikista otannan pakolaiskriisi-uutisista. Samalla tavalla kasvaa myös lainvalvojen suhteellinen määrä uutisten lähteinä: Joulukuussa 52%:ssa jutuista lähteissä on mukana lainvalvoja, kun marraskuussa

suhdeluku on 29% ja tätä aiemmin vielä vähäisempi. Samalla uutiset siirtyvät maantieteellisesti Euroopasta yhä enemmän Suomen rajoille ja niiden sisäpuolelle.

7. Minkälaisia turvallisuusargumentteja uutisoinnista löytyy?

Turvallistamisargumentteja käytettiin enemmän talouspolitiikan kriisin kuin pakolaiskriisin uutisoinnissa. Argumentteja esittivät odotetusti pääasiassa korkeassa yhteiskunnallisessa asemassa olevat henkilöt, niin sanottu eliitti. Suurimpana argumentteja esittävänä ryhmänä olivat kansallisesti tai kansainvälisesti tunnetut poliitikot. Argumentit tuotiin pääasiallisesti julki esittämällä uhkakuvia suomalaisen ja eurooppalaisen yhteiskuntarauhan järkkymisestä, jos jotain tiettyä toimenpidettä ei toteutettaisi. Pakolaiskriisin kohdalla kaikki argumentit esitettiin loppuvuodesta, kun tilanteen mittaluokka selveni Suomessakin. Kaikkiaan argumentteja löytyi viidestä prosentista tutkituista uutisista. Kaikki jutuista löydetyt turvallistamisargumentit on koottu lukuihin 6.1.2 ja 6.2.3.

8 JOHTOPÄÄTÖKSET JA KESKUSTELU

Tässä luvussa esitetään tulkintoja keskeisimmistä tutkimustuloksista työn runkona käytetyn teorian pohjalta. Lisäksi tutkimuksen ongelmakohtiin ja puutteisiin pureudutaan itsekriittisesti. Lopuksi esitetään muutamia ajatuksia siitä, miten nyt aloitettua tutkimustyötä voisi jatkaa ja jalostaa eteenpäin. On huomioitava, että kahden tutkimuksen aiheena olleen aihealueen keskinäinen vertailu ei kaikilta osin ole hedelmällistä, sillä aiheita on tutkittu ja luokiteltu aineistolähtöisesti, eivätkä tulokset siksi ole kaikilta osin vertailukelpoisia. Joiltakin osin vertailua voidaan kuitenkin tehdä.

8.1 Tulosten tulkinta ja syiden pohdintaa

Esitin tämän työn alkupuolella viisi hypoteesia. Ne olivat:

1. *Euroopan pakolaiskriisiä ja Suomen talouspolitiikan kriisiä koskevan uutisoinnin kehukset muuttuvat vuoden aikana merkittävästi.*
2. *Euroopan pakolaiskriisiä koskevasta uutisoinnista löytyy enemmän turvallistamisargumentteja kuin talouspolitiikkaa koskevasta uutisoinnista.*
3. *Tutkittavien aiheiden, Suomen talouspolitiikan kriisin ja Euroopan pakolaiskriisin, käsittely Helsingin Sanomissa noudattaa Downsian huomiosykli-teorian kaavaa.*
4. *Euroopan pakolaiskriisin uutisointi kasvaa nopeasti loppukesällä ja hiipuu tämän jälkeen.*
5. *Taluskriisin politiikan uutisointi voimistuu runsaasti keväällä hallitusohjelman julkistamisen jälkeen ja hiipuu syksyllä.*

Downsin huomiosyklin (1972) vaiheet ovat löydettävissä pakolaiskriisi-uutisoinnista, mutta sama kaava ei toteudu taluskriisin politiikan uutisoinnissa. Pakolaiskriisi-uutisoinnin näkyvyys pysyy matalana pitkälle kesään, vaikka jo huhtikuun lopussa EU piti hätäkokouksen pakolaiskriisin seurauksena (Wallius 2015). Klassinen uutisen läheisyyskriteeri (Galtung ja Ruge 1965) lienee yhdessä trigger-tapahtumien (kts. luku

7) kanssa vaikuttanut siten, että uutisoinnin määrä lähtee kasvuun vasta kesän jälkeen. Tuohon mennessä Suomessakin oli lyöty aiemmat kuukausikohtaiset maahanmuuttoennätykset ja vastaanottokeskukset alkoivat olla täynnä. Euroopassa puolestaan pystytettiin jo raja-aitoja. Kesäkuun pieni uutisointipiikki saattaa johtua ainakin osittain näistä syistä.

Kriisin uutisoinnin näyttää laukaisseen kuva Välimeren hukkuneesta syyrialaisesta pikkupojasta. Kuva alkoi nopeasti levitä verkossa ja tiedotusvälineiden välityksellä (Fantz ja Shoichet 2015, Parkinson ja George-Cosh 2015). Todennäköisesti kuva nousi merkittäväksi trigger-tapahtumaksi Suomessa osittain myös siksi, että julkisen keskustelun pinnan alla ilmiö oli ”kerännyt painetta” jo jonkin aikaa. Kun paine purkautui runsaana uutisointina, juttujen määrä lähti nopeasti laskuun, jääden toki edelleen määrällisesti suureksi. Helsingin Sanomien agendalla pakolaiskriisi-aiheen tärkeys lienee myös korostunut syyskuussa, sillä uutisten määrä, uutisten koko sekä kuvitettujen juttujen määrä suhteessa kuvittamattomiin juttuihin kaikki kasvoivat samaan aikaan voimakkaasti.

Talouskriisin politiikkaa koskeva uutisointi noudatti tyystin erilaista kaavaa, eikä huomiosykliä lopulta löytynyt. Vuosi voi olla liian lyhyt aikajänne tämänkaltaisen ilmiön tutkimiseen, sillä nyt esimerkiksi vaalivuosi ja eduskunnan kesälomat vaikuttivat tuloksiin voimakkaasti. Tutkimusjakson ulottaminen eurokriisin alkuaikoihin voisi nostaa näkyviin uudenlaisia uutisoinnin kaavoja. Huomiosykli olisi voinut löytyä myös, jos aihekokonaisuus olisi pilkottu vielä pienempiin osiin. Esimerkiksi pelkän yhteiskuntasopimuksen uutisoinnissa sykli todennäköisesti toteutui melko lyhyessä ajassa.

Joka tapauksessa uutisointi on jo vuoden alussa kohtuullisen runsasta. Tämä ei ole varsinaisesti yllätys, sillä Suomen taloustilanteen kriisiytyminen on pidemmän aikavälin prosessi. Hiukan yllättäen uutisten määrä kuitenkin laskee huhtikuussa, jolloin Suomessa käytiin eduskuntavaalit. Tuntuisi järkevältä, että istuvan hallituksen poliittiset haastajat olisivat pyrkineet tekemään talouskysymyksistä vaaliaseen, mutta ainakaan Helsingin Sanomien uutisoinnista tällaista kuvaa ei välity. Kyse saattaa olla muutoksesta sekä poliitikkojen käytöksessä että median fokuksessa. Osasyt uutismäärän vähentymiseen voi esimerkiksi olla se, että journalistinen keskustelu siirtyi asiakysymyksistä vaalikampanjoinnin ja vaaliasetelmien tarkasteluun. Keskustelu ikään

kuin kääntyy talouden ja politiikan polttopisteestä pelkän poliittisen kamppailun uutisoimiseen.

Aiemmissä tutkimuksissa median toiminnan on todettu vaaliuutisoinnin yhteydessä olevan ennemminkin episodista kuin temaattista. Tällä tarkoitetaan sitä, että uutisoinnin painopiste on yksittäisissä tapahtumissa, eikä niitä välttämättä aseteta laajempaan lähistorialliseen kontekstiin. Etenkin kaupallisissa mediajärjestelmissä joukkoviestinten on myös todettu kehystävän vaalit mieluummin strategiseksi peliksi kuin sosiaalisten ongelmien väliseksi kamppailuksi (Strömbäck ja Shehata 2007). Lisäksi poliitikot saattavat vaalien läheisyydessä välttää tiukkojen kantojen esittämistä kiistanalaisimmista aihepiireissä, koska tämä voisi rajata osan potentiaalisista äänestäjistä pois sekä vaikeuttaa vaalilupusten pitämistä. Nämä ovat kuitenkin korkeintaan valistuneita arvauksia syistä, jotka saattavat vaikuttaa uutismäärän laskuun vaalien alla.

Taluskriisin uutisointi vilkastuu merkittävästi vaalien jälkeen. Todennäköisesti uutisointia laukaisevina tapahtumina ovat toukokuun alkupuolella alkaneet hallitusneuvottelut ja tärkeimpänä toukokuun lopussa julkistettu Sipilän hallitusohjelman leikkaus- ja uudistus suunnitelma. Hallituksen leikkaussuunnitelman uutisointi näyttäisi vaikuttavan etenkin kesäkuussa, joka on vilkkain talouspolitiikan uutisointikuukausi koko vuonna. Esimerkiksi tämän tapahtuman uutisointi saattaisi suuremman kokonaisuuden osana muodostaa oman lyhyemmän huomiosyklinsä. Tämän jälkeen uutisten määrä sukeltaa pohjalukemiin, kun kesäloimakausi alkaa ja eduskunnan istuntokausi loppuu. Oletettavasti myös suuri osa eduskunnan työtä seuraavista toimittajista viettää lomansa samaan aikaan. Vaikka eduskunnan istuntokausi jatkuu vasta syyskuussa, uutisointi nousee jo elokuussa lähes kesäloimakautta edeltävälle tasolle. Tuolloin uutisointi keskittyy paljolti hallituksen suunnitelmia koskeviin kannanottoihin. Esimerkiksi ensimmäinen hallituksen toimia vastustava suurikokoinen mielenilmaus järjestetään Helsingissä elokuussa. Myös neuvottelut hallituksen ajamasta yhteiskuntasopimuksesta pyörivät koko kesän ajan. Syyskuussa vääntö yhteiskuntasopimuksesta sekä siihen liittyvästä pakkolaki paketista jatkuu ja uutisoinnin määrä pysyy korkeana. Kuun puolivälissä pääministeri Juha Sipilä pitää poikkeuksellisen tv-puheensa vedotakseen sekä työmarkkinaosapuoliin että kansalaisiin. Vielä samalla viikolla ay-liikkeen Helsingissä järjestämä suurmielenosoitus kokoaa kymmeniä tuhansia ihmisiä kadulle. Tapahtumat pitävät uutisoinnin määrän korkeana.

Loppuvuoden osalta uutisointi noudattaa huomiosykli-kaavaa, sillä syyskuun jälkeen juttujen määrä alkaa vaipua asteittain. Näin ollen hypoteesi, jonka mukaan uutisointi voimistuu runsaasti hallitusohjelman julkistamisen jälkeen ja hiipuu syksyn jälkeen, toteutuu vain osittain. Tähän on varmasti useita syitä. On todennäköistä, että uutisoinnin määrään vaikuttaa ainakin se, että hallituksen yhteiskuntasopimus ei etene ja uusia dramaattisia tapahtumia ei loppuvuonna koeta. Keskustelu ja kritiikki jatkuvat, mutta muutamia käännteitä lukuun ottamatta (esimerkiksi hallituksen ajamaan arvopaperiomistusten hallintarekisteriin liittyvä keskustelu) uudistukset näyttävät polkevan paikallaan. Voi olla, että uutisia kuluttava julkisyleisö alkaa väsyä aiheeseen. Talouspolitiikka todennäköisesti menettää palstatilaa myös runsaan pakolaiskriisi-uutisoinnin vuoksi. Media-agendojen välinen kamppailu on nollasummapeliä, joten yhden agendan viemä tila on väistämättä pois joltain toiselta aiheelta (Zhu 1992). Varmuutta agendojen vaikutuksesta toisiinsa ei kuitenkaan ole, sillä tässä tutkimuksessa tarkastelun kohteena ovat vain nämä kaksi uutisaihetta. Jotta asiasta voitaisiin saada varmuus, tutkittavaksi tulisi valita lehden koko uutissisältö.

Kaiken kaikkiaan talouskriisin politiikan uutisointi on väistämättä kalenterisidonnaisempaa kuin pakolaiskriisin uutisointi, sillä kokonaisuuden alle mahtuu niin tapahtumakohtaista uutisointia kuin vuosittain toistuvia rutiinejakin. Valtion budjetin laatiminen, täysistunnot, lomakaudet ja vaalit rytmittävät median toimintaa eripituisissa sykleissä. Tämän vuoksi huomiosyklien toteaminen yhden vuoden aikajänteellä on hankalaa. Pakolaiskriisissä puolestaan on kyse ainutlaatuisesta ilmiöstä. Pakolaiskriisillä on myös helpommin havaittavissa oleva alkupiste. Se on kronologisesti etenevä prosessi, jonka julkikuva muodostuu sarjasta uutisoitavia tapahtumia ja laatujournalismissa myös näiden yksittäisten tapahtumien välisistä yhteyksistä. Pakolaiskriisin ympärille on sen konkreettisemmän luonteen vuoksi helpompi rakentaa narratiiveja. Samankaltaista rakennetta on vaikeampi havaita abstraktin talouspolitiikan kohdalla.

Kiousiksen (2004) mukaan uutisaiheen hallitsevuuteen vaikuttavat uutisten sijoittelu tietyn mediatekstin sisällä. Paperilehden tapauksessa sijoittelulla tarkoitetaan taittoa. Myös jutun koko, paikka ja kuvitus kertovat siitä, miten tärkeäksi aihe koetaan toimituksessa. Koko vuoden jaksoa tarkastellen talouskriisin uutisointi on Helsingin Sanomissa hallitsevammin esillä kuin pakolaiskriisi. Uutismäärään suhteutettuna talouskriisin politiikasta on uutisoitu enemmän uutisten pääsivulla kuin Euroopan pakolaiskriisistä. Talouspolitiikan jutut olivat keskimäärin suurikokoisempia ja ne

sisälsivät prosentuaalisesti myös hiukan enemmän kuvitusta. Talouspolitiikan runsaampaa kuvitusta selittänee se, että tässä tutkimuksessa ei tehty eroa kuvien ja muiden graafisten elementtien välillä. Jos muut graafiset elementit, kuten kaaviokuvat, oltaisiin jätetty tutkimuksen ulkopuolelle, tulos kääntyisi toisin päin.

Yllämainitut erot uutisoinnissa voivat johtua siitä, että talouskriisin politiikka koettiin pitkään journalistisesti tärkeämmäksi aiheeksi toimituksen sisällä. Yhtä hyvin kyseessä saattaa olla toimituksen erilaisten sidosryhmien lobbauksen tulos. Esimerkiksi hallitusten ja sen edustajien järjestämät lukuisat tiedotustilaisuudet ovat varmasti lisänneet molempien aiheiden uutisointia aina kun hallitus on niin toivonut. Toisaalta uutisten sävyyn tai tulokulman valintaan hallitus ei ole voinut vaikuttaa samalla tavoin. Myös lehteä seuraavan julkisyleisön mielipide on saattanut vaikuttaa uutismäärien jakautumiseen ja sijoitteluun. Todennäköisintä on kuitenkin, että kyseessä on kaikkein yllämainittujen syiden summa. Tätä johtopäätöstä tukee myös agenda-setting -teoria, jonka mukaan julkisella areenalla kulloinkin vallalla oleva agenda on aina median, julkisyleisön ja poliittisen agendan vuorovaikutuksen tulos (Dearing ja Rogers 1996).

Hallitsevuutta tarkasteltaessa on huomioitava, että pakolaiskriisin uutisointi ajoittuu lähes yksinomaan vuoden viimeiselle kolmannekselle. Pakolaiskriisi nousee suureksi uutistapahtumaksi vasta kesän aikana, eikä aihe ole ennen kesäkuuta kertaakaan tutkittujen lehtien pääuutissivulla. Tämä varmasti vaikuttaa siihen, miten uutisaiheet näyttävät lehden sivuilla koko vuotta tarkasteltaessa. Puhdasta vaaliuutisointia lukuun ottamatta alkuvuoden uutisagendalla ei ole kamppailemassa toista saman kokoluokan aihetta talouskriisin politiikan kanssa, mikä on varmasti edesauttanut aiheen esillepääsyä. Talouskriisin politiikan kategorian alle mahtuu myös runsaasti erilaisia juonenkäänteitä: ensin seurattavana ovat olleet eduskuntavaalit, sitten hallituksen ajamat uudistukset ja lopuksi näitä uudistuksia koskeva kansalaiskeskustelu. Lisäksi talouskriisin politiikka on aihealueena huomattavasti laajempi kuin Euroopan pakolaiskriisi, joten se sisältää kategoriana suuremman variaation kehystämisen mahdollisuuksia.

Suomen valtion kulloinenkin taloudellinen tilanne on lukemattomien erilaisten syiden summa. Näiden syiden välisiä yhteyksiä on mahdoton todentaa ajantasaisesti. Aihealue kattaa kaikki poliittisen kamppailun kohteena olevat kansantaloudellisesti merkittäväksi laskettavat talouspolitiikan alueet. Tarvittaessa mitkä tahansa näistä syistä voidaan tuoda julkisen keskustelun etualalle. Tällöin muut syyt painuvat taka-alalle, sillä

kehystäminen johtaa väistämättä myös joidenkin näkökulmien huomiotta jättämiseen (Guggenheim ym. 2015, 208). Tämä lienee tärkeä seikka paitsi lehden taiton ja tuoreuden kannalta, myös sen suhteen, miten julkisyleisö janoaa aihetta koskevia uutisia. Valikoimalla ja muuttamalla uutisoinnin kehystystä, media vaikuttaa julkisyleisölle esiteltävän todellisuuden luonteeseen (Muschert ja Carr 2006, 748). Useimmiten yksittäisten valintojen takana tuskin kuitenkaan on minkäänlainen ylhäältä ohjattu ja laskelmoitu kehysstrategian muutos, vaan journalististen kriteereiden ja uutistapahtumien sanelema luonnollinen lopputulos.

Molempien tutkittujen uutisaiheiden kohdalla voidaan havaita trendinomaisia muutoksia uutisten kehystyksessä. Näin ollen neljännen hypoteesin väittämä, jonka mukaan uutisoinnin tuoreuden vuoksi kehukset tulevat muuttumaan vuoden edetessä, pitää ainakin osittain paikkansa. Konkreettiset muutokset ovat helpommin havaittavissa pakolaiskriisin uutisoinnissa, sillä uutisten teema, lähteiden käyttö ja maantieteellinen kehys muuttuvat selvästi loppuvuoden aikana. Aina lokakuuhun saakka uutisointi on keskittynyt maahanmuuttajien, turvapaikanhakijoiden ja pakolaisten liikehdintään Euroopassa sekä erilaisiin Suomen maahantuloon liittyviin prosesseihin. Marraskuussa teemakehys kuitenkin muuttuu, kun uutisia aletaan kehystää konflikti- ja rikos -kategoriaan. Joulukuussa tämä kehys on kategorioista jo selvästi suurin. Samalla lainvalvojat, kuten poliisit ja rajavartijat, esiintyvät yhä useammassa jutussa lähteiden joukossa. Lisäksi uutisten maantieteellisen kehystyksen painopiste siirtyy Suomen rajojen ulkopuolelta niiden sisälle marras-joulukuussa. Kaikki muutokset viittaavat siihen, että julkisen keskustelun keskipisteessä on loppuvuodesta sisäinen kansallinen turvallisuus. Tämä ei ole yllättävää, sillä aiempien tutkimustulosten mukaan maahanmuutto on Euroopan sisällä usein kehystetty turvallisuushakkaksi (Toğral 2011, Karyotis 2011, Horsti ja Nikunen 2013). Joidenkin tutkimusten mukaan myös turvapaikanhakijat, pakolaiset ja paperittomat maahantulijat kehystetään eurooppalaisessa uutismediassa joko uhkina, uhreina tai molempina (Horsti 2013, 79).

On harhaanjohtavaa väittää kehysten muuttuvan pelkästään siksi, että uutisaihetta yritetään pitää tuoreena. Muutosta selittänevät ainakin Pariisin marraskuiset terrori-iskut, joissa kuoli mediassa esitettyjen arvioiden mukaan ainakin 130 ihmistä (AFP/Reuters 2015). Aiemmin samassa kuussa suojelupoliisi oli jo arvioinut maahanmuuton lisäävän terrori-iskun uhkaa Suomessa. Pariisin iskut voimistivat keskustelua pakolaiskriisin varjolla Eurooppaan kulkeutuvasta ääriaineuksesta ja kasvattivat kritiikkiä Euroopan sisäistä vapaata liikkumista kohtaan. Lisäksi marras- ja

joulukuussa kotimaassa uutisoitiin myös useista pienemmistä rikoksista ja rikosepäilyistä, kuten raiskausepäilyistä ja vastaanottokeskuksissa syttyneistä tulipaloista.

Talouskriisin politiikan uutisoinnissa selkein kehystyksen muutos tapahtuu eduskuntavaalien jälkeen. Juha Sipilän uusi hallitus saa runsaasti enemmän lähdemerkintöjä oppositioon nähden kuin sitä edeltänyt Aleksander Stubbien hallitus. Ennen vaaleja opposition ja hallituksen esiintyminen uutisten lähteinä on vielä suhteellisen tasaväkistä, mutta toukokuussa ero lähtee kasvuun. Hallituslähteitä esiintyy vuoden aikana kaikkiaan kolme kertaa enemmän kuin oppositiolähteitä, eli monessa jutussa on hallituslähde, mutta ei oppositiolähdettä. Eroa selittää ainakin osaltaan se, että lähteiden luokittelussa ei ole tehty eroa asiakirja- ja henkilölähteen välillä. Juha Sipilän hallituksen julkistamat asiakirjat ja etenkin hallitusohjelma sisälsivät runsaasti uutisoitavaa, ja niinpä hallituksen asiakirjoja käytetään lähteenä useassa uutisjutussa. Tämä saattaa kasvattaa oppositio- ja hallituslähteiden välistä epäsuhtaa, mutta ero on niin selvä, että on vaikea kuvitella koko epäsuhtaan johtuvan pelkästään tästä. Myllynen ym. mukaan (2012, 311–312) hallituspuolueet tuovat enemmän asioita ja uudistuksia politiikan ja samalla median agendalle. Ministerit myös saavat keskimäärin enemmän medianäkyvyyttä kuin kansanedustajat. Myös politiikassa kokemattoman Juha Sipilän liike-elämästä mukanaan tuoma räväkkä päätöksenteko lienee lisännyt median kiinnostusta hallituksen toimintaan.

On myös huomioitava, että tässä tutkimuksessa hallituksen katsotaan vaihtuneen vaalituloksen julkistuksen jälkeen. Syynä on se, että keskusta-kokoomus-perussuomalaiset -kombinaatio näytti alusta alkaen todennäköisimmältä vaihtoehdolta tulevan hallituksen muodostajaksi, ja näiden puolueiden edustajat puhuivat hallituksen suulla vaalien jälkeen. Vallankäyttäjänä vanha hallitus lakkasi olemasta viimeistään vaalien jälkeen, vaikka siirtymähallitus muodollisesti valtaa pitikin. Jos uuden hallituksen olisi katsottu aloittaneen toimintansa vasta sen nimittämisen hetkellä (29.5.2017), tutkimustulos olisi vääristynyt vielä enemmän. Julkistihan uusi hallitus tavoiteohjelmansakin jo ennen nimittämistään. Joka tapauksessa huhti-toukokuun aikavälin lähdemerkintöjä tulee tästä syystä tarkastella pienellä varauksella.

Tulokset näyttävät, että talouskriisin politiikan uutisoinnissa Helsingin Sanomat on antanut valtakunnan päättäjäeliitin käyttää suurinta ääntä. Valtion virkamiehet ja kansanedustajat ovat dominoineet uutisointia, kun kuntatason virkamiehet, poliitikot ja

tavalliset kansalaiset ovat saaneet tyytyä sivustaseuraajan rooliin. Kunnan virkamies tai poliitikko esiintyi ainoastaan yhdeksässä jutussa. Myös etujärjestöjen edustajat sekä tutkijat ovat saaneet sanansa kuuluviin. Ehkä hivenen yllättävää on myös ulkomaisten poliitikkojen ja liike-elämän edustajien vähäinen edustus juttujen lähteinä. Lähteiden käyttö saattaa kertoa siitä, että Suomen taloudellinen tilanne ja sitä koskevat poliittiset päätökset on esitetty nimenomaan kansallisena ongelmana. Keskustelua ei juuri ole käyty kuntatasolla, vaikka kansalliset ongelmat konkretisoituvat juuri siellä.

Teemoituksen osalta talouspolitiikan uutisoinnissa on vaikea havaita järjestelmällisiä aikajanalla tapahtuvia muutoksia. Kehysten muutos näyttää tapahtuvan enemmän aaltomaisesti kuin johdonmukaisesti pitkittäissuunnassa, eivätkä muutokset näytä noudattavan mitään selkeää kaavaa. Teemoja hallitsee kuitenkin yksi luokka, sillä *julkiset menoleikkaukset* on selvästi suurin yksittäinen teemakategoria. Menoleikkaustuusointi hallitsee alkuvuotta sekä aikaa kesäloman molemmin puolin.

Uutisoinnissa näyttää siis olevan vinoumia. Tulos on samankaltainen kuin Harjuniemen ym. (2015) Helsingin Sanomien eurokriisiuutisointia koskeneessa tutkimuksessa. Heidän tutkimustuloksensa oli, että lehden uutisointi eurokriisistä vuosina 2010–2012 oli yksipuolista, epäpoliittista ja euroeliitin näkemyksiä myötäilevää. Toisaalta, vaikka lähteissä hallituksen ja opposition välillä onkin epäsuhta ja teemoittelua hallitsevat menoleikkaukset, tämä ei välttämättä tarkoita sitä, että Helsingin Sanomat olisi myötäillyt hallitusta tai legitimoitunut sen toimia. Esimerkiksi menoleikkauksia lehti on käsitellyt usein kriittiseen sävyyn. Simola ja Reunanen (2010, 130) muistuttavat myös, että ”*aidossa moniäänisyydessä ei niinkään ole kyse siitä, kuinka monta tahoa jutussa esiintyy vaan siitä, kuinka moninaisia intressejä ja näkökulmia jutussa esiintyy*”. Tähän asiaan ei tämän tutkimuksen puitteissa pystytä antamaan vastausta.

Molemmista uutisaiheista käydään poliittista kamppailua, jonka seurauksena uutisointi sisältää viitteitä turvallistamisen kehyksistä (turvallistamisen teoriasta ks. luku 3.3). Tutkimushypoteesin mukaan turvallistamiskehyksiä esiintyisi enemmän Euroopan pakolaiskriisistä uutisoidessa, koska kriisin sisältämät mahdollisuudet kansallisen turvallisuuden tai identiteetin muutoksille ovat helpommin konkretisoitavissa uhkakuviksi. Oletus osoittautuu vääräksi, sillä taluskriisin politiikan uutisista löytyi suhteellisesti kaksinkertainen määrä turvallistamiseen viittaavia argumentteja. Koska tarkastelun alla olivat Suomea, jotain sen kansanosaa tai instituutiota koskeva

turvallistaminen, suuri osa pakolaiskriisi-uutisten turvallistamisargumenteista putosi lopulta pois. Jos rajausta olisi tehty Euroopan tasolla, tulokset olisivat erilaiset.

Etenkin pakolaiskriisi-uutisoinnissa esiintyvien turvallistamisargumenttien määrää on pidettävä vähäisenä, sillä aihe on perusteellisesti politisoitunut ja kiistanalainen. Lisäksi asenteet pohjoismaissa ovat yleisesti ottaen kiristyneet kaikenlaista maahanmuuttoa kohtaan (Eide ja Nikunen 2011, 4–5). Argumentit ajoittuvat kaikki loppuvuodelle, jolloin julkista keskustelua käytiin runsaasti nimenomaan kansallisen turvallisuuden ympärillä. On mahdollista, että pakolaiskriisin onnistunut turvallistaminen oli niin helppoa, että sen puolesta ei tarvinnut käydä kovin pitkää poliittista kamppailua. Tämän perustelun puolesta puhuu muun muassa se, että loppuvuoden aikana Suomessa käynnistettiin *”useita lakihankkeita, jotka tähtäävät hallitsemattoman maahanmuuton ehkäisemiseen ja terrorismin kitkemiseen”* (Eloranta 2015). Poikkeukselliseksi luonnehdittavia lakihankkeita saatiin ajettua eteenpäin nopeasti ilman tuntuvaa poliittista vastarintaa.

Toinen selittävä tekijä turvallistamiskehysten vähäiselle määrälle voi olla Helsingin Sanomien journalistinen linja. On mahdollista, että lehti on tietoisesti päättänyt välttää kauhukuvien julkaisua. Helsingin Sanomat on historiansa aikana korostanut kansakuntaa yhdistäviä asioita hajottavien sijaan etenkin sosiaalisesti epävakaina aikoina. Globalisaatiota lehti on pitänyt välttämättömänä (Lounasmeri 2013). Vuonna 2015 Suomessa elettiin lähihistoriaan nähden poikkeuksellisen epävakaita aikoja ja nationalistinen liikehdintä nosti päätään koko Euroopassa. On hyvinkin mahdollista, että Helsingin Sanomat on pyrkinyt omalta osaltaan vakauttamaan tilannetta suodattamalla tarkoituksella uhkakuvia pois. Helsingin Sanomien voidaan siis toisaalta katsoa antaneen valtaa poliittiselle eliitille, kun se on (vaikkakin harvoin) kehystänyt sosiaalisia ongelmia turvallisuusuuskiksi. Toisaalta sen voidaan myös katsoa käyttäneen median agendavaltaa, jos oletetaan, että läheskään kaikki turvallisuusargumentit eivät ole päässeet läpi lehden sivuille. Todennäköisesti kyseessä on kummankin edellä mainitun sekoitus. Jatkotutkimuksen kannalta olisi mielenkiintoista vertailla Helsingin Sanomia muihin samana aikavälinä julkaistuihin sanoma- ja iltapäivälehtiin. Pyrkivätkö muut lehdet tarkoituksella erottautumaan toisistaan, vai onko Helsingin Sanomien agendavoima kanavoitunut koko kenttään?

Koska viitteitä turvallisuusuuskiksi kehystämisestä on molemmissa uutiskategorioissa melko vähän, rohkeita johtopäätöksiä on syytä välttää. Joka tapauksessa näyttää olevan

selvää, että turvallistamisen yrityksiä esiintyy molempien aiheiden ympärillä. Löydökset myös tukevat Buzanin ym. (1998) teoriaa, jonka mukaan turvallistamisyrityksiä voivat käytännössä tehdä ainoastaan yhteiskunnan eliittiin kuuluvat henkilöt. Suurimmassa osassa uutisia argumenttien esittäjänä oli poliittisen eliitin edustaja, kuten ministeri tai esimerkiksi valtiovarainministeriön korkea virkamies. Turvallistaminen ei kuitenkaan ollut yksipuolista, vaan argumentteja esitettiin sekä kiistellyn asian puolesta että sitä vastaan. Tutkimustulos vahvistaa Watsonin (2012) ja Vulteen (2008) huomiota, jonka mukaan turvallistamisen teoria on läheistä sukua kehystämismelle. Tulos myös kertoo, että turvallistamisen teoriaa voidaan mediatutkimuksessa soveltaa yhdessä kehystämisteorian kanssa esimerkiksi aineistonkeruun metodeja suunniteltaessa. Sen keinoin on mahdollista esimerkiksi tuoda esiin ja konkretisoida median välityksellä käytäviä poliittisia valtakamppailuita.

Tuloksista on pääteltävissä, että Helsingin Sanomat on käyttänyt valtaansa, kuten se on aiemminkin historiansa aikana tehnyt. Se näyttää antaneen suurimman äänen vallassa istuvalle poliittiselle eliitille, mahdollisesti tavoitteenaan ylläpitää yhteiskuntarauhaa epävakana aikana. Etenkin talouspolitiikan uutisoinnissa näyttää tapahtuneen näin. Se on ohjannut julkista keskustelua voimakkaasti sekä pakolaiskriisistä uutisoidessaan että Suomen talouspolitiikan päätöksenteon kriisiytymistä seurattaessa. Pakolaiskriisiuutisoinnissa lehti päätyy lopulta painottamaan kansallisen turvallisuuden näkökulmaa, mikä osaltaan tukee oletusta siitä, että Helsingin Sanomat on pyrkinyt turvaamaan yhteiskuntarauhaa. On todennäköistä, että lehden uutisoinnilla on ollut merkittävä vaikutus koko suomalaisen mediakentän toimintaan sekä julkisen agendan määrittämiseen. Mahdollisesti jopa poliittiseen päätöksentekoon.

8.2 Itsekritiikki ja ideoita jatkotutkimukseen

Tutkimuksen vahvuus on sen teoriapohjan laajuus. Samaan aikaan teorioiden yhteensovittaminen tuotti kuitenkin vaikeuksia, sillä kehystämisen ja turvallistamisen toimivat myös analyysin metodeina. Erilaisten menetelmien yhdistäminen ei kaikilta osin onnistunut parhaalla tavalla. Tutkittavat aiheet ovat myös joltain osin kovin erilaisia, mikä vaikeuttaa niiden keskinäistä vertailua tämän tutkimuksen sisällä. Vaikka sekä Euroopan pakolaiskriisi että talouskriisin politiikka ovat prosessina monimutkaisia, talouskriisi on huomattavasti abstraktimpi. Lisäksi sen alkukohta on paikannettavissa ajallisesti huomattavasti kauemmas. Talousaiheessa on näistä syistä runsaasti erilaisia osaprosesseja ja -syklejä, jotka voivat muodostaa pienempiä itsenäisiä kokonaisuuksia.

Esimerkiksi pelkkä yhteiskuntasopimus- tai lakkouutisointi todennäköisesti sisältää huomiosyklin piirteitä, vaikka sitä ei kokonaisuudesta löytynytkään. Pakolaiskriisi on myös maantieteellisesti laajempi aihe. Lisäksi sisältöanalyysin aineistolähtöinen luokittelu vaikeuttaa vertailua muuhun saman genren tutkimustyöhön. Saman katon alle mahtuvien agenda-tutkimusten luokittelumetodit poikkeavat usein toisistaan siinä määrin, että tulosten luotettava vertailu muuttuu hankalaksi. Kyseessä ovat samankaltaiset ongelmat, joita muun muassa moni kehystämisen tutkija on aiemmin alleviivannut (Tankard 2001, Scheufele ja Tewksbury 2007, Chyi ja McCombs 2004). Olen pyrkinyt avaamaan luokitteluprosessia mahdollisimman tarkasti, jotta tutkimus olisi toistettavissa.

Teorioiden yhteensovittamisessa ei sinänsä näytä olevan suuria ongelmia. Ne tukevat toinen toistaan ja tarjoavat erilaisia näkökulmia samaan laajaan aihepiiriin, eli median vallan käyttöön ja vallankäyttöön median kautta. Agenda-settingin, huomiosyklien ja kehystämisen kohdalla tämä on osoitettu jo aiemmin, mutta turvallistamisteoria on jäänyt median käyttäytymistä koskevassa tutkimuksessa huomattavasti vähemmälle huomiolle. Jatkotutkimuksen kannalta olennainen tulos on, että turvallistamisteoria solahtaa lopulta melko vaivattomasti osaksi kehysanalyysiä ja yhdeksi sen elementeistä. Sen avulla on mahdollista tarkastella, kuinka poliittiset valtapyrkimykset läpäisevät median seulan ja lopulta muuttuvat joksikin, joka nousee poliittisen väittelyn yläpuolelle. Olisi mielenkiintoista nähdä, minkälaisena turvallistaminen olisi näyttäytynyt monipuolisemmalla tutkimusmateriaalilla. Voidaan esimerkiksi olettaa, että turvallistamisargumentit pääsisivät helpommin läpi iltapäivälehdissä, jotka elävät lööpeistä ja räväköistä otsikoista. Uhkakuvilla kyllästetyt turvallistamisargumentit ovat mitä parhaita rakennusainetta lehtien ja muun mediasisällön myymiseen.

Valitulla tutkimusmateriaalilla tutkittavia turvallistamisargumentteja kertyi ylipäänsä vähänlaisesti. Tutkimuksen aikajännettä pidentämällä argumentteja olisi saatu runsaammin tarkasteluun. Tutkimusajan pidentäminen olisi myös tuonut paremmin esiin talouskriisi-uutisoinnin erityispiirteitä verrattuna esimerkiksi ajanjaksoon, jolloin talous on noususuhdanteessa. Tämä olisi kuitenkin vaatinut jopa kymmenen vuoden aikajännettä, mikä ei sinällään ole agenda-setting -tutkimukselle mitenkään epätavallinen aikajakso. Olisi myös ollut erittäin mielenkiintoista nähdä, mihin pakolaiskriisi-uutisointi kehittyi vuoden 2016 puolella ja sen jälkeen, sillä prosessi oli vasta päässyt Downsian huomiosykliin. Downs (1972) teoretisoi, että uutisointi saisi vielä uusia piikkejä, mutta että nämä piikit eivät olisi koskaan yhtä teräviä kuin kaiken

liikkeelle laukaissut uutiskärki. Tämä teorian osa jäi tällä kertaa testaamatta käytännössä.

Kritiikkiä voidaan antaa myös tutkimuksen aihealueiden rajauksesta. Euroopan pakolaiskriisi on riittävän konkreettinen ja tunnistettava ilmiö tutkittavaksi tämän tutkimuksen keinoin, mutta voidaanko samaa sanoa Suomen talouskriisin politiikasta? Se on abstrakti ja monimuotoinen kokonaisuus, jonka reunojen hahmottaminen osoittautui usein hankalaksi. Päätös jonkin tietyn artikkelin sisällyttämisestä, poisjättämisestä tai luokittelusta ei aina ollut yksinkertaista. Esimerkiksi voidaan ottaa jutut, jotka käsittelevät globaalia talouskriisiä, mutta eivät Suomen kriisin yksilöllisiä piirteitä. Ensimmäiseksi mainittu kuitenkin vaikuttaa ja luo puitteet myös jälkimmäiselle. Luokittelu pää- ja sivuteemoihin olisi jälkiviisaana ollut järkevä ratkaisu, mutta tällä kertaa se jäi tekemättä.

Jälkeenpäin tarkasteltuna on myös helppo huomata, että tutkimuksen luokittelurungot olisi joiltakin osin voinut rakentaa yksinkertaisimmiksi. Rungot olivat alun alkaen aivan liian yksityiskohtaisia ja kunnianhimoisia. Luokittelujärjestelmä yksinkertaistui ja koodausohje täsmentyi tutkimuksen edetessä, ja lopullisen tarkistuskoodauksen tulos oli lopulta hyvä (ks. luku 5), mutta etenkin pakolaiskriisi-uutisoinnin kohdalla tiivistämisen varaa jäi varmasti edelleen. Koodauksen luotettavuutta olisi todennäköisesti ollut mahdollista parantaa siten, että tutkimus ei olisi siitä muilla tavoin kärsinyt. Yksittäisenä luokittelua koskevana harmillisena huomiona todettakoon, että oli virhe jättää pois lähdeluokka, johon muusta mediasta lainatut lähteet olisi voinut sijoittaa. Luokan puuttuminen on ongelma pakolaiskriisi-uutisoinnissa, koska lainalähteitä on runsaasti. Nyt lähteet on sijoitettu luokkaan *muut*, joka on suurin yksittäinen lähdeyhmä. Näin ei tietenkään saisi olla. Virheen korjaaminen olisi vaatinut koko koodausurakan tekemistä uudelleen.

Voidaan ylipäänsä kritisoida, oliko kahdelle aihekategorialle järkevää rakentaa omat aineistolähtöiset luokittelurunkonsa, sillä nyt ne eivät ole kaikilta osin vertailtavissa toisiinsa tai muuhun tutkimukseen. Ratkaisua kuitenkin puolustaa se, että tällä menetelmällä aineistosta saatiin irti mielenkiintoisia detaljeja. Esimerkkinä voidaan käyttää hallituksen ja oppositiolähteiden epäsuhtaa talouskriisin kommentoinnissa. Tämä ilmiö olisi jäänyt huomaamatta, jos käytössä olisi ollut vain yksi luokittelurunko. Kategorioille olisi myös ollut hankalaa kehittää yhteisiä kehystystä koskevia luokkia. Esimerkiksi maantieteellisen ulottuvuuden kehys on relevantti turvapaikkakriisin

uutisoinnissa, mutta taluskriisin kohdalla ei. Jos kategoriat olisi yhdenmukaistettu, nämä tiedot olisivat jääneet piiloon.

Itsekritiikistä huolimatta kaikki valinnat on tehty tietoisesti ja harkiten. Vertailtavuuden lisäksi tutkimuksen on tärkeää ottaa huomioon tutkimusmateriaalin ja mediailmaston erityispiirteet, etenkin pienen suljetun kielialueen Suomessa. Päätös oli tällä kertaa painottaa näitä erityispiirteitä silläkin hinnalla, että vertailtavuus kärsisi. Vuonna 2015 kyseessä olevat kaksi tutkimuskohdetta tuntuivat paitsi vievän suurimman osan palstatilasta, myös kilpailevan mediahuomiosta keskenään. Tässä kontekstissa kahden erilaisen aihealueen sisällyttäminen samaan tutkimukseen on perusteltua. Vaikka tutkimus olisi tehty suppeammalta teoriapohjalta ja tarkemmin fokusoiden, suomalaisessa mediatutkimuksessa vertailukohteita olisi joka tapauksessa ollut kovin vähän.

9 YHTEENVETO

Pakolaiskriisin ja Suomen talouspolitiikan kriisin uutisointi ovat olleet Helsingin Sanomien hallitsevia uutisaiheita vuonna 2015. Uutisten määrä, koko ja esitystapa kertovat siitä, että aiheet on arvostettu korkealle Helsingin Sanomien journalistisella agendalla. Uutisoinnin lähteenä on pääasiassa toiminut hallitseva valtaeliitti. Aiempaan tutkimustietoon ja Helsingin Sanomien kiistattomaan asemaan yhtenä maan johtavista medioista tukeutuen voidaan esittää, että lehden uutisagenda on vaikuttanut julkisyleisön, poliitikkojen sekä muun suomalaismedian toimintaan.

Pakolaiskriisin uutisointi on seurannut Downsian (1972) huomiosykli-mallin periaatetta. Teorian mukaan monimutkainen yhteiskunnallinen ongelmaprosessi päättyy jonkin laukaisevan tapahtuman kautta mediajulkisuuteen, jonka jälkeen julkisyleisö alkaa asteittain menettää kiinnostustaan aiheeseen. Tämä puolestaan vähentää uutisoinnin määrää, kun media tajuaa yleisön kyllästyneen aiheeseen. Pakolaiskriisi-uutisointi laukeaa syksyllä, kun kuolleesta rantaan huuhtoutuneesta pakolaispojasta otettu ikoninen kuva leviää mediassa ja verkossa. Uutispiikin jälkeen aiheen saama palstatila vähenee kuukausi kuukaudelta loppuvuotta kohti. Aihe on pikavauhtiin noussut uutisagendan kärkeen, mutta melko nopeasti sen saama palstatila on vähentynyt. Syynä voi olla julkisyleisön kyllästyminen aiheeseen tai se, että muut uutisaiheet ovat alkaneet viedä tilaa pakolaiskriisin käsittelyltä. Tutkimustulokset osoittavat, että Downsian huomiosykli-teorian pääväitteet voivat toteutua myös rajatun kielialueen Suomessa. Talouskriisin politiikan uutisoinnissa sama kaava ei toteudu, vaikka aiheen sinänsä pitäisi täyttää kriteerit huomiosykliin päätymiselle. Todennäköisesti tutkimuksen aikajänne on ollut niin lyhyt, että laajempaa huomiosykliä ei tässä uutisoinnissa ollut mahdollista löytää. Jos koko talouskriisi-uutisointi olisi pilkottu pienempiin osiin, pienempiä syklejä olisi hyvällä todennäköisyydellä löytynyt.

Uutisprosessien edetessä uutisten kehystys vähitellen muuttuu. Esimerkiksi pakolaiskriisi-uutisoinnissa maantieteellinen kehys siirtyy askel askeleelta lähemmäs Suomea ja lopulta sen sisäpuolelle. Uutisten teema puolestaan kääntyy erilaisten maahantulo- ja vastaanottoprosessien seuraamisesta lopulta rikos- ja konfliktiuutisoinniksi. Poliisien ja muiden lainvalvojien rooli lähteenä korostuu merkittävästi vuoden lähetessä loppuaan. Talouskriisin politiikan uutisoinnissa hallituksen käyttö lähteenä on huomattavasti yleisempää kuin opposition. Leimallista

on, että hallituslähteet alkavat korostua vasta Juha Sipilän voitettua eduskuntavaalit. Uutisoinnin teemaa hallitsivat julkisen talouden menoleikkaukset.

Uutisten kehyksillä on suuri merkitys huomioarvon kannalta, ja niiden vaihtaminen kasvattaa uutisen huomioarvoa. Pitkien uutisprosessien kohdalla Helsingin Sanomat on saattanut vaihtaa kehystystä tietoisesti pitääkseen lukijoiden mielenkiintoa yllä. Yhtä mahdollista on, että kehykset ovat vaihtuneet ilman erityistä harkintaa. Kaiken kaikkiaan pakolaiskriisin uutisointi on ollut Helsingin Sanomissa moniäänisempää. Molempien aiheiden kohdalla kommentoijana on useimmiten ollut kotimainen tai eurooppalainen valtaeliitti. Paikallistason poliitikkojen ja ”tavisten” mielipiteitä on esitelty niukemmin.

Uutisaiheista käytävästä poliittisesta kamppailusta kertoo se, että uutisoinnin seassa on viitteitä siitä, että uutisaiheita on kehystetty kansallisiksi turvallisuushkiksi. Turvallistaminen on prosessi, jossa jokin julkisen kiistan aiheena oleva asia yritetään viedä politiikan yläpuolelle, jolloin siitä ei enää voida kamppailla normaalein poliittisin keinoin (Buzan ym. 1998). Tavallisesti turvallistamista yritetään viedä läpi esittämällä erilaisia uhkakuvia. Toisin sanoen poliittisesti kamppailtu aihe kehystetään turvallisuushaksi jollekin yhteiskunnan ryhmälle tai koko yhteiskunnalle. Näitä uhkakuvia löytyi tutkituista uutisteksteistä, mutta ei kovin runsaasti. Turvallistamiseen viittaavia argumentteja käytettiin selvästi enemmän talouspolitiikan kriisin uutisoinnissa kuin pakolaiskriisi-uutisissa. Argumentin esittäjänä oli lähes aina poliittisen valtaeliitin edustaja.

LÄHDEKIRJALLISUUS

AMIN-KHAN, T. 2012. New Orientalism, Securitisation and the Western Media's Incendiary Racism. *Third World Quarterly*, **33**(9), 1595–1610.

AUSTIN, J.L. and URMSON, J.O. 1962. *How to do things with words : the William James lectures delivered at Harvard University in 1955*. Oxford: Clarendon Press.

BAELE, S.J. and STERCK, O.C. 2015. Diagnosing the Securitisation of Immigration at the EU Level: A New Method for Stronger Empirical Claims. *Political Studies*, **63**(5), 1120–1139.

BALZACQ, T. 2005. The three faces of securitization: Political agency, audience and context. *European Journal Of International Relations*, Jun, Vol.11(2), 171–201.

BELLAVITA, C. 2005. Changing Homeland Security: The Issue-Attention Cycle. *Homeland Security Affairs, Summer*, Vol.1(1), 1–4.

BRIMEYER, T., MUSCHERT, G., LIPPMANN, S. 2012. Longitudinal Modeling of Frame Changing and Media Salience: Coverage of Worker Displacement, 1980-2007. *International Journal of Communication*, **6**(0), 2094–2116

BROSSARD, D., SHANAHAN, J. and MCCOMAS, K. 2004. Are Issue-Cycles Culturally Constructed? A Comparison of French and American Coverage of Global Climate Change. *Mass Communication & Society*, **7**(3), 359–377.

BUZAN, B. and WÆVER, O. 2003. *Regions and powers : the structure of international security*. Cambridge: Cambridge University Press.

BUZAN, B., WÆVER, O. and WILDE, J.D. 1998. *Security : a new framework for analysis*. Boulder (Colo.): Rienner.

CASTELLS, M. 2009. *Communication power*. Oxford, UK ; New York: Oxford University Press.

DEARING, J.W. and ROGERS, E.M. 1996. *Agenda-setting*. Thousand Oaks Calif.: Sage.

DOWNS, A. 1972. Up and Down with Ecology--The "Issue-Attention Cycle". *The Public interest*, **28**, 38–50.

EIDE, E., and NIKUNEN, K. 2011. *Media in motion : cultural complexity and migration in the Nordic region*. Farnham, Surrey, England ; Burlington, VT: Ashgate.

ENTMAN, R.M. 1993. Framing: Toward clarification of a fractured paradigm. *Journal of Communication*, **43**(4), 51.

ENTMAN, R.M. 2007. Framing Bias: Media in the Distribution of Power. *Journal of Communication*, **57**(1), 163–173.

- FOUCAULT, M. and GORDON, C. 1986. *Power/knowledge : selected interviews and other writings 1972–1977*. Repr. edn. Brighton: Harvester Press.
- FUNKHOUSER, G.R. 1973. The Issues of the Sixties: an Exploratory Study in the Dynamics of Public Opinion. *Public opinion quarterly*, **37**(1), 62.
- GALTUNG, J. and RUGE, M.H. 1965. The Structure of Foreign News: The Presentation of the Congo, Cuba and Cyprus Crises in Four Norwegian Newspapers. *Journal of Peace Research*, **2**(1), 64–90.
- GAMSON, W.A., CROTEAU, D., HOYNES, W. and SASSON, T. 1992. Media Images and the Social Construction of Reality. *Annual Review of Sociology*, **18**, 373–393.
- HARJUNIEMI, T., HERKMAN, J. and OJALA, M. 2015. Eurokriisin politisoituminen suomalaisissa sanomalehdissä. *Media & Viestintä*, **38**(1), 1–22.
- HERMAN, E.S. and CHOMSKY, N. 1988. *Manufacturing consent : the political economy of the mass media*. New York: Pantheon.
- HESTER, J.B. and GIBSON, R. 2003. The Economy and Second Level Agenda Setting: a Time-Series Analysis of Economic News and Public Opinion about the Economy. *Journalism & Mass Communication Quarterly*, **80**(1), 73–90.
- HILGARTNER, S. and BOSK, C.L. 1988. The Rise and Fall of Social Problems: A Public Arenas Model. *American Journal of Sociology*, **94**(1), 53–78.
- HJARVARD, S. 2008. The Mediatization of Society: A Theory of the Media as Agents of Social and Cultural Change. *NORDICOM Review*, **29**(2), 105–134.
- HOLMBERG, J. 2004. *Etusivun politiikkaa : yhteiskunnallisten toimijoiden representointi suomalaisissa sanomalehtiutisissa 1987–2003*, Jyväskylän yliopisto.
- HORSTI, K. 2013. De-ethnicized victims: Mediatized advocacy for asylum seekers. *Journalism*, **14**(1), 78–95.
- HORSTI, K. and NIKUNEN, K. 2013. The ethics of hospitality in changing journalism: A response to the rise of the anti-immigrant movement in Finnish media publicity. *European Journal of Cultural Studies*, **16**(4), 489–504.
- JASPERSON, A.E., SHAH, D.V., WATTS, M., FABER, R.J. and FAN, D.P. 1998. Framing and the Public Agenda: Media Effects on the Importance of the Federal Budget Deficit. *Political Communication*, **15**(2), 205–224.
- KAHNEMAN, D. and TVERSKY, A. 1984. Choices, values, and frames. *American Psychologist*, **39**(4), 341–350.
- KARYOTIS, G. 2011. The Fallacy of Securitizing Migration: Elite Rationality and Unintended Consequences. In: G. LAZARIDIS, ed, *Security, Insecurity and Migration in Europe*. Farnham, England: Ashgate Publishing Limited, 13–29.

- KIOUSIS, S. 2004. Explicating Media Salience: A Factor Analysis of New York Times Issue Coverage During the 2000 U.S. Presidential Election. *Journal of Communication*, **54**(1), 71–87.
- KOLLMEYER, C.J. 2004. Corporate Interests: How the News Media Portray the Economy. *Social problems*, **51**(3), 432–452.
- KOSER, K. 2011. The Impacts of the Global Economic and Financial Crisis. In: G. LAZARIDIS, ed, *Security, Insecurity and Migration in Europe*. Farnham, England: Ashgate Publishing Limited, 67–80.
- KRIPPENDORFF, K. 2013. *Content analysis : an introduction to its methodology*. 3rd ed. edn. Los Angeles ; London: SAGE.
- KUNELIUS, R., NOPPARI, E. and REUNANEN, E. 2009. *Media vallan verkoissa*. [Tampere]: Tampereen yliopisto, journalismin tutkimusyksikkö.
- LIPPMANN, W. 1965. *Public opinion*. New York N.Y.: The Free Press.
- LOUNASMERI, L. 2013. ‘Power Investigation’ Neglected: The Case of the Finnish Newspaper Helsingin Sanomat. *Journal of Contemporary European Studies*, **21**(3), 382–395.
- LOWRY, D.T., NIO, T.C.J. and LEITNER, D.W. 2003. Setting the Public Fear Agenda: A Longitudinal Analysis of Network TV Crime Reporting, Public Perceptions of Crime, and FBI Crime Statistics. *Journal of Communication*, **53**(1), 61–73.
- LYYTIMÄKI, J. and TAPIO, P. 2009. Climate change as reported in the press of Finland: From screaming headlines to penetrating background noise. *International Journal of Environmental Studies*, **66**(6), 723–735.
- LYYTIMÄKI, J. 2011. Mainstreaming climate policy: the role of media coverage in Finland. *Mitigation and Adaptation Strategies for Global Change*, **16**(6), 649–661.
- MAASILTA, M. 2012. *Maahanmuutto, media ja eduskuntavaalit*. Tampere: Tampere University Press.
- MCCOMAS, K. and SHANAHAN, J. 1999. Telling Stories About Global Climate Change: Measuring the Impact of Narratives on Issue Cycles. *Communication Research*, **26**(1), 30–57.
- MCCOMBS, M. 1997. Building Consensus: The News Media's Agenda-Setting Roles. *Political Communication*, **14**(4), 433–443.
- MCCOMBS, M. 2001. Agenda-setting. In: N.J.S.B. BALTES, ed, *International Encyclopedia of the Social & Behavioral Sciences*. Oxford: Pergamon, 285–288.
- MCCOMBS, M. 2005. A Look at Agenda-setting: past, present and future. *Journalism Studies*, **6**(4), 543–557.
- MCCOMBS, M.E. and SHAW, D.L. 1972. The Agenda-Setting Function of Mass Media. *Public opinion quarterly*, **36**(2), 176–187.

- MCCOMBS, M. and BELL, T. 1996. The agenda setting role of mass communication. In: M. SALWEN and D. STACKS, eds, *An Integrated Approach to Communication Theory and Research*. Mahwah, New Jersey: Lawrence Elbaum Associates, 93–110.
- MCNAIR, B. 2006. *Cultural chaos : journalism, news, and power in a globalised world*. London: Routledge.
- MCQUAIL, D. 2010. *Mcquail's mass communication theory*. 6th ed. Thousand Oaks CA: SAGE Publications.
- MEYER, T. 2002. *Media democracy : how the media colonize politics*. Cambridge, UK: Polity Press ; Malden, MA : Blackwell.
- MUSCHERT, G.W. and CARR, D. 2006. Media Salience and Frame Changing across Events: Coverage of Nine School Shootings, 1997–2001. *Journalism & Mass Communication Quarterly*, **83**(4), 747–766.
- MYLLYNEN, J., RAISKILA, M. and WIBERG, M. 2012. Kansanedustajien medianäkyys : miesten ja ministerien ylivoimaa. *Politiikka : Valtiotieteellisen yhdistyksen julkaisu*, **54**(4), 308–317.
- NEUMAN, R. W., GUGGENHEIM, L., MO JANG, S., & BAE, S. Y. 2014. The dynamics of public attention: Agenda-setting theory meets big data. *Journal of Communication*, **64**(2), 193–214.
- NISBET, M.C. and HUGE, M. 2006. Attention Cycles and Frames in the Plant Biotechnology Debate: Managing Power and Participation through the Press/Policy Connection. *The Harvard International Journal of Press/Politics*, **11**(2), 3–40.
- PAN, Z. and KOSICKI, G.M. 1993. Framing Analysis: An Approach to News Discourse. *Political Communication*, **10**(1), 55–75.
- PATOMÄKI, H., 2015. Absenting the absence of future dangers and structural transformations in securitization theory. *International Relations*, **29**(1), 128–136.
- PETERS, B.G. and HOGWOOD, B.W. 1985. In Search of the Issue-Attention Cycle. *The Journal of Politics*, **47**(1), 238–253.
- PETERSEN, K. 2009. Revisiting Downs' Issue-Attention Cycle: International Terrorism and U.S. Public Opinion. *Journal of Strategic Security*, **2**(4), 1–16.
- PIETILÄ, V. 1976. *Sisällön erittely*. 2 korj. painos. Hki: Gaudeamus.
- RIFFE, D., AUST, C.F. and LACY, S.R. 1993. The Effectiveness of Random, Consecutive Day and Constructed Week Sampling in Newspaper Content Analysis. *Journalism Quarterly*, **70**(1), 133–139.
- RITTEL, H.W.J. and WEBBER, M.M. 1973. Dilemmas in a general theory of planning. *Policy Sciences*, **4**(2), 155–169.
- RÖNKÄ, A. 2009. Vaaraa vai ei? Matkapuhelinsäteilyn terveystriskit julkisen määrittelykamppailun aiheena. *Sosiaalilääketieteellinen aikakauslehti*, **46**(4), 231–243.

- RYCHNOVSKÁ, D. 2014. Securitization and the Power of Threat Framing. *Perspectives: Central European Review of International Affairs*, **22**(2), 9–31.
- SALTER, M.B. 2008. Securitization and desecuritization: a dramaturgical analysis of the Canadian Air Transport Security Authority. *Journal of International Relations and Development*, **11**(4), 321.
- SCHEUFELE, D.A. 2000. Agenda-Setting, Priming, and Framing Revisited: Another Look at Cognitive Effects of Political. *Mass Communication & Society*, **3**(2), 297.
- SCHEUFELE, D.A. and TEWKSBURY, D. 2007. Framing, Agenda Setting, and Priming: The Evolution of Three Media Effects Models. *Journal of Communication*, **57**(1), 9–20.
- SCHILDKRAUT, J. and MUSCHERT, G.W. 2014. Media Salience and the Framing of Mass Murder in Schools: A Comparison of the Columbine and Sandy Hook Massacres. *Homicide Studies*, **18**(1), 23–43.
- SEVENANS, J. and VLIEGENTHART, R. 2016. Political Agenda-Setting in Belgium and the Netherlands. *Journalism & Mass Communication Quarterly*, **93**(1), 187–203.
- SHEAFER, T. 2007. How to Evaluate It: The Role of Story-Evaluative Tone in Agenda Setting and Priming. *Journal of Communication*, **57**(1), 21–39.
- SHIH, T., WIJAYA, R. and BROSSARD, D. 2008. Media Coverage of Public Health Epidemics: Linking Framing and Issue Attention Cycle Toward an Integrated Theory of Print News Coverage of Epidemics. *Mass Communication and Society*, **11**(2), 141–160.
- SHOEMAKER, P.J. and REESE, S.D. 2013. *Mediating the message in the 21st century : a media Sociology perspective*. Third edition. New York: Routledge.
- SIMOLA, A. and REUNANEN, E. 2010. *Kaikki toistaiseksi hyvin : kansainvälinen finanssikriisi talousjournalismissa*. [Tampere]: Tampereen yliopisto, tiedotusopin laitos, journalismin tutkimusyksikkö.
- SPARKS, C. 1996. Newspapers, the Internet and Democracy. *Javnost - The Public*, **3**(3), 43–57.
- STRÖMBÄCK, J. and SHEHATA, A. 2007. Structural Biases in British and Swedish Election News Coverage. *Journalism Studies*, **8**(5), 798–812.
- SUHONEN, P. 1994. *Mediat, me ja ympäristö*. Helsinki: Hanki ja jää.
- TAN, Y. and WEAVER, D.H. 2007. Agenda-Setting Effects among the Media, the Public, and Congress, 1946–2004. *Journalism & Mass Communication Quarterly*, **84**(4), 729–744.
- TANKARD, J. 2001. The Empirical Approach to the Study of Media Framing. In: S. REESE, O. GANDY and A. GRANT, eds, *Framing Public Life: Perspectives on Media and Our Understanding of the Social World*. Mahwah, New Jersey.: Lawrence Erlbaum Associates, 95–105.

- TAURECK, R. 2006. Securitization theory and securitization studies. *Journal of International Relations and Development*, **9**(1), 53.
- TOĞRAL, B. 2011. Convergence of Securitization of Migration and 'New Racism' in Europe: Rise of Culturalism and Disappearance of Politics. In: G. LAZARIDIS, ed, *Security, Insecurity and Migration in Europe*. Farnham, England: Ashgate Publishing Limited, 219–237.
- TRUMBO, C. 1996. Constructing climate change: claims and frames in US news coverage of an environmental issue. *Public Understanding of Science*, **5**(3), 269–283.
- UGLAND, T. 2011. *Alcohol on the European Union's Political Agenda. Getting Off the Policy Roller-Coaster?* SIRUS Rapport 1/2011. Oslo: Norwegian Institute for Alcohol and Drug Research.
- VAN, D.P. 2014. Making Hay While the Sun Shines: Do Parties Only Respond to Media Attention When the Framing Is Right? *International Journal of Press/Politics*, **19**(1), 42–65.
- VEHMAS, S. 2012. Maahanmuuttokirjoittelu sanomalehdissä. In: M. MAASILTA, ed, *Maahanmuutto, media ja eduskuntavaalit*. Tampere: Tampereen yliopistopaino Oy - Juvenes Print, 116–135.
- VILKKA, H. 2007. *Tutki ja mittaa : määrällisen tutkimuksen perusteet*. Helsinki: Tammi.
- VULTEE, F. 2008. News Framing and the "War on Terror": Securitization as a Media Effect. *Conference Papers -- International Communication Association*, 1–32.
- VULTEE, F. 2010. Securitization. *Journalism Practice*, **4**(1), 33–47.
- VULTEE, F. 2011. Securitization as a media frame: what happens when the media "speak security". In: T. BALZACQ, ed, *Securitization theory: How security problems emerge and dissolve*. New York: Routledge, 77–93.
- WATSON, S.D. 2012. 'Framing' the Copenhagen School: Integrating the Literature on Threat Construction. *Millennium (03058298)*, **40**(2), 279–301.
- WEAVER, D.H. 2007. Thoughts on Agenda Setting, Framing, and Priming. *Journal of Communication*, **57**(1), 142–147.
- WEBER, M. 1978. *Economy and society : An outline of interpretive sociology. Vol. 1*. Berkeley, Cal: University of California Press.
- WEBER, M. HIETANIEMI, T. and HANNULA, R. 2009. *Tiede ja politiikka : kutsumus ja ammatti*. Tampere: Vastapaino.
- WEBER, M. and WHIMSTER, S. 2004. *The essential Weber : a reader*. New York, NY: Routledge.
- WILLIAMS, M.C. 2015. Securitization as political theory: The politics of the extraordinary. *International Relations*, **29**(1), 114–120.

ZHANG, G., SHAO, G. and BOWMAN, N.D. 2012. What Is Most Important for My Country Is Not Most Important for Me: Agenda-Setting Effects in China. *Communication Research*, **39**(5), 662–678.

ZHOU, Y. and MOY, P. 2007. Parsing Framing Processes: The Interplay Between Online Public Opinion and Media Coverage. *Journal of Communication*, **57**(1), 79–98.

ZHU, J. 1992. Issue Competition and Attention Distraction: A Zero-Sum Theory of Agenda-Setting. *Journalism & Mass Communication Quarterly*, **69**(4), 825–836.

MUUT LÄHTEET

EMU-SANASTO. 1999. [Helsinki]: Taloustieto.

AFP/REUTERS. 2015. *Paris attacks death toll rises to 130*.
<http://www.rte.ie/news/2015/1120/747897-paris/> [viitattu: 26.5.2016].

ELONEN, P., NIEMINEN, M., SUOMINEN, H., RAESTE, J. and SUTINEN, T. 2014. *Vasemmistoliitto jätti hallituksen*. <http://www.hs.fi/kotimaa/a1395735519965> [viitattu: 7.3.2016].

EDUSKUNNAN TIETOPALVELU. 2017. *Lainsäädäntömuutosten vaikutus tulonjakoon 2015–2018*

ELORANTA, V. 2015. *Sisäministeri Orpo: Suomessa on vireillä useita lakiuudistuksia hallitsemattoman maahanmuuton ja terrorismin torjumiseksi*.
<http://www.hs.fi/politiikka/a1448513464283> [viitattu: 27.5.2016].

EUROOPAN UNIONI. 2008 *Euroopan unionista tehdyn sopimuksen konsolidoitu toisinto*. Pöytäkirja (N:o 12) liiallisia alijäämiä koskevasta menettelystä. Virallinen lehti nro 115, 279–280.

FANTZ, A. and SHOICHET, C. 2015. *Syrian toddler's dad: 'Everything I was dreaming of is gone'*. <http://edition.cnn.com/2015/09/03/europe/migration-crisis-aylan-kurdi-turkey-canada/> [viitattu 18.5.2016].

FINNPANEL. 2015. *Katsotuimmat lähetykset kanavittain*.
<http://www.finnpanel.fi/tulokset/tv/vuosi/top/2015/yle1.html> [viitattu: 7.3.2016].

HAUTANEN, S. 2015. *Neljä vuotta sitten riitti draamaa – hallitusta kasattiin kaksi kuukautta*. http://www.verkkouutiset.fi/politiikka/katainen_hallitusneuvottelut-35322 [viitattu: 7.3.2016].

HELSINGIN SANOMAT. 2014. *Soini perussuomalaisten kannatuksen laskusta: "Taakka on minulla"*. <http://www.hs.fi/politiikka/a1418875217015> [viitattu: 18.4.2016].

KANSALLINEN MEDIATUTKIMUS. 2015. *Lukijamäärät ja kokonaistavoittavuudet*. Media Audit Finland.

KINNUNEN, P. 2014. *Keskustan kannatus pilvissä*.
http://yle.fi/uutiset/keskustan_kannatus_pilvissa/7669296 [viitattu: 18.4.2016].

KOSKINEN, A. 2015. *Stubbin asunnon ammuskelusta epäillyt miehet telkien taakse*.
http://yle.fi/uutiset/stubbin_asunnon_ammuskelusta_epaillyt_miehet_telkien_takse/8244229?ref=leiki-uu [viitattu: 18.4.2016].

KUNNALLISALAN KEHITTÄMISSÄÄTIÖ. 2013. *Median uutisoinnin luotettavuus*. Kunnallisan alan kehittämissäätö.

LAAKSO, V. 2015. *Stubb: Tämä ei ole ollut onnistunut hallitus*.
http://yle.fi/uutiset/stubb_tama_ei_ole_ollut_onnistunut_hallitus/7822198 [viitattu 18.4.2016].

- LEHTIMÄKI, E. 2015. *Hallitusneuvottelut neljä vuotta sitten – draamaa ja riitoja*. <http://www.mtv.fi/uutiset/kotimaa/artikkeli/hallitusneuvottelut-nelja-vuotta-sitten-draamaa-ja-riitoja/5108914> [viitattu: 7.3.2016].
- LUUKKA, T. and RAESTE, J. 2015. *Pakkolait eivät ehkä toimi – HS kokosi 11 faktaa työelämän lakipaketista*. <http://www.hs.fi/kotimaa/a1446708277865?ref=a-artikkeli> [viitattu: 13.4.2016].
- MAAHANMUUTTOVIRASTO. 2016. *Turvapaikka- ja pakolaistilastot*. http://www.migri.fi/download/64990_Tp-hakijat_2015.pdf?683f7087d261d388 [viitattu 7.3.2016].
- MARTTINEN, M. 2016. *Lännen media nousi siteerauslistan kärkisijoille*. <http://www.journalisti.fi/artikkelit/2016/1/Innen-media-nousi-siteerauslistan-krkisijoille/> [viitattu: 8.3.2016].
- NIRONEN, S. 2015. *Tuli on roihunnut useissa vastaanottokeskuksissa – Yle koosti syksyn tapaukset yhteen*. http://yle.fi/uutiset/tuli_on_roihunnut_useissa_vastaanottokeskuksissa_yle_koosti_syksyn_tapaukset_yhteen/8517586 [viitattu: 13.4.2016].
- PARKINSON, J. and GEORGE-COSH, D. 2015. *Image of Drowned Syrian Boy Echoes Around World*. <http://www.wsj.com/articles/image-of-syrian-boy-washed-up-on-beach-hits-hard-1441282847> [viitattu: 18.5.2016].
- POHJOLA, J. 2015. *Hesari pysyi siteerausten kuninkaana*. <http://www.journalisti.fi/artikkelit/2015/1/hesari-pysyi-siteerausten-kuninkaana/> [viitattu: 8.3.2016].
- REPORTERS WITHOUT BORDERS. 2015. World Press Freedom Index. <http://index.rsf.org/#!/index-details> [viitattu: 7.4.2016].
- SANOMA. 2015. Mediatiedot. http://files.snstatic.fi/HS/2015/1/mediatiedot_2015/#!/14/ [viitattu: 9.5.2016].
- SANOMALEHTIEN LIITTO. 2015. *Mihin nuoret luottavat verkossa? Sanomalehtien liitto*.
- SANOMALEHTIEN LIITTO. 2014. *Luotettavimmat mediat*. Sanomalehtien liitto.
- SIPILÄ, J. 2015. *Tv-puhe 16.9.2015*. http://yle.fi/uutiset/katso_ja_lue_sipilan_puhe_tasta_kokonaisuudessaan/8311098 [viitattu: 7.3.2016].
- TAPIOLA, P. 2014. *Vihreät ulos hallituksesta – "Mieli on raskas ja pettynyt"*. http://yle.fi/uutiset/vihreat_ulos_hallituksesta_mieli_on_raskas_ja_pettynyt/7478372 [viitattu: 7.3.2016].
- TIAINEN, A. 2015. *Alexander Stubbin päälle hyökättiin kahvilassa Tampereella – hyökkääjä huusi "valehtelija"*. <http://www.hs.fi/politiikka/a1448858666104> [viitattu: 8.3.2016].

TILASTOKESKUS. 2016. *Työvoimatutkimus [verkkajulkaisu]*. ISSN=1798-7830. . Helsinki: Tilastokeskus [viitattu: 7.3.2016].

TILASTOKESKUS. 2014. *Julkisyhteisöjen alijäämä ja velka [verkkajulkaisu]*. ISSN=1799-5892. 2014. Helsinki: Tilastokeskus [viitattu: 7.3.2016].

TRANSPARENCY INTERNATIONAL. 2016. *Corruption Perceptions Index 2015*. Transparency International.

TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖ. 2015. *Hallituksen esitys kustannuskilpailukykyä vahvistavista toimista*.

UNHCR. 2015. *Mid-year trends 2015*. United Nations High Commissioner for Refugees.

VALTIONEUVOSTON KANSLIA. 2015. *Ratkaisujen Suomi: Pääministeri Juha Sipilän hallituksen strateginen ohjelma*. 10. Edita Prima.

VALTIOVARAINMINISTERIÖ. 2015. *Taloudellinen katsaus, kesä 2015*. <http://vm.fi/julkaisu?pubid=6301>: Valtiovarainministeriön julkaisuja.

VERONMAKSAJAIN KESKUSLIITTO. 2016. *Yhteiskuntasopimukseen liittyvien veronluonteisten maksujen muutosten vaikutus palkansaajan nettotuloihin*. https://www.veronmaksajat.fi/Documents/Lehdist%C3%B6tiedotteet/Lehdist%C3%B6tiedotteet%202016/Sovamaksujen%20vaikutus_yhteiskuntasopimus.pdf [viitattu: 13.4.2016].

WALLIUS, A. 2015. *Välimeren siirtolaiskriisin takia järjestetään EU:n hätähuippukokous*. http://yle.fi/uutiset/valimeren_siirtolaiskriisin_takia_jarjestetaan_eun_hatahuippukoukous/7942317 [viitattu: 19.6.2016].

LIITTEET

Luokittelurungot ja koodausohjeita

Tutkimuksessa käytetään määrällistä sisältöanalyysiä. Tutkimuksen aineistona ovat vuoden 2015 Helsingin Sanomien paperiversioissa olleet uutisjutut- ja analyysit, jotka kuuluvat jompaankumpaan seuraavista pääkategorioista: 1) Suomen talouskriisin politiikka, 2) Euroopan pakolaiskriisi. Jos jokin uutinen koskettaa molempia kategorioita, se on säännönmukaisesti luokiteltu Euroopan pakolaiskriisi-ryhmään.

Kummallekin pääkategorialle on rakennettu oma tarkoituksellisesti vastaava luokittelurunkonsa. Helsingin Sanomien välissä vuoden aikana ilmestyneet liitteet (Kuukausiliite, Torstai, Lauantai, Sunnuntai, Ura&työ, Koti, Nyt-liite) ovat rajattu tutkittavan aineiston ulkopuolelle. Myös uutisten etusivu (ns. vinkkisivu) jätetään tutkimuksen ulkopuolelle. Tutkimuksen havaintoyksikköinä ovat kokonaiset uutisjutut.

Uutinen lasketaan itsenäiseksi jutuksi aina, kun sille on merkitty kirjoittaja (pois lukien jutun yhteyteen taitetut ”Tausta”-laatikot). Näin myös, vaikka juttu taitollisesti olisikin ns. kainalojuttu. Jos uutisjuttuun on tehty useita kainalojuttuja, siinä käytetty pääkuva merkitään kuitenkin vain juttuun, jonka otsikon kanssa se on taitettu yhteen. Jos esimerkiksi lehdessä on aukeaman kokoinen juttukokonaisuus, joka koostuu yhdestä suuresta kuvasta, pääjutusta ja kahdesta pienemmästä kainalouutisesta, ainoastaan pääjuttu merkitään kuvalliseksi.

Uutisjuttujen sisälle taitetut ”Tausta” -kainalojutut ja faktaalit on laskettu mukaan siihen juttuun, jonka yhteyteen ne on taitettu. Niitä ei siis koodata omiksi jutuiksi, vaan sisällytetään siihen juttuun, jonka yhteydessä ne julkaistaan. ”Poiminta” -jutut jätetään tutkimuksen ulkopuolelle, elleivät ne selvästi taitollisesti ja sisällöllisesti ole osa tutkimukseen sisällytettävää juttua. Toimittajien mielipidekirjoitukset jätetään tutkimuksen ulkopuolelle (esim. ”Kommentti”-jutut).

Lähteiksi luetaan vain leipätekstissä, otsikossa ja ingressissä mukana olevat lähteet, sekä infografiikoissa mainitut lähteet. Esimerkiksi pelkästään kuvatekstissä esiintyviä henkilöitä ei lasketa lähteiksi.

Lähteet merkitään niiden alkuperän, ei muodon mukaan. Jos esimerkiksi valtiovarainministeriö on julkaissut asiakirjan, luokitellaan lähde kohtaan ”valtion virkamies”. Jos puolestaan ulkoministeri Timo Soini on kirjoittanut blogitekstin, jota jutussa siteerataan, luokitellaan lähde kohtaan ”hallitus”. Muista tiedotusvälineistä lainatut tiedot on merkitty lähdekategoriaan *muut*.

Valtion virkamies –lähdeluokkaan lasketaan myös ministeriöt ja valtion virastot, kuten esimerkiksi Maahanmuuttovirasto. Kunta-lähdeluokkaan lasketaan myös kuntien hallinnon alaiset tahot, kuten esimerkiksi vastaanottokeskusten työntekijät.

Jos tekstissä on lainattu toista mediaa, mutta käytetty tämän lisäksi myös haastateltavan omaa nimeä, lähde on koodattu kahteen kategoriaan. Esimerkki: Jos tekstissä lukee *”Al Jazeeraan mukaan ainakin kolme syyrialaista on kuollut Libanonin lumimyrskyssä. Monien teltat ovat vahingoittuneet...’Meillä ei ole ruokaa, ei leipää, ei öljyä lämmittämiseen, emme tiedä mitä tehdä’, sanoi Um Abdoksi esittänyt nainen Al*

Jazeeralle” (HS 10.1.), on lähde koodattu sekä luokkaan 8.11. (Muut lähteet) että 8.7.1 (Turvapaikanhakija tai pakolainen).

Uutisen sävyn määrittelevät toimittajan tekemät sanavalinnat, tulkinnat sekä jutussa käytetyt lähteet. Uutinen on kriittinen esimerkiksi silloin, kun toimittaja esittää jutun päätoimijan tai kohteen negatiivisessa tai kyseenalaisessa valossa. Juttu voi olla sävyiltään ymmärtävä esimerkiksi silloin, kun kiistanalaisessa aiheessa on käytetty vain yhtä lähdettä tai jos lähteiden väitteitä ei kyseenalaisteta.

Tutkittavien uutiskategorioiden yleisluonnehdintaa

1) Suomen talouskriisin politiikka

Talouspolitiikka määritellään tässä tutkimuksessa EMU-sanaston (1999) mukaan seuraavasti: *julkisen vallan toimenpiteet kokonaistaloudellisten tavoitteiden kuten talouskasvun, täystyöllisyyden, hintavakauden ja oikeudenmukaisen tulonjaon saavuttamiseksi*. Tähän kategoriaan koodattu juttu keskittyy tavalla tai toisella *kokonaistaloudellisesti* Suomen taloustilanteeseen ja toimiin sekä asioihin, jotka siihen vaikuttavat tai joilla siihen kuvitellaan voivan vaikuttaa. Pelkät talousuutiset, kuten esimerkiksi jonkin yrityksen pörssilistautumisesta kertova uutinen, ja pelkästään politiikasta kertovat uutiset, kuten vaalien kannatusennustetta koskeva juttu, on jätetty pois.

Julkisen vallan on oltava jutussa tavalla tai toisella läsnä, joko kommentoimassa tai kommentoitavana. Tutkimus keskittyy asioihin, joilla kokoluokkansa puolesta on kansantaloudelle merkitystä ja joista on käyty laajaa poliittista keskustelua. Esimerkiksi uutisointia Suomen ja Portugalin välisestä verotussopimuksesta ja sen uudelleen neuvottelusta (esim. HS 10.1.) ei ole otettu mukaan tutkimukseen, koska sen vaikutuksia voidaan pitää kokonaisuutta ajatellen vähäisenä Suomen kansantaloudelle.

Yleisemmin Eurooppaa ja koko maailmaa koskevat talousuutiset on otettu mukaan, jos niissä on tehty selvä yhteys Suomen talouspoliittisiin valintoihin. Toisaalta pelkästään EU-tasolla liikkuvat asiat (esim. EKP:n joukkolainat HS 22.1.) on jätetty pois. Myös öljyn markkinahintojen heilahtelut on jätetty tutkimuksesta pois, koska Suomi ei talouspolitiikan keinoin pysty vaikuttamaan öljyn hintaan tai hinnan vaikutuksiin lainkaan. Ylipäänsä energiapolitiikkaan keskittyvä uutisointi on rajattu aineistosta pois, jos uutisointi ei liity muuhun kansantaloudelliseen kokonaisuuteen.

Yksittäiset työtaistelut jätetty pois, jos ne eivät suoraan liity hallituksen toimiin (esim. Postin työtaistelu on tässä tutkimuksessa laskettu hallituksen toimista erilliseksi työtaisteluksi). Pesararadan rakentaminen ynnä muut liikennehankkeet on myös jätetty sivuun. Alkoholilain uudistamiseen liittyvät uutiset on rajattu pois, jos niiden kärki on enemmän kansanterveydellinen kuin -taloudellinen.

2) Euroopan pakolaiskriisi

Mukaan sisällytettävän jutun keskiössä ovat Lähi-Idästä ja Pohjois-Afrikasta Eurooppaan saapuvat ja saapuneet turvapaikanhakijat ja pakolaiset. Tässä tutkimuksessa ei selkeyden vuoksi tehdä eroa pakolaisen ja turvapaikanhakijan välillä. Pakolaisten lähtömaiden tilanteesta kertovat uutisjutut on otettu mukaan tutkimusaineistoon, jos

niiden kontekstina on pakolaisuus (esim. ”Kova talvi uhkaa Lähi-idän pakolaisia” HS 10.1.).

Sen sijaan yksittäiset sotauutiset esimerkiksi Syyriasta sekä yksinomaan terrorismiin tai ISISin/Daeshin toimintaan keskittyneet uutiset on rajattu materiaalista pois. Myös islamia tai sen vastustusta yleisesti koskevat uutiset on jätetty pois, jos niillä ei ole ollut näkyvää yhteyttä pakolaiskriisiin (esimerkiksi Saksan Pegida-liikkeen toiminnasta uutisointiin alkuvuonna, muun muassa HS 13.1.). Vaalikamppailut esimerkiksi Tanskassa ja Britanniassa on jätetty pois, vaikka niistä tehdyissä jutuissa usein maahanmuuttoa sivutaankin.

Luokittelurungot

Luokittelurungon alla on tarkemmat ohjeet teemakategorioista.

1) Pakolaiskriisi

1 Jutun järjestysnumero

2 Otsikko

3 Päivämäärä

4 Kuukausi

5 Julkaisuosasto

5.1 Kotimaa

5.2 Kotimaa: politiikka

5.3 Kaupunki

5.4 Ulkomaat

5.5 Talous

5.6 Kulttuuri

5.7 Urheilu

5.8 Uutisten pääsivu

6 Kokoluokka

6.1 Suuri

6.2 Keskikokoinen

6.3 Pieni

7 Visuaalisuus

7.1 Jutussa on kuva tai kuvia

7.2 Jutussa ei ole kuvaa

8 Lähteet

8.1 Kansanedustaja/eduskunta

8.2 Muu kotimainen poliitikko

8.3 Valtion virasto tai virkamies

8.4 Kunnat (virkamiehet ja työntekijät)

8.5 Ulkomainen poliitikko tai EU

8.6 Järjestöt

8.7 ”Tavikset”

8.7.1 Turvapaikanhakija tai pakolainen

8.7.2 Suomalainen tai muu eurooppalainen

8.8 Tutkijat

8.9 Lainvalvonta (Poliisi, rajavaltio, maanpuolustus ja oikeus)

8.10 Liike-elämä

8.11 Muut

9 Kehystys/teema

9.1 Inhimillinen hätä, vapaaehtoistyö ja avustus

9.2 Liikkuminen Euroopassa

9.3 Talous ja lainsäädännön muutokset

9.4 Konflikti

9.5 Maahantulo Suomeen

10 Turvallistamisargumentti

10.1 Löytyy jutusta

10.2 Miten yritys ilmenee

10.3 Ei löydy jutusta

11 Maantieteellinen ulottuvuus

11.1 Lähtöalue ja naapurivaltiot

11.2 Eurooppa

11.3 Suomi

Teemoittelusta:

Juttu luokitellaan kategoriaan 9.1, kun sen päähuomio kohdistuu pakolaiskriisin juurisyihin lähdemaisissa tai pakolaisten avustamiseen Euroopassa.

Juttu luokitellaan kategoriaan 9.2, kun sen päähuomio kohdistuu pakolaisten matkustusreitteihin ja liikkeisiin Euroopan sisällä. Juttu luokitellaan tähän kategoriaan myös, kun se keskittyy niihin EU:n toimiin, jolla ”pakolaisvirtoja” pyritään ohjaamaan.

Juttu luokitellaan kategoriaan 9.3, kun sen päähuomio kohdistuu pakolaisten vastaanotosta tai kotouttamisesta aiheutuviin kustannuksiin tai kun sen päähuomio kohdistuu erilaisiin lainsäädännöllisiin muutoksiin, joita pakolaiskriisin vuoksi tehdään.

Juttu luokitellaan kategoriaan 9.4, kun sen päähuomio on pakolaiskriisiin liittyvässä konfliktissa. Kategoriaan luokitellaan maahanmuuttajien ja kantaväestön väliset kiistat, heidän tekemänsä rikokset, rikosepäilyt ja oikeusprosessit. Myös pakolaisia vastaan tai heidän asiansa puolesta järjestetyt mielenilmaukset kuuluvat tähän luokkaan.

Juttu luokitellaan kategoriaan 9.5, kun sen päähuomio kohdistuu maahantuloprosesiin Suomessa, kuten esimerkiksi rajavelvollisuuksiin, pakolaisten majoittamiseen tai vastaanottokeskusten arkeen.

2) Suomen talouskriisin politiikka

Luokittelurungon alla on tarkemmat ohjeet teemakategorioista.

1 Jutun järjestysnumero

2 Otsikko

3 Päivämäärä

4 Kuukausi

5 Julkaisuosasto

5.1 Kotimaa

5.2 Kotimaa: politiikka

5.3 Kaupunki

5.4 Ulkomaat

5.5 Talous

5.6 Kulttuuri

5.7 Urheilu

5.8 Uutisten pääsivu

6 Kokoluokka

6.1 Suuri

6.2 Keskikokoinen

6.3 Pieni

7 Visuaalisuus

7.1 Jutussa on kuva tai kuvia

7.2 Jutussa ei ole kuvaa

8 Lähteet

8.1 Kunta (virkamiehet ja poliitikot)

8.2 Valtion virasto tai virkamies

8.3 Kansanedustaja

8.3.1 Hallitus

8.3.2 Oppositio

8.3.3 Muu parlamentaarinen taho (esim. valiokunta)

8.4 Ulkomaiset poliitikot

8.5 Liike-elämä ja rahoitus

8.6 Liitot ja järjestöt

8.7 Tutkijat ja asiantuntijat

8.8 ”Tavikset”

8.9 Muut

8.10 Ei lähteitä

9 Kehystys

9.1 Teema

9.1.1 Taloudellisfilosofinen keskustelu

9.1.2 Kuluttaja-näkökulma

9.1.3 Julkiset menoleikkaukset

9.1.4 Hallinnolliset ja rakenteelliset uudistukset

9.1.5 Tuottavuus ja työelämä

9.1.6 Yhteiskuntasopimus

9.1.7 Eurokriisi ja hätälainat

9.1.8 Budjetti ja kasvuennusteet

9.1.9 Muut

10 Turvallistamisargumentti

10.1 Löytyy jutusta

10.2 Miten yritys ilmenee

10.3 Ei löydy jutusta

Teemoittelusta:

Juttu luokitellaan kategoriaan 9.1.1, kun sen päähuomio kohdistuu talouspolitiikkaa saneleviin teorioihin ja ideologioihin, kuten esimerkiksi keskusteluun verojen nosto vs. julkisten menojen leikkaukset.

Juttu luokitellaan kategoriaan 9.1.2, kun sen päähuomio on siinä, miten julkistaloudelliset valinnat vaikuttavat yksilöön.

Juttu luokitellaan kategoriaan 9.1.3, kun sen päähuomio kohdistuu julkisen talouden menojen leikkaamiseen. Esimerkiksi hallinnollinen uudistus voi tähdätä menoleikkauksiin, mutta se on koodattu omaan luokkaansa, jos sen pääfokus on enemmän uudistuksen luonteessa kuin siitä saatavissa säästöissä. Yhteiskuntasopimus on myös koodattu omaan kategoriaansa, koska se sisälsi omia leimallisia piirteitään.

Juttu luokitellaan kategoriaan 9.1.4, kun sen päähuomio kohdistuu hallinnollisiin tai rakenteellisiin uudistuksiin, joiden tarkoitus on tavalla tai toisella kohentaa julkisen talouden tilaa. Tällainen on esimerkiksi sote-uudistus.

Juttu luokitellaan kategoriaan 9.1.5, kun sen päähuomio on toimissa, joiden koskevat työnteon kannattavuutta tai työllisyystilanteen kehittämistä.

Juttu luokitellaan kategoriaan 9.1.6, kun sen päähuomio on Juha Sipilän hallituksen suunnittelemassa yhteiskuntasopimuksessa, sen ajamiseen käytetyssä pakkolakipaketissa tai näiden kommentoimisessa (esimerkiksi mielenilmaukset). Myös yhteiskuntasopimuksen myöhemmin korvannut kilpailukyky sopimus on koodattu tähän luokkaan.

Juttu luokitellaan kategoriaan 9.1.7, kun sen päähuomio on Suomen talouskriisiä laajemmassa Eurokriisissä ja sen hoitamisessa. Jutusta täytyy kuitenkin löytyvä jonkinlainen maininta tai yhteys Suomen talouspolitiikkaan. Jos tällaista yhteyttä ei ole, juttu on jätetty tutkimusaineiston ulkopuolelle.

Juttu luokitellaan kategoriaan 9.1.8, kun sen päähuomio kohdistuu valtiontalouden vuosittaisten rutiinitoimenpiteiden (esim. budjettiriihet) yhteydessä tehtävistä päätöksistä, joilla pyritään julkistalouden kohentamiseen.

Juttu luokitellaan kategoriaan 9.1.9, jos se ei sovi mihinkään muuhun luokkaan. Esimerkiksi hallintarekisteriä koskevat uutiset on luokiteltu tänne.

Tutkitut lehdet:

Tammikuun ensimmäinen ma (5.1.)

Helmikuun ensimmäinen ti (3.2.)

Maaliskuun ensimmäinen ke (4.3.)

Huhtikuun ensimmäinen to (2.4.)

Toukokuun ensimmäinen pe (1.5.)

Kesäkuun ensimmäinen la (6.6.)

Heinäkuun ensimmäinen su (5.7.)

Elokuun toinen ma (10.8.)
Syyskuun toinen ti (8.9.)
Lokakuun toinen ke (14.10.)
Marraskuun toinen to (12.11)
Joulukuun toinen pe (11.12.)
Tammikuun toinen la (10.1.)
Helmikuun toinen su (8.2.)
Maaliskuun kolmas ma (16.3.)
Huhtikuun kolmas ti (21.4.)
Toukokuun kolmas ke (20.5.)
Kesäkuun kolmas to (18.6)
Heinäkuun kolmas pe (17.7.)
Elokuun kolmas la (15.8.)
Syyskuun kolmas su (20.9.)
Lokakuun neljäs ma (26.10.)
Marraskuun neljäs ti (24.11.)
Joulukuun neljäs ke (23.12.)
Tammikuun neljäs to (22.1.)
Helmikuun neljäs pe (27.2.)
Maaliskuun neljäs la (28.3.)
Huhtikuun neljäs su (26.4.)
Toukokuun ensimmäinen ma (4.5.)
Kesäkuun ensimmäinen ti (2.6.)
Heinäkuun ensimmäinen ke (1.7.)
Elokuun ensimmäinen to (6.8.)
Syyskuun ensimmäinen pe (4.9)
Lokakuun ensimmäinen la (3.10)
Marraskuun ensimmäinen su (1.11.) -> siirto 8.11., koska Pyhäinpäivä
Joulukuun toinen ma (14.12.)
Tammikuun toinen ti (13.1.)
Helmikuun toinen ke (11.2.)
Maaliskuun toinen to (12.3.)
Huhtikuun toinen pe (10.4.)
Toukokuun toinen la (9.5.)
Kesäkuun toinen su (14.6.)
Heinäkuun kolmas ma (20.7.)
Elokuun kolmas ti (18.8.)
Syyskuun kolmas ke (16.9.)
Lokakuun kolmas to (15.10.)
Marraskuun kolmas pe (20.11.)
Joulukuun kolmas la (19.12.)
Tammikuun kolmas su (18.1.)
Helmikuun neljäs ma (23.2.)
Maaliskuun neljäs ti (24.3.)
Huhtikuun neljäs ke (22.4.)
Toukokuun neljäs to (28.5.)
Kesäkuun neljäs pe (26.6.)
Heinäkuun neljäs la (18.7.)
Elokuun neljäs su (23.8.)
Syyskuun ensimmäinen ma (7.9.)
Lokakuun ensimmäinen ti (6.10)
Marraskuun ensimmäinen ke (4.11.)

Joulukuun ensimmäinen to (3.12.)
Tammikuun ensimmäinen pe (2.1.)
Helmikuun ensimmäinen la (7.2.)
Maaliskuun ensimmäinen su (1.3.)
Huhtikuun toinen ma (13.4.)
Toukokuun toinen ti (12.5.)
Kesäkuun toinen ke (10.6.)
Heinäkuun toinen to (9.7.)
Elokuun toinen pe (14.8.)
Syyskuun toinen la (12.9.)
Lokakuun toinen su (11.10.)
Marraskuun kolmas ma (16.11.)
Joulukuun kolmas ti (15.12.)
Tammikuun kolmas ke (21.1.)
Helmikuun kolmas to (19.2.)
Maaliskuun kolmas pe (20.3.)
Huhtikuun kolmas la (18.4.)
Toukokuun kolmas su (17.5.)
Kesäkuun neljäs ma (22.6.)
Heinäkuun neljäs ti (28.7.)
Elokuun neljäs ke (26.8.)
Syyskuun neljäs to (24.9.)
Lokakuun neljäs pe (23.10.)
Marraskuun neljäs la (28.11.)
Joulukuun neljäs su (27.12.)